

UTVECKLINGSPLAN FÖR CENTRALA HUDDINGE

FÖR KOMMUNDELARNA SJÖDALEN OCH FULLERSTA

GODKÄNNANDEVERSION 2021-10-28

Huddinge

"I centrala Huddinge känner du dig hemma. Här är människan, mötesplatserna, grönskan och det enkla vardagslivet i centrum.

I centrala Huddinge har du småstadens fördelar med storstadens utbud in på knuten. Mycket finns på gångavstånd, det mesta på cykelavstånd och allt på pendlingsavstånd. – I centrala Huddinge skapas hemlängtan."

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING (4)

1. INLEDNING (5)

Syfte

Avgränsning

En historisk tillbakablick

Centrala Huddinge idag

2. VISION FÖR CENTRALA HUDDINGE (10)

3. FYRA BÄRANDE STRATEGIER (11)

Tätt och blandat ger småstadens fördelar

Plats för möten i attraktiva och trygga miljöer

Hälsosamt med grönskan inpå knuten

Tillgängligt och nära för ett enklare vardagsliv

4. MARKANVÄNDNING 2050 (35)

Förklaring markanvändning

5. INZOMNINGAR (37)

Huddinge centrum

Kvarnbergsplan

Storängen

6. HÅLLBAR UTVECKLING ÖVER TID (45)

Förutsättningar och utmaningar

7. HÅLLBARHETSBEDÖMNING OCH KONSEKVENSER (48)

8. UNDERLAG OCH ORGANISATION (51)

Läsanvisning

Utvecklingsplanen inleds med en beskrivning om hur utvecklingsplanen är tänkt att användas samt en nulägesbeskrivning av området och en vision för framtiden. Därefter följer fyra strategier som beskriver hur utvecklingen i centrala Huddinge ska se ut till år 2050 för att uppnå visionen. Strategierna följs av en markanvändningskarta som övergripande pekar ut markanvändningen i området och som sedan följs av en förklaring till markanvändningen.

Några områden, Kvarnbergsplan, Storängen och Huddinge centrum, studeras specifikt i det avsnitt som heter inzoomningar. Vidare följer ett kapitel om som handlar om hållbar utveckling över tid och berör bland annat genomförandefrågor. En beskrivning av förutsättningar och utmaningar följer sedan. På slutet av dokumentet presenteras konsekvenser och en hållbarhetsbedömning för utvecklingsplanen. Hållbarhetsbedömningen är en konsekvensbedömning av genomförandet av utvecklingsplanen. Hållbarhetsbedömningen har skett utifrån målen i Hållbart Huddinge 2030. Varje mål har sedan kopplats till de globala mål som målet hanterar.

SAMMANFATTNING

Utvecklingsplanen visar en möjlig utveckling av kommundelarna Sjödalen och Fullersta fram till 2050 eller ännu längre. Fokus ligger på utvecklingen i centrala Huddinge, det vill säga i Huddinge centrum, Kvarnbergsplan och Storängen. Utvecklingsplanen fyller glappet mellan kommunens översiktsplan och de efterföljande detaljplanerna. Utvecklingsplanen vägleder utvecklingen på ett mer konkret sätt än vad översiktsplanen gör, men är samtidigt inte så detaljerad som ett detaljplaneprogram eller en detaljplan. Den framtida planeringen i centrala Huddinge ska ta sin utgångspunkt i utvecklingsplanen.

En stor utvecklingspotential finns för området och med en gemensam inriktning kan den framtida utvecklingen genomföras på ett sammanhållet sätt och inrymma cirka 10 500 nya bostäder och cirka 2 000 nya arbetsplatser. Utvecklingsplanen bygger på en visionsstyrd planering med ett antal strategier och delstrategier som förhåller sig till övergripande styrdokument och principerna för hållbar utveckling. Strategierna ska vara vägledande i den fortsatta planeringen.

En viktig utgångspunkt i arbetet med utvecklingsplanen har varit att ta till vara områdets befintliga karaktär och kvaliteter, kulturmiljön samt rollen som kommunens administrativa centrum. Målsättningen är en dynamisk stadsutveckling över tid, i samverkan med områdets intressenter, för en hållbar, grön och attraktiv stadsmiljö där människan, mötesplatserna, och det enkla vardagslivet är i centrum. Den vision som har tagits fram kan sammanfattas så här:

”I centrala Huddinge känner du dig hemma. Här är människan, mötesplatserna, grönskan och det enkla vardagslivet i centrum. I centrala Huddinge har du småstadens fördelar med storstadens utbud inpå knuten. Mycket finns på gångavstånd, det mesta på cykelavstånd och allt på pendlingsavstånd. – I centrala Huddinge skapas hemlängtan.”

Utvecklingsplanen visar bebyggelsestruktur, infrastruktur samt grön- och blåstruktur på en översiktlig nivå. Utvecklingsplanen ger också förslag på hur staden ska möbleras med olika typer av innehåll. Kvarnbergsplan, Storängen och Huddinge centrum, studeras specifikt i det avsnitt som heter inzoomningar. Dessa inzoomningar ger fördjupad vägledning till pågående och kommande detaljplanering. Utvecklingsplanen innehåller också en översiktlig hållbarhetsbedömning som belyser konsekvenserna av genomförandet av utvecklingsplanen.

Utvecklingsplanen är liksom kommunens översiktsplan inte juridiskt bindande. Den ska säkerställa en attraktiv helhet och därför ingår även den mark som kommunen inte har rådighet över. Ambitionerna för platserna som redovisas i utvecklingsplanen kan tillgodoses på många olika sätt. Huddinge kommun och dess invånare, föreningar, civilsamhälle, statliga och regionala organ samt aktörer på marknaden behöver alla vara en del i genomförandet.

För att leda utvecklingen mot visionen föreslås fyra övergripande strategier:

Tät och blandat ger småstadens fördelar

Där nästa årsring inrymmer småstadens alla fördelar i nya klimatsmarta byggnader och platser. Att utveckla centrala Huddinge i stråk är ett verktyg för att förena utvecklingen av områden i ytterkant med centrumkärnan. De olika områdena i centrala Huddinge ska upplevas som tillgängliga genom en sammanhängande stadsväv. Bostäder, arbetsplatser och service blandas för en vaken och aktiv stadsmiljö för fler av dygnets timmar.

Plats för möten i attraktiva och trygga miljöer

Området genomsyras av en öppen och inkluderande atmosfär där det finns tillfällen och platser för alla att mötas såväl i vardagen, på fritiden som till fest. Ett rikt kultur- och fritidsliv som bidrar till en meningsfull fritid attraherar nya invånare, besökare och företag.

Hälsosamt med grönskan inpå knuten

Genom gröna och blåa stråk i form av parker, olika typer av grönytor och dammar skapas en sammanhängande struktur som mynnar ut i naturreservaten. Olika typer av ekosystemtjänster integreras i utvecklingen och med naturen inpå knuten skapas förutsättningar för god hälsa och fysisk aktivitet.

Tillgängligt och nära för ett enklare vardagsliv

Det är gångavstånd mellan vardagens och fritidens platser. Områdets struktur utvecklas med gena och attraktiva stråk som uppmuntrar till ett aktivt och gemensamt stadsliv. Kollektivtrafiken är effektiv och det enkla valet för längre resor. Fler kopplingar och tätare bebyggelse ökar rörelsefriheten och minskar barriärer.

1. INLEDNING

Bakgrund

Centrala Huddinge är ett av Huddinge kommuns stora utvecklingsområden. Det är ett utpekad stadsutvecklingsområde både i kommunens översiktsplan och i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUF 2050. Här finns möjlighet att utveckla 10 500 nya bostäder, 2 000 nya arbetstillfällen samt service för en växande befolkning.

Huddinge kommun har höga utvecklingsmål. Huddinges och länets befolkning växer fortare nu än när kommunens nuvarande översiktsplan antogs 2014. Målsättningarna för bostadsbyggande har också ökat som en följd av Sverigeförhandlingen och en stadsutveckling längs den planerade sträckningen av Spårväg syd.

Centrala Huddinge är kommunens historiska och administrativa centrum och har under årens lopp utvecklats till en attraktiv och funktionsblandad plats med bostäder, arbetsplatser, service, goda kommunikationer, ett rikt kulturutbud och samtidigt är det

nära till naturen. Det är viktiga förutsättningar för en fortsatt stadsutveckling. Området har sedan tidigare identifierats ha en stor utvecklingspotential. Idag pågår förtätning av Huddinge centrum och omvandling av Storängens industriområde, men det finns ytterligare utvecklingsmöjligheter. Det finns därför ett stort behov av att ta ett samlat grepp för inriktningen av den framtida utvecklingen för hela centrala Huddinge.

Målsättningen är att möjliggöra en dynamisk stadsutveckling över tid, i samverkan med områdets intressenter, för en hållbar, grön och attraktiv stadsmiljö som helhet. Genom planprocessen kan områdets aktörer samlas till en gemensam diskussion om områdets utveckling på kort och lång sikt. Med utgångspunkt i en gemensam målbild vill kommunen skapa förutsättningar för en hållbar stadsutveckling i planområdets olika delar. I utvecklingsplanen benämns hela det område som utvecklingsplanen omfattar som centrala Huddinge.

Visionsbild över Centrala Huddinge 2050 (Bild: Ettelva Arkitekter)

Syfte

När kommunen växer snabbt är det viktigt att ha en strategisk överblick så att rätt åtgärder görs på rätt platser i rätt tid och tillsammans bidrar till att mål och visioner uppnås. Syftet med utvecklingsplanen är att säkerställa att framtida förändring av mark- och vattenanvändningen inom centrala Huddinge leder mot en långsiktigt hållbar tillväxt. Utvecklingsplanen är en sammanhållen idé för hur centrala Huddinge kan fortsätta att byggas, den står för helhetstanken och är garanten för att de projekt som sedan byggs bit för bit hänger ihop i en helhet och skapar en hållbar och attraktiv miljö att bo, leva och verka i.

En vidareutveckling av översiktsplanen

Utvecklingsplanen är en konkretisering av den kommunövergripande översiktsplanen (ÖP), som i sin tur utgår från den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län (RUF). Utvecklingsplanen syftar till att säkerställa att översiktsplanens intentioner och markanvändning genomförs och utgör steget mellan översiktsplan och detaljplan. Utvecklingsplanen omfattar strukturer som tar plats och som inte går att lösa inom enskilda planprojekt såsom grön- och blåstruktur samt övergripande trafikinfrastruktur. Den fortsatta processen kommer att följas av detaljplan och genomförande.

Det kan ibland finnas behov av att ta fram fördjupat kunskapsunderlag för ett större område för att kunna ta ställning till genomförbarheten av ett enskilt projekt. Det kan till exempel handla om planprogram, åtgärdsvalsstudier för infrastrukturåtgärder, lösningar för hantering av dagvatten och skyfall, lokaliseringsstudier för kommunalt finansierad service med mera.

Utvecklingsplanen är ett övergripande strategiskt dokument. Den är vägledande för utvecklingen men inte juridiskt bindande. Processen är inte lagreglerad i plan och bygglagen. Vid efterföljande detaljplanering och genomförande finns en rad andra styrdokument, till exempel olika typer av program, strategier och handlingsplaner, som styr och vägleder arbetet.

Utvecklingsplanen visar möjlig utveckling i centrala Huddinge på lång sikt fram till 2050 eller ännu längre. När och om utvecklingen faktiskt sker beror förutom av statliga och regionala investeringar, marknadens intresse och fastighetsägarnas intresse, även på kommunens ekonomiska förmåga.

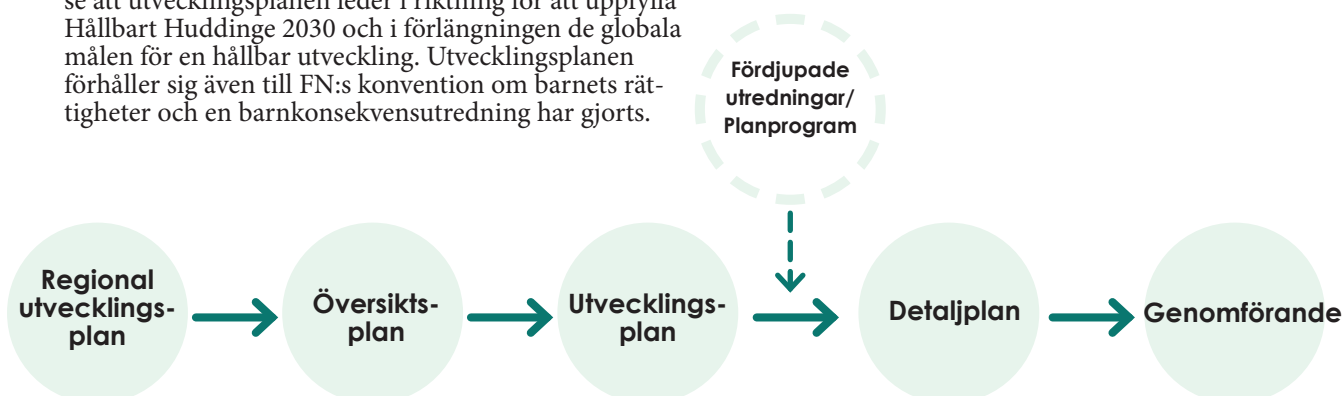
Med utvecklingsplanen vill Huddinge kommun säkerställa en process som tål upp- och nedgångar i konjunkturen. Planen ska också ge ett stabilt ramverk som ska fungera som en långsiktig plan för att möta ett framtida behov av en mer funktionsblandad och tät bebyggelse i en växande region.

Arbetet med att ta fram utvecklingsplanen har skett i dialog och samverkan med olika intressenter i centrala Huddinge. En hållbarhetsbedömning har gjorts för att se att utvecklingsplanen leder i riktning för att uppfylla Hållbart Huddinge 2030 och i förlängningen de globala målen för en hållbar utveckling. Utvecklingsplanen förhåller sig även till FN:s konvention om barnets rättigheter och en barnkonsekvensutredning har gjorts.

UTVECKLINGSPLANENS SYFTE

- Visa kommunens ambition med utvecklingen i centrala Huddinge.
- Ge en långsiktig sammanhållen inriktning och vision för utvecklingen av centrala Huddinge.
- Ge ramar för kommande planering. Detta genom att redovisa stadskvaliteter och en övergripande planstruktur som ska vara vägledande såväl för planering i pågående och kommande detaljplaner som vid genomförande av projekt.
- Utgöra ett planeringsunderlag för investeringar i offentliga miljöer, verksamheter och infrastruktur.
- Vara ett underlag för fortsatt dialog om utvecklingen i centrala Huddinge samt vara ett kunskapsmaterial för alla inblandade i planerings- och genomförandeprocessen.

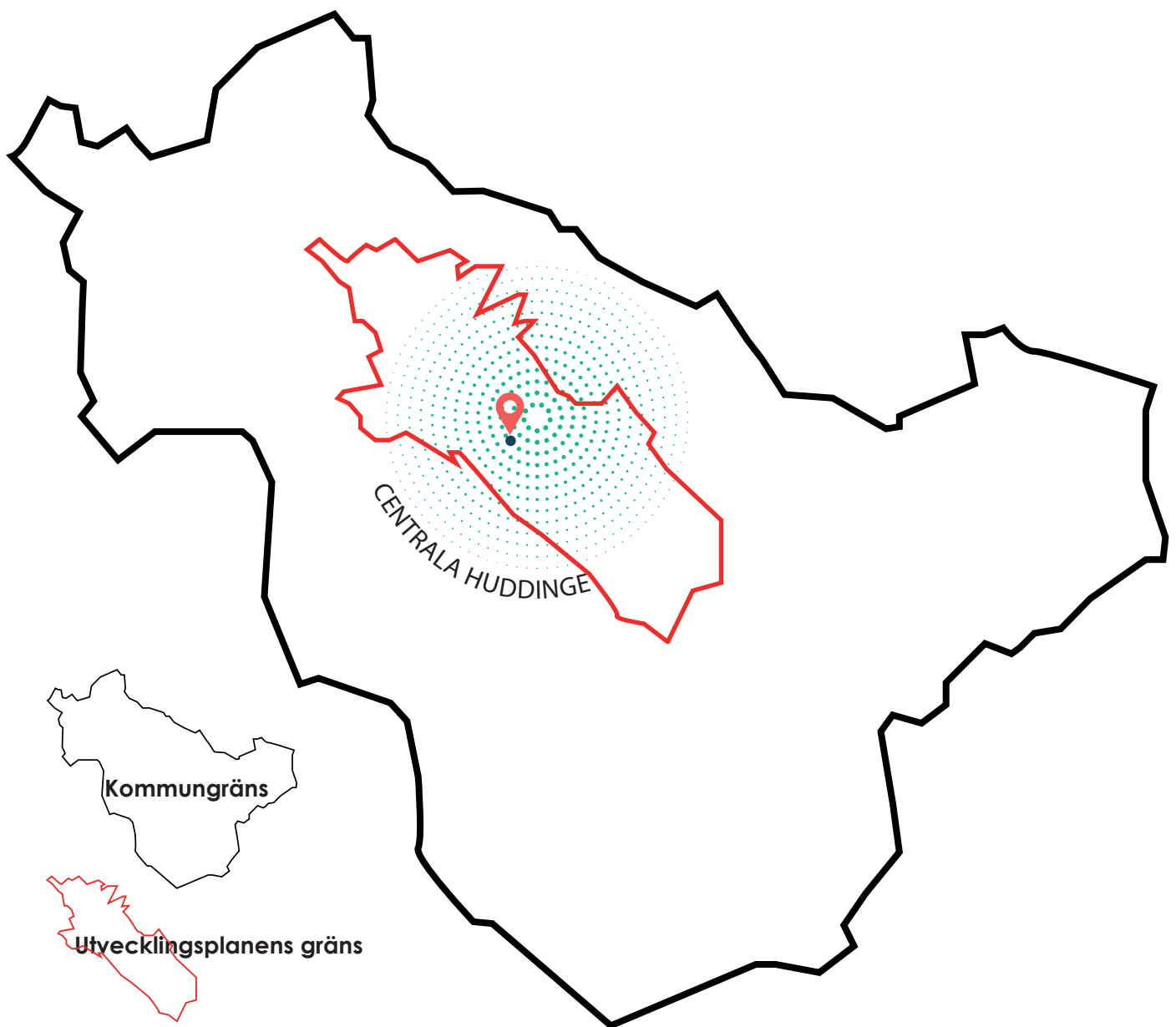
Avgränsning

Sjödalen och Fullersta utgör de mest centrala delarna av Huddinge kommun och här ligger också kommunens administrativa centrum. Här finns attraktiva bostadsområden, många arbetsplatser och ett stort lokalt centrum med både kommersiell och offentlig service. Pendeltåg och busstrafik kopplar samman området med övriga delar av stockholmsregionen, även väginfrastrukturen med Huddingevägen och Storängsleden bidrar med god tillgänglighet. Centrala Huddinge omges av områden som domineras av villa- och radhusbebyggelse från olika tidsepoker i till exempel Fullersta, Källbrink, Solgård, Sörskogen, Balingsnäs och Hörningsnäs.

Stråk och kopplingar för till exempel gång-, cykel- och kollektivtrafik och vägar samt tillgänglighet mellan olika områden behöver studeras i ett större omland, det gäller också grönstrukturen.

För att få en helhetsbild av utvecklingen behöver utvecklingsplanen omfatta ett större område än bara centrala Huddinge.

Utgångspunkten för utvecklingsplanens geografiska avgränsning utgörs därför av hela kommundelarna Sjödalen och Fullersta. Det innebär att utvecklingsplanen omfattar allt från utveckling av en tät sammanhållen stadskärna till befintlig bebyggelse i omgivande villaområden samt områden som ingår i grönstrukturen och ska bevaras obebyggda i Orlångens naturreservat. Fokus är dock på områdets centrala delar och utvecklingsplanen benämns som utvecklingsplan för centrala Huddinge. Områdets geografiska avgränsning framgår av illustrationen nedan.

En historisk tillbakablick

Centrala Huddinge har sedan medeltiden haft en central och viktig roll som sockencentrum. Kring kyrkan uppfördes byggnader som hörde samman med kyrkans roll i bygden. Idag kan man se spår av det i till exempel prästgården och Kyrkskolan men här låg också fattigstugan och det första kommunalhuset som var inhytt i den gamla Kyrkskolan. I slutet av 1800-talet var Huddinge ett jordbrukssamhälle med säterier och gårdar omgivna av stora markområden. I centrala Huddinge låg gårdarna Stuvsta, Hörningsnäs, Fullersta och prästbostället Tomberga. Fullersta gård och prästgården med sina omgivande parker är uppskattade platser idag och de gamla gårdsnamnen lever kvar i till exempel Tomtbergaskolan och Hörningsnäsvägen.

Järnvägsstationen i Huddinge, som öppnades 1860, kom att få en stor betydelse för utvecklingen av centrala Huddinge med ökad attraktivitet för marken i området kring stationen. Under den här tiden byggdes också den nuvarande Kommunalvägen, som då var en del av Huddingevägen, den första direkta vägförbindelsen mellan centrala Huddinge och Skanstull. Under 1880-talet öppnade den första handelsboden vilket gav en tyngd åt stationen som en naturlig samlingsplats. Den ”liggande skyskrapan” som byggdes på Sjödalsidan var det första större affärshuset i centrum där flera viktiga centrumfunktioner fanns.

Omvandlingen från landsortskommun till förortskommun tog fart vid 1900-talets början. Tomtblag köpte upp gårdarnas marker som styckades och såldes till trångbodda stockholmare. Under 1920- och 1930-talen pågick egnahemsbebyggelsen för fullt. Hörningsnäs, Huddinge och Fullersta villastäder växte fram och flera så kallade municipalsamhällen bildades samtidigt som befolkningen ökade.

Den moderna förortsbebyggelsen i centrala Huddinge började byggas i slutet av 1940-talet i samband med

att ett antal mindre municipalsamhällen slogs samman till Huddinge stormunicip 1947. Det administrativa centrumet lokaliserades till centrala Huddinge och det byggdes vidare på områdets tradition som centralort. En rad förvaltnings- och institutionsbyggnader tillkom, så som kommunalhus, skola och bibliotek. De första flerfamiljshusen började också byggas vid Arrendatorsvägen.

Mellan 1950 och 1980 upplevde Huddinge en kraftig ökning av antalet invånare och en omfattande byggnation. I centrala Huddinge byggdes bland annat stjärnhusen vid Domarvägen, Ångsnäsområdet och punkthusen vid Kommunalvägen och Klockarvägen. Vid Fullersta torg anlades ett litet centrum omgivet av flerbostadshus. Under 1950-talet utvecklades också Storängens industriområde för att få fler företag och arbetstillfällen till området.

Miljonprogramstiden innebar att centrala Huddinge växte med tidstypisk radhusbebyggelse i bland annat Sörskogen och Östra Balingsnäs. Under 1960-talet byggdes också nya Huddinge centrum på östra sidan av järnvägen med det karaktäristiska höghuset som centralbyggnad. Centrum har senare byggts om till dagens utformning och kompletterats med nya bostäder. Efterhand har de äldsta områdena förtätats, till exempel kring Fullersta gård och vid Kvarnbergsplan. Även villabebyggelsen har fortsatt att växa bland annat i gamla villaområden där större tomter delats för att kunna inrymma ny bebyggelse.

Idag håller nya årsringar på att skapas genom förtätning av Huddinge centrum och omvandling av Storängen till nya attraktiva stadskvarter. I centrala Huddinge finns tydliga spår som visar hur kommunens utveckling och välfärdsbyggande skett. Det är en viktig tillgång att ta med sig och bygga vidare på i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Domus i gamla Huddinge centrum (Bild: KF Arkiv)

Centrala Huddinge idag

Attraktiva boendemiljöer med ett uppskattat centrum

Centrala Huddinge är unikt på sitt sätt i kommunen genom sin funktionsblandning, blandade upplåtelseformer och med bostäder i centrumkärnan. Ett tydligt karaktärsdrag av området är småstadskänslan och att Huddinge centrum är ett utomhuscentrum.

I tidigare genomförda dialoger med invånare i centrala Huddinge har ett antal kvaliteter framkommit. Bland annat har det lyfts fram att det finns gott om mötesplatser och parker, närhet till grönområden samt att det hålls flera olika typer av uppskattade arrangemang. Det finns också ett aktivt föreningsliv och flera idrottsföreningar är aktiva i området.

God tillgång till service och möjlighet till rekreation

Handel finns i stor utsträckning i Huddinge centrum samt dagligvaruhandel vid Kvarnbergsplan. Besöksmål inom området är bland annat Fullersta gård, Folkets hus och Rådsparken, som är kommunens enda bemanade parklek, samt Sjödalsparken. Därutöver lockar Storängshallen, Huddingehallen, Tombergahallen, Källbrinks IP, Sörskogens IP samt att det finns fina möjligheter för löpning och promenader vid Källbrinkskogen, Sörskogen, Mörtsjön, Trehörningen samt vid Orlången. Det är inte heller långt till Sörmlandsleden som det går att ansluta till i Sörskogen. På Orlången finns en plogad skridskobana vintertid. Stora delar av planområdet utgörs även av natur, bland annat Orlångens naturreservat samt området runt sjön Trehörningen. Det finns elva större lekplatser och sju parker. Det finns två utegym, ett i Rådsparken och ett vid Källbrink.

Ungdomar har idag också möjlighet att gå till "Huset" i Storängens industriområde, ett kulturhus för ungdomar mellan 13 och 16 år. Kommunen har en öppen för-

skola i familjecentralen på Sjödalsbacken och Svenska kyrkan har en öppen förskola i Klockargården. Centrala Huddinge har mycket god tillgång till skolor och förskolor. År 2020 fanns sju grundskolor, två gymnasium och cirka 25 förskolor. De flesta skolor och förskolor drivs i kommunal regi.

Närheten till Flemingsberg

Närheten till Stockholm var i stor utsträckning det som tidigare gav förutsättningarna för centrala Huddinges utveckling. Den stora utveckling som förväntas ske i den regionala stadskärnan Flemingsberg skapar frågor kring vad det framtida centrala Huddinge ska vara i förhållande till utvecklingen där. Det kan både vara en stor potential och utmaning och något utvecklingen i centrala Huddinge måste förhålla sig till.

CENTRALA HUDDINGE IDAG

Antal invånare: 23 400

Andel förvärvsarbetande: 85%

Utbildningsnivå: Högskola cirka 50%

Antal arbetsfällfällen: cirka 8000

Antal förskolor: cirka 25

Antal grundskolor 7

Antal gymnasium: 2

Antal äldreboenden: 2

Antal parker: 7

Antal lekparkar: 11

Antal bibliotek: 1

15 min med kollektivtrafik till Stockholm

10 min med cykel till Flemingsberg

Huddingehallen (Bild: Maja Brand)

Huddingedagarna och Jazz och Blues (Bild: Jon Alexandersson)

Sjödalsparken (Bild: Huddinge kommun)

2. VISION FÖR CENTRALA HUDDINGE

livet i Huddinge 2050

I centrala Huddinge känner du dig hemma. Här är människan, mötesplatserna, grönskan och det enkla vardagslivet i centrum. I centrala Huddinge har du småstadens fördelar med storstadens utbud in på knuten.

Platsens historiska framväxt är tydlig både i känsla och uttryck med väl bevarad bebyggelse från olika tider.

Det nya kompletterar och skapar mervärden i form av stadsqualiteter. Folklivet, de många torgen med torghandel och blandningen av människor gör att centrum känns inbjudande och trivsamt.

Sammanhängande stadsrum som rymmer små platser, och variation i hus och skala, för sociala möten på olika nivåer. Gånggator som sammanstrålar i olika typer av platsbildningar. Även i centrum finns parker och grönska - ett stort träd med bänk eller en fontän fungerar som samlingspunkt.

I parkerna, strövområdena och vid Trehörningens vatten finner du Huddinges identitet. Här finns grönska för fritid och ro i vardagen. Stort nog som utflyktsmål - nära nog att användas varje dag.

Här hälsar vi på varandra, tar hand om varandra, låter alla synas och ta plats. I centrala Huddinge känner du dig hemma. Mycket finns på gångavstånd, det mesta på cykelavstånd - och allt på pendlingsavstånd.

"I centrala Huddinge skapas hemlängtan."

3. FYRA BÄRANDE STRATEGIER

Tätt och blandat ger småstadens fördelar

Framtidens centrala Huddinge byggs med utgångspunkt i dagens karaktär, kulturmiljö och kvaliteter. I nästa årsring inryms småstadens fördelar med ett tryggare och enklare sätt att leva i nya klimatsmarta byggnader och platser. Det byggs tätt och nära med grönska och vatten integrerat i strukturen.

Att utveckla centrala Huddinge i stråk är ett verktyg för att förena utvecklingen av områden i områdets ytterkant med centrumkärnan. De olika områdena i centrala Huddinge ska upplevas som tillgängliga genom en sammanhängande stadsväv. Bostäder, arbetsplatser och service blandas för en vaken och aktiv stadsmiljö för fler av dygnets timmar.

- Planera för hög täthet i kärnan och kring viktiga stråk
- Utveckla genom komplettering, omvandling och varsam komplettering
- Behåll och utveckla funktionsblandningen

Plats för möten i attraktiva och trygga miljöer

Här möts man i vardagen, till fritid och fest. I centrala Huddinge finns mötesplatser sommar, vinter, höst och vår. Här finns platser för stillhet och aktivitet.

Centrala Huddinge genomsyras av en öppen och inkluderande atmosfär. Alla åldrar ges möjlighet att använda de offentliga rummen. Centrala Huddinges identitet lyfts fram med hjälp av historia, konst och kultur.

- Möjliggör för möten året runt för alla
- Skapa fler platser för barn och unga
- Synliggör Huddinges historia och kulturmiljöer

Hälsosamt med grönskan inpå knuten

I centrala Huddinge är det nära till grönska och vatten. Genom gröna och blå stråk i form av parker, olika typer av grönytor, sjöar, dammar och åar skapas en sammanhängande struktur som mynnar ut i naturreservaten.

Utvecklingen av området sker med tydlig hänsyn och integrering av olika typer av ekosystemtjänster, såsom vattenrening, pollinering och aktivt friluftsliv. Naturen inpå knuten skapar förutsättningar för en god hälsa och ger möjlighet till fysisk aktivitet, lugn och ro och gemenskap.

- Utveckla en sammanhållen grönstruktur.
- Främja mångfunktionell grönska och ekosystemtjänster
- Säkerställ god dagvatten- och skyfallshantering

Tillgängligt och nära för ett enklare vardagsliv

I centrala Huddinge är det gångavstånd mellan vardagens och fritidens platser. Prioriterade, gena, och aktiva gång- och cykelstråk ombonar och skapar nyfikenhet.

Centrala Huddinges struktur utvecklas så att den uppmuntrar till ett aktivt och gemensamt stadsliv. Kollektivtrafiken är effektiv och det enklaste valet för längre resor. Fler kopplingar och tätare bebyggelse ökar rörelsefriheten och minskar barriärerna.

- Koppla ihop området med fokus på hållbart resande
- Utveckla Huddinge station till en attraktiv bytespunkt
- Skapa smarta och flexibla parkeringslösningar och godstransporter

Planera för hög täthet i kärnan och kring viktiga stråk

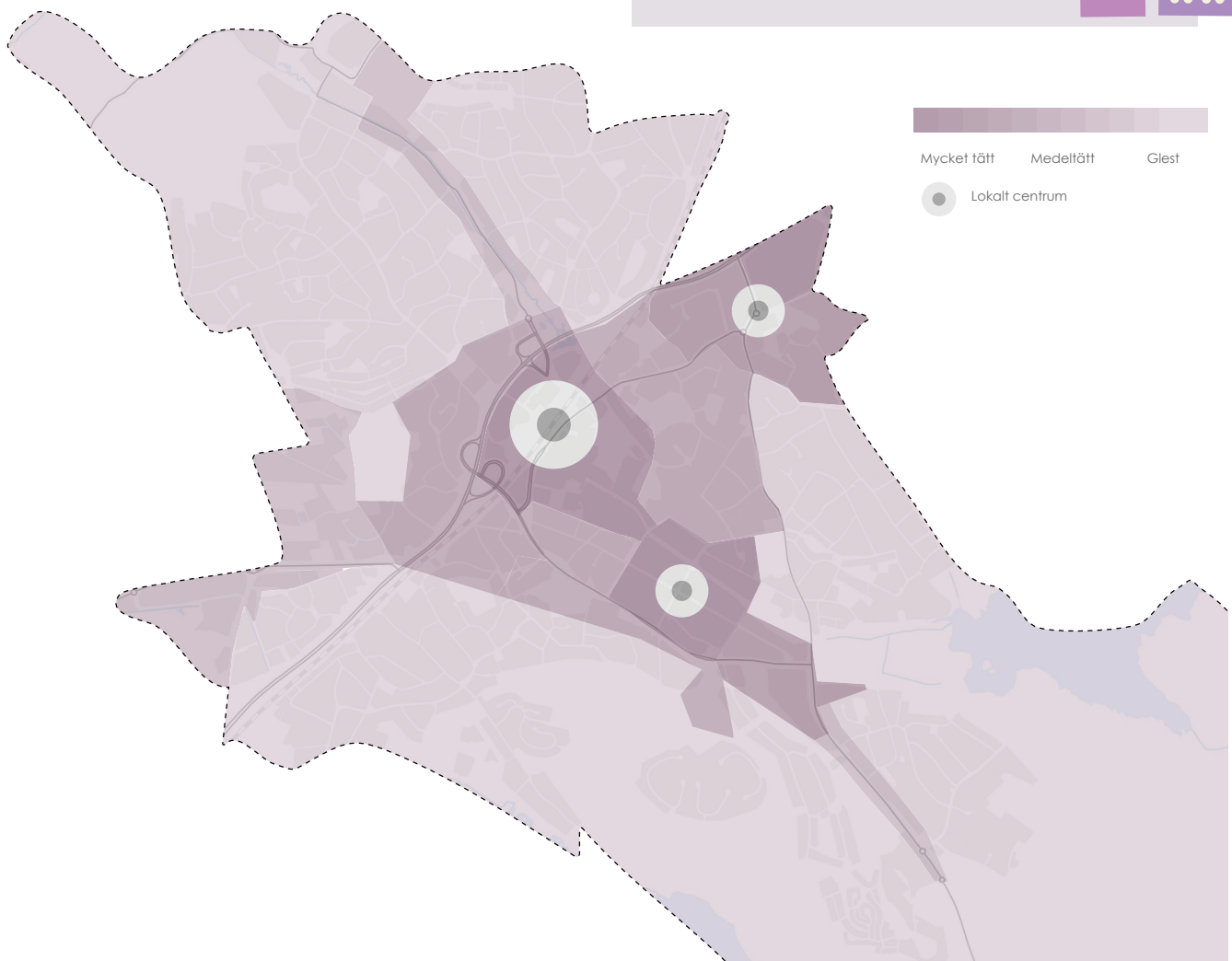
Hög täthet i kärnan och kring viktiga stråk

Centrala Huddinge förtäts med 10 500 bostäder till 2050 varav detaljplaneläggning redan pågår för 4 500 bostäder. En rimlig bedömning är att centrala Huddinge förtäts med omkring 7 000 bostäder till år 2030 och ytterligare minst 3 500 bostäder fram till 2050. De tillkommande bostäderna innebär även att befolkningen kan komma att fördubblas fram till 2050. Viktiga värden i den offentliga miljön såsom parker och natur måste samtidigt bevaras och utvecklas. I tätastadsmiljöer utgör parker och torg av hög kvalitet nyckeln till att stadsutvecklingen blir hållbar. Kartan nedan visar att tätheten varierar i utvecklingsplanens område. Bebyggelsestätheten är indelad i färger, ju mörkare färg desto tätare. Den största andelen nytillskott av bostäder föreslås i centrumkärnan, i Storängen och vid Kvarnbergsplan. Här blir tätheten som högst och kan liknas med områden som Frösunda i Solna och Hammarby sjöstad i Stockholm. Den generella höjdskalet föreslås bli sex våningar i de tätaste delarna med inslag av lägre

och högre bebyggelse. Det motsvarar den traditionella innerstadens höjdskala och skapar förutsättningar för en urban karaktär och en trivsamt stadsmiljö. Efter klassiskt maner föreslås att tätheten ökar in mot centrum, med vissa undantag i exempelvis Storängen och Kvarnbergsplan.

Förtätning och omvandling föreslås också längs med huvudstråken som utgörs av Södalsvägen - Ävägen, Kommunalvägen - Gymnasievägen, Lännavägen, Glömstavägen samt Storängsleden. Stråken ges olika karaktär och identitet som gör dem lätta att orientera sig till och utmed.

Att utveckla centrala Huddinge längs starka kollektivtrafikstråk är en strategi för att förena utvecklingen av områdena i Fullersta och Södals yttre kanter med centrumkärnan. Genom att förtäta längs vissa utpekade stråk och i centrumkärnan ökar befolkningstätheten vilket innebär att finns ett större underlag för service samt skapar förutsättningar för hållbara transporter.

Karta som schematiskt visar centrala Huddinges framtida bebyggelsestäthet.

Planera för hög täthet i kärnan och kring viktiga stråk

Skala som utgår från människan

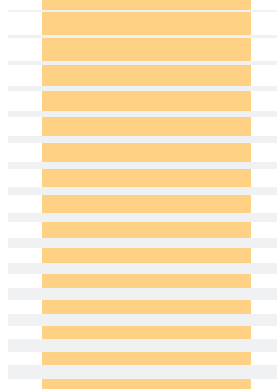
Utgångspunkten i planeringen ska vara den gåendes skala och det liv som människor ska leva i staden. Bebyggelsen ska utformas för att ge varierade upplevelser, stimulans och intryck. Omsorg om detaljerna visar både på omtanke och engagemang för platsen vilket både kan stärka platsens identitet och att områdets värde kan stiga.

Byggnaders placering, höjder, orientering och funktion är avgörande och en viktig faktor som påverkar hur människor relaterar till varandra. Höjden på husen och bredden på gatorna har betydelse, liksom bredden på trottoarerna, avstånd mellan träd och storleken på platser och parker.

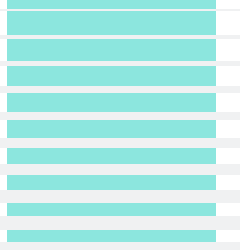
Grundskalan anpassas i mötet med lägre bebyggelse och höga hus prövas i de fall där de kan bidra positivt till stadsbilden. När staden utvidgas kan en mellanskala tillföras med lägre byggnader som skapar en mjuk övergång till villabebyggelsens lägre skala. En mänsklig skala förutsätter också ett finmaskigt gatunät utan allt för stora kvartersstorlekar och massiva volymer. Kvarter bör delas in i flera avläsbara byggnadsdelar med täta entréer för en attraktiv och varierad - i motsats till enformig stad.

Nedan beskrivs ett antal referensbilder över tätheten i centrala Huddinge som korrelerar med tätheten som beskrivs i kartan på föregående sida.

MYCKET TÄT BEBYGGELSE

MEDELTÄT BEBYGGELSE

MINDRE TÄT BEBYGGELSE

Exempel på mycket tät bebyggelse. Stads kvarter med hög täthet med en generell skala på sex våningar, med enstaka inslag av högre bebyggelse. Centrala Huddinges kärna med Huddinge centrum, Storängen och Kvarnbergsplan. Motsvarande täthet som i exempelvis kvarteret Brandstegen i Storängen. (Bild: Håkan Lindgren)

Exempel på medeltät bebyggelse. Stads kvarter med generell skala upp till 4 våningar. Framförallt längs med stråk samt i delarna närmast Huddinge centrum både på Fullerstasidan och Sjödalenssidans. Motsvarande täthet som i Järta Sjö i Nacka (Bild: wikipedia)

Exempel på mindre tät stadsbebyggelse. Kvarter med villor, radhus och stadsvillor i en skala upp till 3 våningar både i flerbo-stadshus samt stadsradhus. (Bild: Karin Segerdahl)

Utveckla genom komplettering, omvandling och varsam komplettering

Fortsatt omvandling till stadsmiljöer

Utvecklingen av centrala Huddinge kommer till stor del att ske genom komplettering i befintlig miljö samt genom viss omvandling av befintliga områden. När detta sker ska utvecklingen bidra till att skapa stadskvaliteter för såväl det befintliga som det nya. De tekniska rummen såsom parkeringsplatser och gator omvandlas till sociala och mänskliga rum som bidrar till kvaliteten i stadsrummet på olika sätt. Det kan till exempel innebära att bebyggelsen stärker stråkens karaktär genom aktiva bottenvåningar, grönska eller trygghetsskapande åtgärder. Utvecklingen i centrala Huddinge delas upp i tre delar, omvandling, komplettering och varsam komplettering. Utanför dessa områden bedöms det ske en småskalig utveckling fram till 2050.

Omvandling

Omvandling av verksamhetsområden fortsätter i Storängen samt vid Lännavägen. I Storängen pågår redan omvandling och omfattande ändring av bebyggelsestruktur och innehåll. Gatustrukturen justeras och blandad bebyggelse med tydlig kvartersstruktur skapas. Även gymnasieområdet vid Kvarnbergsplan omvandlas på sikt och bebyggs med bostäder med tydlig kvartersstruktur. Inslag av service föreslås till en växande befolkning som också skapar liv och arbetstillfällen på platsen. Även delar av området kring Glömstavägen föreslås omvandlas från dagens struktur. När Tvärförbindelse Södertörn är byggd, kommer Glömstavägen bli en kommunal gata och stor del av trafiken kommer ha flyttats över till den nya vägen vilket skapar möjligheter att utforma vägen till en mer stadsmässig gata som ramas in med bostäder.

Komplettering

En stor del av utvecklingen innebär att ny bebyggelse kompletterar befintlig bebyggelse i de strukturer som finns idag. Detta sker exempelvis i Huddinge centrum, delar av Kvarnbergsplan och längs Kommunalvägen där områdena kompletteras med både nya byggnader och om- och tillbyggnader. Större markparkeringar bebyggs, gaturum omformas till trevligare stråk som prioriterar gående och cyklister men erbjuder till viss del även ny byggbar mark. Byggnader byggs gärna på med tillkommande våningar. Även i Rosenhill och

stora delar av Fullersta finns potential för komplettering i den befintliga miljön.

Varsam komplettering

I och kring delar av Ävägen, Balingsnäs, Hörningsnäs, Kommunalvägen och kring delar av Huddinge centrum finns områden med bevaransvärda befintliga strukturer och i vissa fall värdefull kulturmiljö. Områdena är dock centralt belägna eller ligger utmed starka kollektivtrafikstråk med god möjlighet till komplettering på bland annat befintliga parkeringsytor och annan outnyttjad mark och i vissa fall påbyggnader av befintliga byggnader för ökat markutnyttjande. Här föreslås därför en varsam komplettering i befintlig miljö tillåtas. Stor hänsyn ska tas till omgivningen, kulturmiljö och arkitektoniska värden vid utveckling i dessa områden.

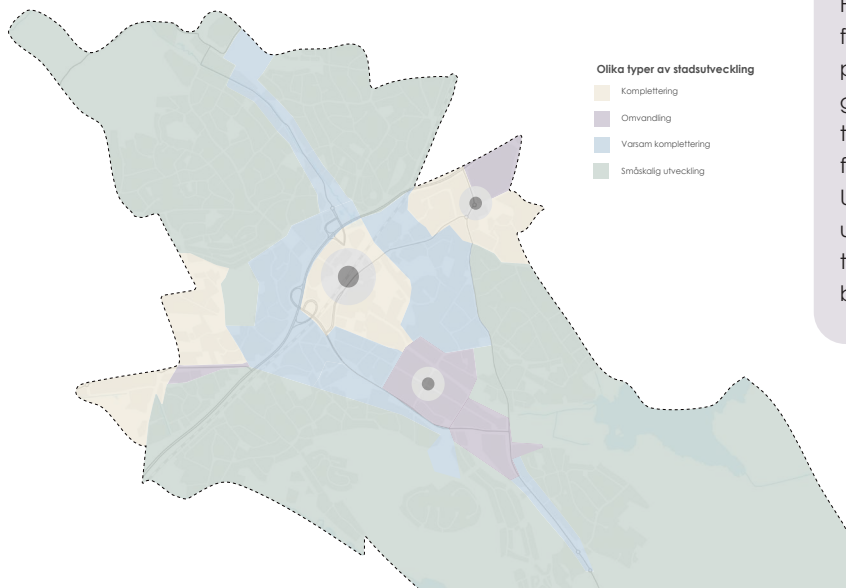
Småskalig utveckling

Delar av centrala Huddinge består av bebyggelse som inte bedöms som lämplig att förändra i större skala. Detta kan vara på grund av ett antal faktorer så som exempelvis deras läge typ av befintlig bebyggelse, områdets gestaltning, omkringliggande förutsättningar eller andra faktorer. I dessa områden kan det fortfarande ske en utveckling med tillskott av ny bebyggelse. Det sker då i en mindre omfattning än det som nämns ovan.

Utveckling av villaområden

Längs Ävägen, Storängsleden, Lännavägen mot Balingsnäs samt i områdena närmast Huddingevägen finns det potential för att villabebyggelse på sikt kan omvandlas till mer tät och urban stadsbebyggelse med en blandning av bostäder, service och arbetsplatser.

Detta är områden med god tillgång till kollektivtrafik och där det goda men bullerutsatta läget i en framtid kan lämpa sig bättre för flerbostadshus. Det är även ett sätt att utvidga Huddinge centrumskärnan i stråk och erbjuda ett mer varierat utbud av bostäder och service i dessa områden. Vid utveckling av villaområden är det särskilt viktigt att beakta mötet med den villabebyggelsen som finns kvar avseende skala och gestaltning.

Kartan visar schematiskt olika typer av utveckling utifrån den befintliga strukturen med olika förutsättningar

Flera områden där det finns potential för utveckling är beroende av privata fastighetsägares initiativ och genomförande. Initiativ till planändring tas av enskilda fastighetsägare eller flera fastighetsägare tillsammans. Utvecklingsplanen pekar ut en möjlig utveckling för centrala Huddinge fram till 2050. Planen är dock inte juridiskt bindande och inte heller tvingande.

Behåll och utveckla funktionsblandningen

Sträva efter en blandning

Huddinge centrum är ett attraktivt lokalt stadsdelscentrum som har goda förutsättningar att fortsätta att utvecklas. Fler invånare ger ett ökat behov av ett lokalt utbud av både kommersiell och kommunal service, som i sin tur leder till fler arbetsplatser. Att människor har olika anledningar för att röra sig i de gemensamma gaturummen olika tider på dygnet ger en tryggare stad.

Ett varierat utbud av bostäder

Blandade upplåtelseformer och bostadstyper ska finnas för att skapa ett centrala Huddinge för alla. Den demografiska sammansättningen i Huddinge idag är relativt blandad. Jämfört med övriga delar av kommunen är andelen barn liten. I området är en låg andel av befolkningen öppet arbetslösa och andelen högutbildade är något högre än i flera andra delar av kommunen.

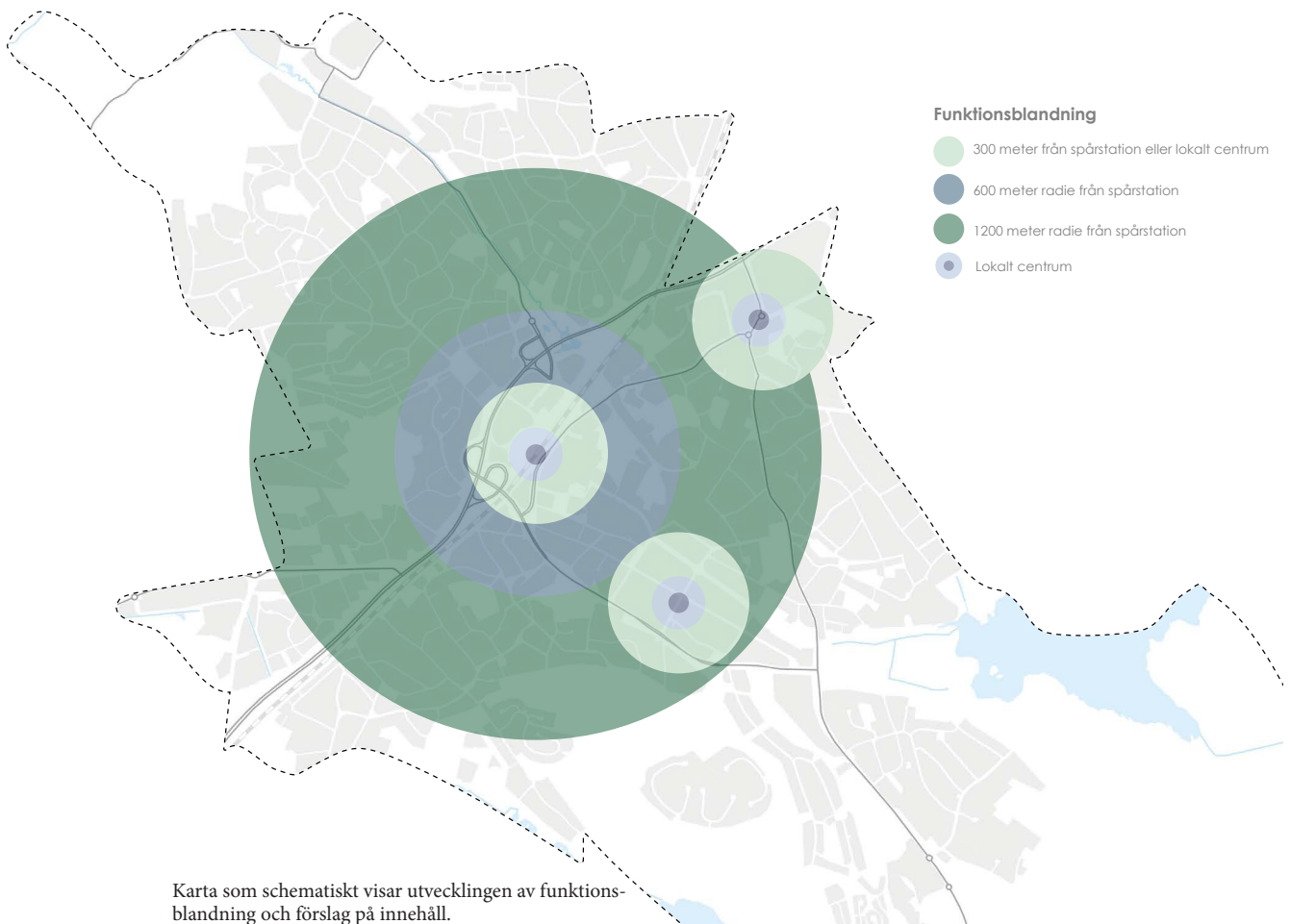
I utvecklingen av centrala Huddinge är det viktigt att ta vara på såväl det förtätningstryck och den förtätningmöjlighet som följer men även att skapa en blandning av olika bostäder för att bjuda in fler personer att bosätta sig här i alla skeden i livet.

Inom 300 meter från Huddinge station föreslås det plats för kontor liksom service och funktioner som lockar många personer och fler målgrupper. I direkt närhet till Huddinge station och centrumkärnan uppmuntras särskilt dagligvaruhandel, kulturändamål, caféer, restauranger, lokaler för småföretag och gymnasieverksamhet. En utveckling av den upplevelsebaserade servicen skulle gynna Huddinge centrum. Offentliga

och privata verksamheter bör fortsättningsvis dra mer nytta av varandra. Teater och bio gynnar till exempel kvällsöppna restauranger och butiker. Med en ny entré till pendeltåget utökas området där dessa funktioner kan vara aktuella. Bullerstörda ytor kan användas för stadsintegrerat näringsliv, verksamheter, service och mobilitetslösningar.

Inom 600 meter från Huddinge station finns det också möjlighet att få till en blandning av funktioner och verksamheter. Längs bland annat Sjödalsvägen och Kommunalvägen kan skola, uteserveringar, träningslokaler, vårdcentraler med fördel placeras. Även de nya områden som byggs behöver bidra till blandstaden. I Storängen längs med Sjödalsvägen och vid nya torg och parker finns potential för ett mindre antal restauranger, småbutiker och service kopplat till ett aktivt lokalt stadsliv.

Inom 1200 meter från Huddinge station är det framförallt fokus på bostadsbebyggelse, men det finns möjlighet att få till en lokal blandning av funktioner även inom dessa områden. I strategiska lägen som vid bland annat Kvarnbergsplan och i Storängen bör arbetsplatser fortsatt finnas och närcentrum utvecklas.

Karta som schematiskt visar utvecklingen av funktionsblandning och förslag på innehåll.

Behåll och utveckla funktionsblandningen

Lägg uppmärksamhet på bottenvåningarna

För ett mer hållbart stadsbyggande med plats för möten året runt måste stadsmiljöerna vara levande och blandade. Här utgör bottenvåningarna och deras innehåll en väsentlig pusselbit. Bottenvåningarna påverkar livet i gatumiljön och visar de mänskliga aktiviteterna inuti husen. Bottenvåningarna i centrala Huddinge ska utformas omsorgsfullt med hög entréthet, gärna med markerade sockelvåningar, hög detaljeringsgrad och variation. Lokaler för aktiva bottenvåningar prioriteras särskilt kring Huddinge station och Huddinge centrum som har störst potential och kommersiella förutsättningar för ett levande stadsliv. Därutöver prioriteras lokaler utmed huvudstråken såsom Sjödalsvägen, Dalhemsvägen och Kommunalvägen. Gärna i anslutning till torg samt vid hållplatser så kan väntetid användas för shopping, fika, lek och möten.

För framtiden är det svårt att förutse hur handel och butiker kommer att utvecklas, det räcker med att jämföra med hur Sverige såg ut för fyrtio år sedan för att förstå kraften och omfattningen i utvecklingen. Men aktiva bottenvåningar, oavsett innehåll, kommer att fortsätta att vara en förutsättning för en attraktiv stadsmiljö.

Närmast stationen finns det stora möjligheter att få till aktiva bottenvåningar som bjuder in till möten, men också i de viktigaste stråken mot Storängen och Kvarnbergsplan. I andra områden där en relativt stor utveckling också kommer ske prioriteras bottenvåningar med öppna fasader som bidrar med både liv och trygghet. I de områden som framförallt föreslås bestå av bostäder kan fasader med stilla bottenvåningar fungera bra.

Aktiva bottenvåningar

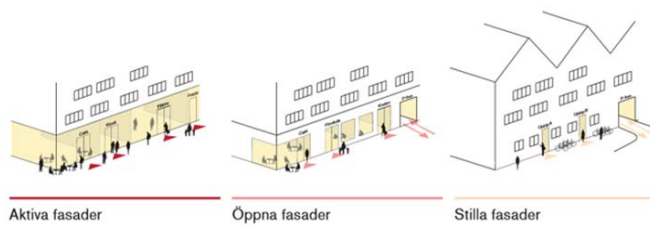
Stor andel kommersiella lokaler samt lokaler för kommunal service. Gestaltas med en hög grad av öppenhet mellan stadsrum och bottenvåning genom många entréer och större glaspartier. Infarter till parkering och garage undviks längs dessa partier.

Öppna bottenvåningar

Huvudsakligen bostäder men hörnlägen kan med fördel användas till kommersiella lokaler eller gemensamhetslokaler för bostäderna. I dessa lägen är den visuella kontakten mellan gata och bottenvåning viktig.

Stilla bottenvåningar

Bottenvåningar ska främst stödja en god boendemiljö. De innehåller främst bostäder där nivån på nedersta boendeplanet generellt ligger något förhöjt från gatan för att undvika insyn, men även mindre kontorsplatser, showroom samt tvättstugor. Belysning i entréer till trapphus och garage, utvändiga trappor, gårdar, portiker och passager ska bidra till att skapa variation och trygghet.

Exempel på aktiva bottenvåningar i nyproduktion längs Sjödalsvägen i centrala Huddinge. (Bild: Huddinge kommun)

Behåll och utveckla funktionsblandningen

Utveckling av handel och arbetsplatser

Huddinge centrum's geografiska läge med närhet till båda de regionala stadskärnorna Kungens kurva-Skärholmen och Flemingsberg innebär att det kan vara svårt att möjliggöra större kommersiell arbetsplatsutveckling i centrala Huddinge. Det är två faktorer som särskilt påverkar utvecklingen av antal arbetsplatser i centrala Huddinge, kontorsetableringen i Flemingsberg liksom omvandlingen av Storängens industriområde till bostäder.

Med den befolkningsökning som väntas i och med 10 500 nya bostäder är en rimlig bedömning att det finns goda förutsättningar för minst 500 nya arbetstillfällen och potential för ytterligare 1500 arbetstillfällen på längre sikt. Den största andel arbetstillfällen som tillkommer bedöms vara inom skola, förskola, vård och handel.

Storängen innehåller idag en blandning av många olika företag inom en mängd olika branscher vilket är typiskt för storstadnära verksamhetsområden då de på många sätt bidrar till stadens funktion. Det förekommer såväl tillverkningsföretag med mer störande verksamheter som till exempel smide, men även företag inom bageri och vertikal grönsaksodling. Det finns också företag inom service och tjänster såsom restaurang och lokalvård samt bilverkstäder. I området finns även flera byggrelaterade företag. Det förekommer också kontorsverksamheter av olika slag inom till exempel redovisning.

Antal arbetstillfällen i området innan omvandlingen startade var cirka 1200. Ungefär ett 10-tal av fastighetsägarna i området kan komma att vara intresserade av alternativ mark.

I många fall innebär nya projekt att det föreslås en omvandling till bostäder där det tidigare har legat

verksamheter insprängda i bostadsområdena. Vid varje sådant tillfälle bör en konsekvensanalys upprättas om antal arbetsplatstillfällen som försvinner liksom om det finns en alternativ lokalisering för verksamheten inom kommunen. Sedan tidigare anges i detaljplaneringen hur många nya arbetsplatser som tillkommer.

I övriga delar av centrala Huddinge ska befintligt näringsliv bestående av många småföretagare ges möjlighet att utvecklas. Småföretagare ska kunna driva sina verksamheter som idag, men även ges utrymme att växa. Detta säkerställs till exempel genom utpekade platser lämpliga för lokaler men även genom att bevara prisvärda lokaler och mark i centrala Huddinge. Att det befintliga näringslivet ges möjlighet att växa i kommunen säkerställer olika typer av lokala arbetstillfällen och erbjuder arbete till en blandad befolkning.

Huddinge centrum har redan idag kommunens lägsta vakansgrad för kontor och har goda förutsättningar för kunskapsintensivt näringsliv. Den fortsatta blandningen i utbud av service och bostäder i Huddinge centrum bedöms inverka positivt på möjligheten till kontorsetableringar. I den fortsatta utvecklingen av centrumkärnan och stationsområdet ska därför moderna yteffektiva kontors- och verksamhetslokaler för arbetstillfällen inom kunskapsintensivt och tjänsteproducerande näringsliv erbjudas. För etablering av nya företag i kunskapsbranscher är det viktigast att tillhandahålla tillgänglig och attraktiv kollektivtrafik, utbildad arbetskraft och kreativa miljöer.

Verksamhetsområdet - Vårdkasen

Verksamhetsområdet vid Vårdkasen föreslås utvecklas enligt gällande detaljplan. Här kan det finnas anledning att förlägga stadsstödjande verksamheter så som kundnära citydistribution, olika fastighetstjänster eller service som skulle kunna försörja centrala Huddinge och även Flemingsberg.

Vision för funktionsblandning i centrala Huddinge 2050 (Bild: Ettelva Arkitekter)

Behåll och utveckla funktionsblandningen

Förskolor och skolor

Behovet av nya förskolor och skolor prioriteras i utvecklingen i centrala Huddinge. Inom området finns det behov av renovering och modernisering för att möta dagens och framtidens krav på läromiljö. Inom utvecklingsplanens område finns idag 7 grundskolor och 25 förskolor.

Utöver dessa behövs det fler förskoleplatser och skolplatser när centrala Huddinge fortsätter att växa. Översiktligt kan det behov som uppstår av de 10 500 nya bostäderna uppskattas till cirka 20 förskolor och 7 grundskolor. Behovet kan variera med typ av bostäder, storlek på bostäder och utbyggnadstakt. Bedömningen utgår från de nyckeltal som kommunen använder vid lokalplanering.

Det är viktigt att noga följa upp hur behovet av lokaler för skola och förskola kan lösas över tid. Behovet av att bygga nya lokaler beror bland annat på hur kapaciteten ser ut i befintliga skolor och förskolor vid aktuell tidpunkt. Det är viktigt att i första hand genom samverkan säkerställa att det befintliga beståndet av lokaler utnyttjas effektivt. I samband med den fortsatta planeringen är det också viktigt att avsätta tillräckligt med ytor för funktionella grundskolor och förskolor. Lokalisering och ytbehov kommer att närmare studeras i samband med framtagandet av kommande skolstrukturplaner. Yta för utemiljön prioriteras och ska följa Huddinge kommuns riktlinjer för storlek på friyta vid förskolor och skolor.

De 4500 bostäder där detaljplanering redan pågår planläggs nu mark som möjliggör fem nya förskolor. Planering pågår också för två nya grundskolor, i Storängen och Östra Balingsnäs, samt att Tomtbergaskolan byggs ut för att öka kapaciteten.

Att samla och samnyttja resurser bidrar till att samma lokal eller plats kan användas av olika personer eller organisationer vid olika tider på dygnet, under veckan eller året. Stråken som omger en lokal eller plats som samnyttjas bidrar till rörelse vilket skapar liv och trygghet.

Äldreboenden och LSS-boenden

Att befolkningen i Sjödalen och Fullersta växer kommer även att generera ökad efterfrågan på olika typer av bostäder inom social omsorg såsom äldreboenden, LSS-boenden och servicebostäder. Utvecklingsplanen utgår från att äldreboenden, LSS och gruppboenden integreras i utvecklingen av bostäder och arbetsplatser i Sjödalen och Fullersta och fördelas ut i kommande projekt i området.

Skapaskolan (Bild: Håkan Lindgren)

Möjliggör för möten året om för alla

Skapa plats för fler möten året runt

Centrala Huddinge har i dagsläget framförallt målpunkter för boende i området men har några funktioner som lockar besökare från andra delar av kommunen såsom huvudbiblioteket, kommunhuset, Huddingehallen med simhall och Rådsparken varav den sistnämnda är den enda i kommunen med en bemannad parklek.

Dessa målpunkter ger möjlighet till möten mellan människor för utbyte av idéer, kultur och skapar förutsättningar för integration. När centrala Huddinge växer och blir tätare behövs dock fler mötesplatser samtidigt som befintliga behöver utvecklas. Utvecklingen medför också att behov av fler anläggningar och ytor för lek, idrott och kultur uppstår. Genom att satsa på kultur, konst och synliggöra områdets historia och kulturmiljöer ska centrala Huddinges identitet som kommunens samlande och administrativa centrum stärkas.

Idén i den fortsatta utvecklingen är att framförallt skapa fler möjligheter för kultur och upplevelser i de tätaste delarna nära Huddinge centrum och stationen medan rekreation, friluftsliv och återhämtning bäst görs i naturen i de perifera delarna. Kopplingen mellan stadsmiljöerna och naturen ska bli tydligare med det blågröna stråk från Trehörningen till Källbrink som föreslås förstärkas. Längs med vissa stråk kan även den halvprivata förgårdsmarken utformas för att stärka upplevelsen av Huddinges vardagsrum och uppmuntra till möten mellan människor. I den kommande detaljplaneringen är det betydelsefullt att arbeta aktivt för platsbildningar i kvarteren. I inriktningen i stadsutvecklingen framöver kommer det också att krävas

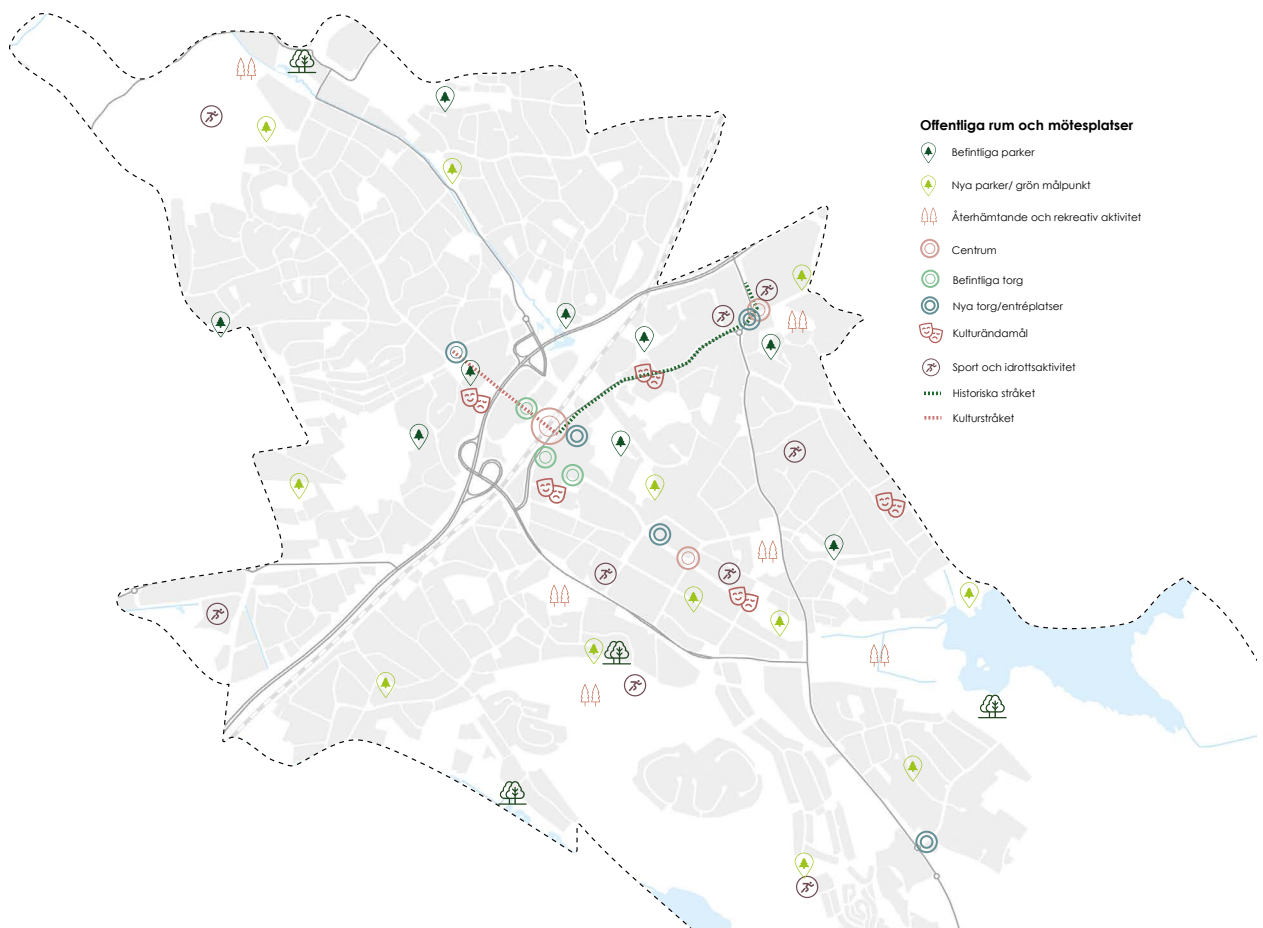
ett större samutnyttjande av ytor, såsom till exempel förskolor, skolor och tillhörande gårdar.

Naturområdet öster om Lännavägen vid Trehörningen används flitigt som rekreationsområde. Området kommer att förstärkas genom att entrén till området blir mer attraktiv genom att den får en mer parkliknande karaktär. På sikt kan Trehörningen utvecklas med en badplats. Det befintliga kolonilottsområdet, mellan Lännavägen och Centralvägen, ska göras mer allmänt tillgängligt. Området kommer också att utgöra en målpunkt i Storängen.

Utveckling av befintliga, nya parker samt torg

I centrala Huddinge finns flertalet parker idag. Parkerna har en god spridning och varierande storlek. De största parkerna ligger närmast Huddinge centrum och stationsområdet. Flera nya närparker föreslås i takt med att centrala Huddinge utvecklas. Dessa behövs både för att skapa grönare miljöer i de centrala delarna men även för att möta upp det ökade besöksstrycket som väntas i och med fler bostäder och arbetsplatser i området.

Torg och parker ska planeras för att rymma flera olika aktiviteter och målpunkter för människor i olika åldersgrupper med olika intressen och behov. Idag finns det flera torg och offentliga platser i området som inte används eftersom de känns som baksidor. Förtätning av de mest centrala delarna ger stadga åt staden, tydligare gaturum och att dessa baksidor kan byggas bort. Upprustning och utveckling föreslås på flera av de befintliga torgen samt byggandet av fem nya torg.

Möjliggör för möten året om för alla

Behovet och betydelsen av kultur och idrott

Idrottsytor inom centrala Huddinge används av aktiva från hela kommunen. Ökat samnyttjande behöver utvecklas, till exempel kan en fotbollsplan även användas till andra aktiviteter och välkomna olika användare. Det finns mycket att vinna på att utöka samutnyttjande av lokaler som i vissa fall står tomma under kvällar och helger. Ur ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv är det också bra om lokalerna utformas flexibelt så att de kan anpassas efter olika behov beroende på förändrade förutsättningar. Ett sätt att integrera kultur och fritidsverksamheterna i stadsbebyggelsen är att utforma ny bebyggelse med lokaler i bottenvåningen i centrala lägen. Då kan fritidsverksamheter, kultur- och föreningsliv finnas tillgängligt samtidigt som det också bidrar till en mer aktiv och tryggare gatumiljö.

Delstrategin om att skapa fler mötesplatser året runt kräver insatser i den fysiska miljön såsom platser att värma sig på i anslutning till lekparken, isrinkar med mera som möjliggör utevistelse även under kalla dagar.

Med cirka 10 500 tillkommande bostäder bedöms underlag finnas för bland annat 1-2 nya idrottsplatser. I Storängen pågår planering av en idrottshall och en fotbollsplan. Befintliga idrottshallar och idrottsplatser i centrala Huddinge bevaras och utvecklas. Nya idrottshallar och fotbollsplaner anläggs med fördel i anslutning till skolor för att underlätta samnyttjande. Idrottsytor inom centrala Huddinge används av aktiva i hela kommunen. Scen- och kulturverksamhet finns bland annat i Tonsalen, aulan i Huddinge gymnasium och i ABF-huset. Biograf saknas däremot i området. Kulturverksamhet genom föreningslivet bedrivs på Folkes i Huddinge centrum. I dagsläget täcker detta lokalbehoven ur ett kulturperspektiv.

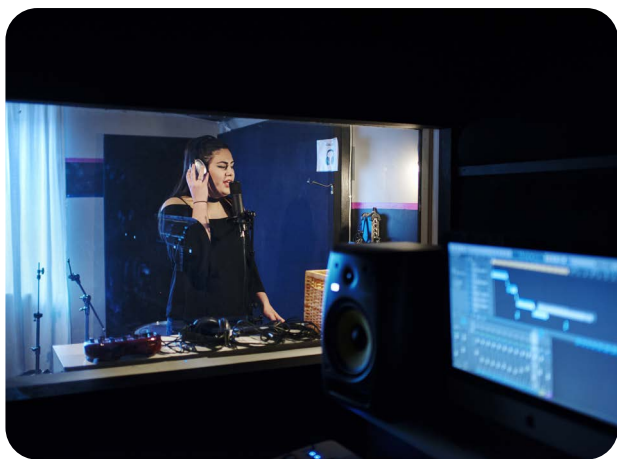
Huddingehallen intill Huddinge gymnasium är en mycket populär simhall för hela kommunen. Eftersom den är byggd på 1970-talet är den i behov av renovering alternativt kommer den behöva ersättas av en ny. Kommunen utreder var en ny simhall ska placeras och tittar även på fler platser i kommunen. Utvecklingsplanen visar att det finns möjlighet att placera en ny sim-

hall inom gymnasieområdet, alternativa placeringar kommer utredas. Att simhallen redan är en attraktiv målpunkt idag bör utnyttjas mer genom att möjliggöra för fler andra verksamheter att etablera sig i anslutning till den och skapa ett kluster av funktioner som kan stärka varandra.

Temporär arkitektur

Ett sätt att skapa attraktionskraft och intresse för en plats inför kommande planering eller ändrad användning är att använda sig av temporär arkitektur. Det är många gånger ett bra sätt att aktivera platser och skapa dialog kring en plats. Att använda en fastighet eller byggnad för tillfälliga aktiviteter i väntan på kommande utveckling kan leda till att intresset höjs för platsen och även innebära en värdeökning för fastigheterna. Exempel på användningsområden kan vara en tillfällig park, sommargåta, paviljong, scen, servering eller en konstutställning. I centrala Huddinge är det angeläget att områden upplevs som attraktiva även under byggtiden, särskilt i Storängen och andra områden där utbyggnad kommer att pågå under en lång tid. Temporär arkitektur kan synliggöra nygamla delar av centrala Huddinge att upptäcka. Fickparker, tillfälliga lekplatser och titthål i byggplank kan göra byggtiden till något spännande för barn.

Nya attraktiva målpunkter inom området kommer också att vara en konferensanläggning med beachvolleyverksamhet samt en padelbana i Vårdkasen, längs med Glömstavägen. Verksamheter som har ett stort upptagningsområde med besökare från hela regionen. I samband med att kommunen får ett nytt kommunhus i centrum och att huvudbiblioteket också flyttar dit finns det möjlighet att lokalisera service och verksamheter som kan dra nytta av dessa målpunkter (såsom café, restaurang, butik). Kommunens huvudbibliotek som idag ligger vid kommunhuset har ett stort upptagningsområde och en viktig funktion både som gränsöverskridande mötesplats och för ökad sammanhållning i området.

Ungdomsgården Huset i Storängen (Foto: Maja Brand)

Inspirationsbild på hur kultur kan användas i offentliga miljöer. Häbreparken (Foto: Maja Brand)

Skapa fler platser för barn och unga

Barn och unga tar plats

I centrala Huddinge är utgångspunkten ett barnperspektiv vid planering av staden. Barnens närmiljö förändras och växer med barnets ålder - yngre barn rör sig mest i och runt hemmet och blir ofta skjutsade till förskola och skola. Ju äldre barnet blir desto mer fritt blir rörelsemönstret. Behovet av lek och mötesplatser förändras således med åldern - småbarn leker mest på lekplatsen nära hemmet och kräver mindre yta. Mellanstora barn kräver större och mer utmanade lektytor med exempelvis bollplan och plats för fri lek. Tonåringar rör sig mer fritt och är därför flexibla med att hitta passande mötesplatser. Grönområden nära bostäder är en förutsättning för spontan lek i naturmiljö. Fysisk inaktivitet är ett växande samhällsproblem. Den bostadsnära naturen är kanske den enklaste och billigaste platsen för fysisk aktivitet, varför man i planeringen behöver värna om den.

En aktiv fritid ska underlättas i vardagen och barn och ungdomar ska på egen hand kunna röra sig tryggt i stadsmiljön. Det behövs platser för spontanidrott, bollplaner, motionsslingor, bad, lekplatser och utegym. Pulkabackar, skidspår och skridskobanor bör finnas vintertid. Under den mörka årstiden är det viktigt att de offentliga rummen är ljussatta så att de upplevs som trygga och tillgängliga. Att låta stadsmiljön innehålla roliga spännande detaljer som stimulerar och underlättar barn och ungas orientering i staden är viktigt. Trygghetsvandringarna från 2018 rapporterar bland annat om dåligt upplysta platser och baksidor i centrum liksom skadegörelse. Under trygghetsvandringen framkom att man önskar mer belysning i Huddinges centrala delar och fler folk på gatorna för att skapa ökad upplevd trygghet.

Som barn eller ungdom finns god tillgänglighet till olika fritidsaktiviteter utveckling men fler säkra och trygga gång- och cykelvägar behövs. Ett komplement

till säkra, gena och trygga gång- och cykelbanor mellan centrala Huddinges målpunkter är att satsa på att placera aktiviteter (olika typer för barn i alla åldrar och intressen) i närheten av varandra, för att hela familjen eller flera kompisar ska kunna följas till aktiviteten. Detta bidrar till att skapa en ”lokal sammanhängande struktur” som är viktig i vardagen.

De funktioner som tillkommer ska gynna barn och unga i stor utsträckning. Exempelvis ska det finnas aktiviteter och platser som är tillgängliga för barn och unga att vara på under kvällar och helger.

Barnkonsekvensanalysen föreslår fem åtgärdsförslag för vidare arbete med kommunens detaljplaner inom området:

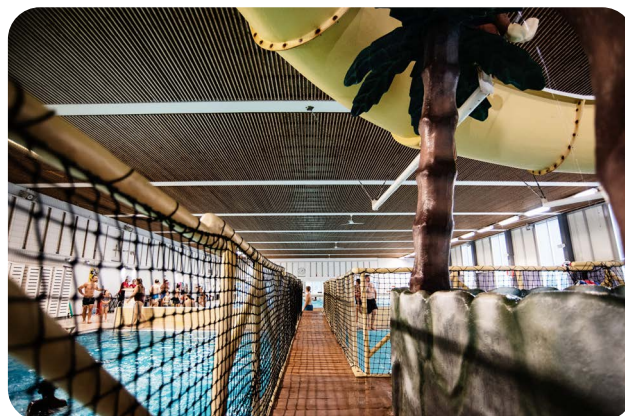
- Utveckla närparker, fickparker och aktivitetsytor i samma takt som utvecklingen av bostäder sker
- Åtgärda otrygga platser kring pendeltågstationen och Huddinge centrum, samt eliminera stadens baksidor
- Värna om områdets viktiga skolgårdar och nyttja deras potential för barn och unga på fler av dygnets timmar
- Involvera alltid representanter för barn och unga men ännu hellre barn och unga själva
- Fortsätt viktiga arbeten som ”Säkra skolvägar” som arbetar brett med barn

UTVECKLINGSPLAN 2050

År 2050 ska centrala Huddinge vara tillgängligt för nya invånare, däribland ett tusental nya barn och unga som kommer att bo tätare jämfört med dagens barn och unga, samt som ska gå i skolan, vara på förskola och ha parker och fritidsaktiviteter att gå till - precis som dagens Huddingebarn!

Rådsparken, Huddinge. (Bild: Fredric Sannebro)

Huddingehallen, Huddinge. (Bild: Maja Brand)

Synliggör Huddinges historia och kulturmiljöer

Värdefulla kulturmiljöer och karaktärsfulla platser

Centrala Huddinge har ett flertal karaktärsfulla platser och landmärken, däribland Huddinge kyrka, kommunhuset, Fullersta gård, Fullersta bio och centrumkyrkan. Bebyggelse som går att orientera sig utifrån och som ses på längre håll är exempelvis Huddinge kyrka, flerbostadshuset på 17 våningar vid Sjödalsparken och Tingshuset. Dessa utgör landmärken och särskilt 17-våningshuset har dominerat Huddinges stadsbild sedan 60-talet. Även Huddinge centrum är en karaktärsfull plats med sitt utomhuscentrum som kännetecknas av gågator och mysiga torg som på 1960-talet utformades med inspiration från engelska småstäder.

Dessa är nödvändiga att förhålla sig till i skapandet av ny bebyggelse. Med en utbyggnad enligt utvecklingsplanen kommer stadsbilden påverkas genom att Huddinge centrum får en tätare struktur och en högre stadssiluett.

En stor del av utvecklingen i centrala Huddinge innebär att befintlig bebyggelse ska kompletteras med ny bebyggelse i de strukturer som finns idag. När nya byggnader tillkommer bör de visuellt och rumsligt knyta samman de delar av Huddinge centrum som nu upplevs ligga avsidet eller sakna relation till kärnan.

Att utveckla centrala Huddinge med utgångspunkt i dess historia och kulturmiljö ska bidra till att invånarna känner starkare identitet och tillhörighet till sitt område. Genom att lyfta fram och synliggöra fornlämningar, siktlinjer, landskapsformer och kulturmiljöer tydliggörs områdets identitet.

Konsekvenser för de kulturhistoriska miljöerna inom centrala Huddinge kommer att beskrivas utförligt i kommande detaljplanefaser då bebyggelseförslag har blivit mer konkreta och efter att fördjupade kulturmiljöinventeringar tagits fram.

Utveckla ett historiskt stråk längs Kommunalvägen

Området kring Kommunalvägen utmärker sig i Huddinge genom sitt långa tidsdjup som central plats, från medeltida sockencentrum till kommuncentrum och pekas därför ut för att bli ett historiskt stråk. Enskilda byggnader och miljön som helhet berättar om kommunens utveckling och välfärdsbyggande. Bebyggelsen på båda sidor av Kommunalvägen representerar olika skeenden i Huddinges historia. Kyrkan, prästgården och kapellet utgör tillsammans med bland andra kyrkskolan, Tomtbergaskolan och kommunalhuset byggnader av högt kulturhistoriskt värde som ska vårdas och bevaras. Även skolmuséet, Tonsalen och ABF-huset utgör inslag i Huddinges historia längs denna sträcka. Nya tillägg och förändringar av dessa byggnader ska utföras restriktivt och antikvarisk sakkunnig ska medverka vid planering och bygglov.

Kommunalvägen föreslås kompletteras med ett historiskt stråk. Detta kan göras genom att viss sträcka längs Kommunalvägen pekas ut och namnges. Stråket kan innehålla ett antal föreslagna stopp/intressanta historiska målpunkter där invånare och besökare får information om hur samhället vuxit fram såsom om järnvägen, den historiska dragningen av Kommunalvägen och vad som hände längs med den med information om de objekt som passeras. Det kan göras till exempel med skyltar, appar, podd eller stadsvandring. Stråket kan också förstärkas av ett gestaltungsgrepp eller återkommande element som skyltning, belysning och spår i marken. Genom att kulturmiljö bevaras blir det lättare för barn och unga att förstå områdets historia och framväxt.

Centrumkyrkan och Tingshuset i Huddinge centrum är båda exempel på kulturhistoriskt intressanta byggnader i centrala Huddinge. (Foto: Viktor Lundblom)

Synliggör Huddinges historia och kulturmiljöer

Mera konst både ute och inne

I centrala Huddinge ska konsten ta plats för att bidra till identitetsskapande, trivsamma och kreativa miljöer både för invånare och besökare. Konsten finns i de offentliga rummen såsom i parker, och på torg men också i offentliga byggnader som i skolor, äldreboenden och idrottshallar. Det kan vara skulpturer, markbelygningar, konstillationer eller skyltning. Det kan också röra sig om tillfälliga installationer av konst. På så sätt kan platser uppmärksammas som ska planeras eller förändras i dialog med invånarna. Ett konstverk kan berätta om platsens historia och bidra till att se samtiden ur ett nytt perspektiv. Inom området uppmuntras byggtörer att tillföra konst i sina kvarter. Idag finns det mest konst i anslutning till Huddinge centrum varför konst i andra delar av Sjödal och Fullersta är särskilt angeläget i samband med nya exploateringsprojekt.

Konst bidrar till reflektion och upptäckarglädje hos invånare. Den offentliga konsten är dessutom ett av de mest tillgängliga konstnärliga uttryck vi har i våra vardagsmiljöer. Ett sätt att utveckla den konstnärliga verksamheten är att erbjuda lokaler genom avtal med fastighetsägare för att möjliggöra för konstnärlig verksamhet att verka i kommunen. Det kan vara äldre lokaler på väg att rivras som kan passa exempelvis scenkonst, cirkus eller ateljéer.

Bind ihop Huddinge centrum med Fullersta med ett kulturstråk

Fullersta har varit bebott sedan förhistorisk tid. Dess framväxt visar på ett tydligt sätt hur egnahemsområden växt fram längs järnvägen och området präglas av tidens ideal att ta stor hänsyn till den naturliga topografin och den befintliga miljöns karaktär. Särskilt värdefull

bedöms den välbevarade bebyggelsen längs Backvägen samt Fullersta gård och Fullersta bio vara. Fullersta bio representerar funktionalismens ideal och är ett tydligt tidsavtryck från de stora föreningsrörelsernas tid, med Folkets hus och KF. Fullersta gård med Fullerstaparken ska utvecklas till en attraktiv målpunkt i området. Den fina kulturhistoriska miljön lämpar sig för såväl park, aktiviteter och kultur. Fullersta bio kan med fördel inhysa allmänna och inbjudande funktioner som tar avstamp i föreningslivet och på så sätt plocka upp dess ursprungliga användning. Parkeringsplatsen framför Fullersta bio bör även den utvecklas till något mer publikt såsom ett nytt torg. Stråket från Huddinge station till Fullersta Bio blir ett kulturstråk för att öka attraktiviteten och göra Fullersta gård och Fullerstaparken mer synliga.

Att utveckla ett kulturstråk kan göras på liknande sätt som det historiska medan fokus då blir på andra objekt. Stråket kan också synliggöras genom att tillföra skulpturer, belysning och annan konst.

FULLERSTA GÅRD

Fullersta gård utgör idag kommunens konstcentrum och här finns ytterligare utvecklingspotential, särskilt med satsningen på Fullerstaparken som då blir en ännu attraktivare målpunkt. För att locka och attrahera fler besökare och invånare till Fullerstasidan föreslås att centrumkärnan binds ihop med Fullerstaparken genom ett kulturstråk.

1000 meter konst, konstutställning som genomförts i Huddinge i många år, Fullersta gård. (Foto: Maja Brand)

Konstkollo på Fullersta gård. (Foto: fullerstagard.se)

Utveckla en sammanhållen grönstruktur

Utveckla en sammanhållen grönstruktur

En sammanhållen och genomtänkt grönstruktur fyller många funktioner – både ekologiska, ekonomiska men även sociala och estetiska. Genom sin sammanhängande form erbjuder den kvaliteter och funktioner som är viktiga för samhället, exempelvis tystnad, biologisk mångfald, rekreation, upplevelser, vattenrening och luftrening. Det är viktigt att den lokala grönstrukturen också ses och knyts samman i ett större sammanhang – som en del av den kommunala grönstrukturen, som är en del av den regionala grönstrukturen.

Grönstrukturen i Sjäddalen och Fullersta domineras av större strövområden och naturreservat i stadsdelarnas utkanter och villaområden och mindre parker i de centrala delarna. I de centrala delarna kommer i huvudsak den framtida exploateringen och förtätningen ske. Det är därför viktigt att behålla och utveckla grönstrukturen i de centrala delarna samt säkerställa att det går lätt att nå naturen i utkanten av området. Områden med höga naturvärden och ekosystemtjänster måste behållas.

De platser som har de högsta värdena för såväl ekosystemtjänster som rekreation är strövområdena och naturreservaten i stadsdelarnas utkanter. För att öka tillgängligheten till dessa och samtidigt utveckla deras vardagsrekreativa funktioner har konceptet *gröna gradienter* utvecklats. De gröna gradienterna symboliserar skalan mellan den gestaltade och utrustade stadsparken och den vilda skogen. Grönska på privat mark som i villaområden är värdefullt och bland annat ett viktigt bidrag till nyttoinsekternas spridningsvägar och bidrar till ekosystemtjänsten pollinering.

För att tillgängliggöra de större naturområdena bör fler entréer och parker i direkt anslutning till strövområden och naturreservat vid Källbrink, Sörskogen och Balingsnäs skapas. Dessa utvecklas med funktioner och utrustning för att kunna erbjuda en mångfald av olika

typer av parkmiljöer i anslutning till varandra. De stråk som sammanbinder de gröna miljöerna är en viktig resurs för detta då även stråk kan stärkas med funktioner och platsbildningar.

Både ökad befolkning och ökad användning av natur, grönområden och parker ger ökat tryck och slitage på områdena. Områdena behöver både planeras och förvaltas utifrån detta.

Ett grönblikt stråk från Gömmaren till Trehörningen behöver utvecklas för att få till en sammanhållen och genomtänkt grönstruktur. Utöver det behöver fler parker byggas i takt med förtätningen i centrala Huddinge. Parkerna ska vara mångfunktionella med en egen identitet och fungera som stimulerande mötesplatser och upplevelserika sociala rum. De ska även bidra till biologisk mångfald, ta hand om dagvatten och fungera som temperatursänkare vid värmeböljor.

Att det finns grönområden som är tillgängliga för alla och där det är möjligt att förflytta sig självständigt och på ett säkert och tryggt sätt är en självklarhet. För att attrahera en bredare målgrupp än de som vanligtvis vistas i naturen ska satsningar göras på promenadstråk till naturliga målpunkter så som till exempel grillplatser, utsiktsplatser och lekplatser. Tydlig och översatt information om allemansrätten är också viktigt för att nå personer med annat modersmål än svenska.

Bra grönområden främjar även barns fysiska och motoriska utveckling. Vistas barn mycket i grönområden påverkas koncentrationsförmågan positivt, de rör på sig mer och är friskare. För barn finns ett samband mellan hur mycket de rör på sig och tillgängligheten till grönområden och lekplatser. Äldre har behov av lättillgängliga, naturliga och rofyllda miljöer. Finns möjligheten för äldre att fortsätta vara aktiva på olika sätt bidrar detta till ett gott åldrande

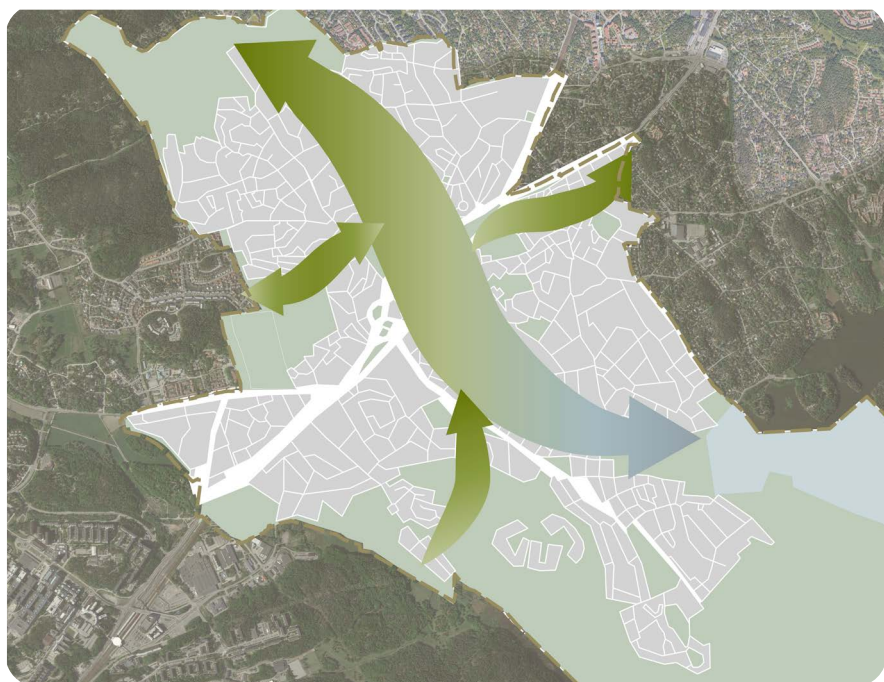

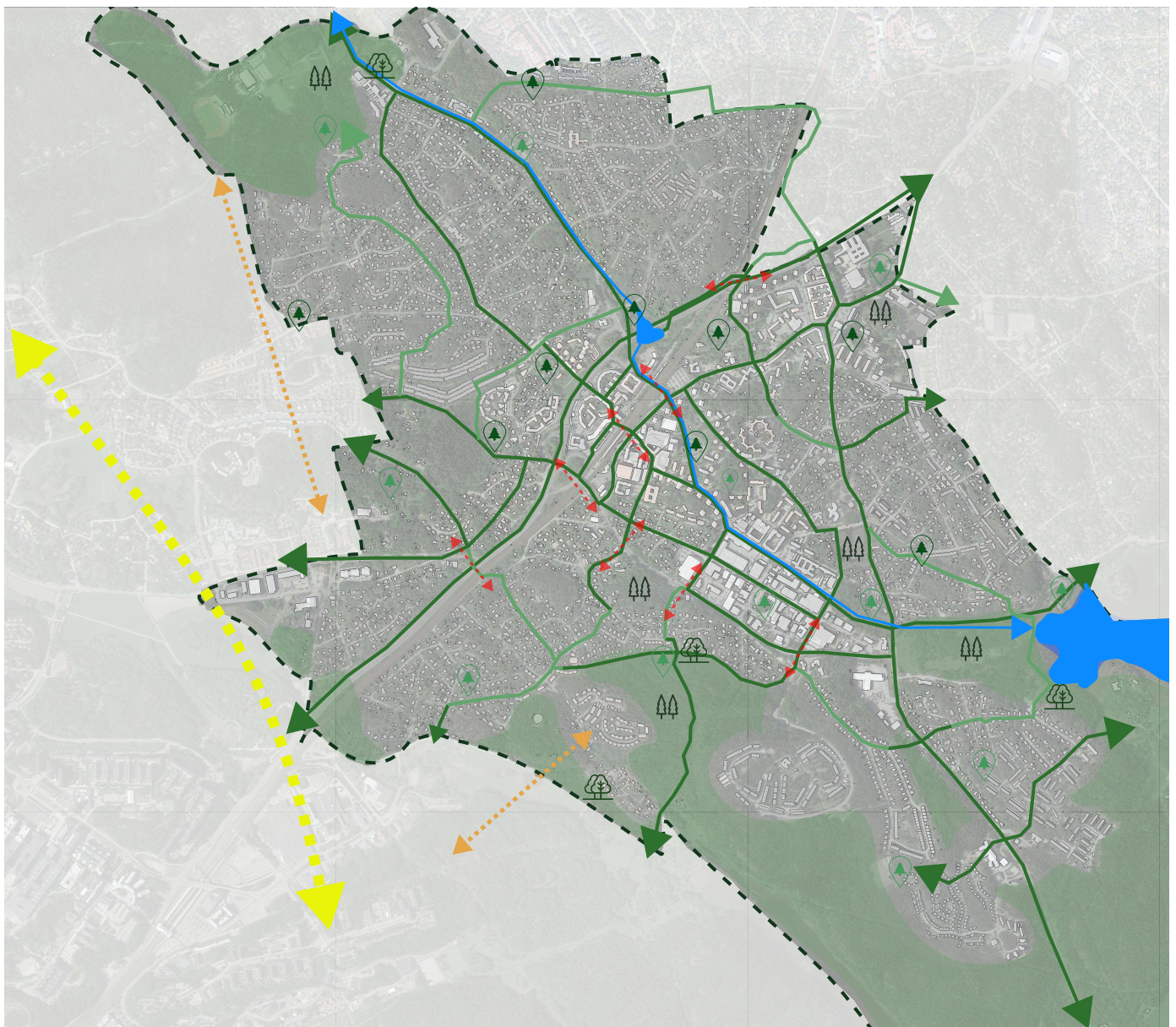
Illustration över grönstrukturens utveckling och sammanhang i centrala Huddinge. Bilden intill visar hur konceptet gröna gradienter får sitt uttryck på kartan. Från torget, stadsparken, villamattan till den vilda skogen i naturreservatet.

Utveckla en sammanhållen grönstruktur

Grönstruktur

- Befintliga rekreativa stråk med mindre kompletteringsbehov
- Planerade rekreativa stråk
- Blågrönt rekreativt stråk
- Rekreativa kopplingar att förstärka
- Gröna samband att förstärka
- Regionala grönstråk (enligt RUF 2050)
- Befintliga parker
- Föreslagen park/grön målpunkt
- Entréer till större naturområden
- Gröna rekreationsområden
- Större naturområden

Främja mångfunktionell grönska och ekosystemtjänster

Främja mångfunktionell grönska

I en tätare stad med fler invånare blir belastningen på de gröna rummen större och behovet av fler gröna ytor ökar. Mångfunktionella ytor är ett ytbesparande sätt att lösa flera behov och funktioner på en och samma yta. Mångfunktionella grönytor kan användas för att skapa platser med sociala kvaliteter i kombination med ytor som främjar biologisk mångfald och bidrar till att minska klimatförändringar. Utöver de utpekade större offentliga rummen är ambitionen att komplettera centrala Huddinge med nya platser och former för grönska. Gröna promenadstråk, fasad- och takgrönska, små offentliga platser och grönskande kvartersmark kan tillsammans bidra till att stärka gröna värden och kvaliteter.

Rekreativa stråk – gröna promenader

För att en grönstruktur ska fungera krävs inte bara mångfunktionella platser som parker, närnatur och större sammanhängande grönområden. Mellan dessa behövs stråk som binder samman de gröna miljöerna och skapar ett rekreativt och funktionellt nätverk. Rekreativa stråk är viktiga då attraktiva gång- och cykelvägar kan få människor att röra sig längre sträckor till grönområden då vägen dit blir en del av en grön, rekreativ upplevelse. Stråken har också en betydelse för att länka samman parker, torg och den urbana grönskan och stärka kopplingarna till den intilliggande naturen och rekreationsområden. Det är viktigt att beakta den sammanbindande funktionen både för människor och biologiska strukturer och i första hand utgå från befintliga strukturer. Stråken är tänkta att koppla samman grönområden i Sjödal och Fullersta och behöver i många fall stärkas. I dagsläget saknar majoriteten av de identifierade stråken grönska och är i behov av kompletteringar för att fungera som sammanbindande rekreativa grönstråk. De stråk som finns utpekade i Parkprogram för Huddinge kommun utgörs främst av vanliga trottoarer samt gång- och cykelvägar utan grönstruktur och behöver kompletteras för att fungera som rekreativa gröna stråk, också utifrån ett upplevelseperspektiv.

Stråken ska vara variationsrika och vackra grönstråk som inbjuder till aktivitet och rörelse utomhus. Där stråken går längs gator behöver de stärkas med gatu-

träd och planteringar för att skapa en bättre rekreativ miljö och samtidigt bidra till spridning av fåglar och insekter. Att plantera träd längs gator och arbeta med ekodukter kan generera ekosystemtjänster och öka spridningen mellan områden och på så sätt stärka den biologiska mångfalden. Kopplingen mellan de olika gröna nivåerna utgörs av de gröna promenadstråken. Prioriterade stråk ska agera som ryggrad för framtidsrekreation och koppla samma de större natur- och grönområden samt framtida parker med bostadsområdena. På detta sätt kan Storängen och Huddinge centrum, där den största utvecklingen och förtätningen kommer att ske, tydligt och tryggt kopplas ihop med närliggande parker och närnatur.

Närparker

Avståndet till en park är av stor betydelse för nyttjandet. Barn, äldre och människor med funktionsnedsättning kan ha svårt att gå längre sträckor och behöver utemiljöer som är lätta och säkra att ta sig till. I centrala Huddinge finns ett antal närparker idag, främst i områdena en bit från centrum. Dessa bevaras och flera nya närparker föreslås i den nya strukturen. Dessa behövs både för att skapa grönare miljöer i de centrala delarna men även för att möta upp det ökade besöksstrycket som väntas i och med fler bostäder och arbetsplatser i området. I underlagsrapporten till utvecklingsplanen "En strategisk grönstruktur för Sjödal och Fullersta" har en analys gjorts utifrån parkprogrammets målsättning om att invånarna ska ha max 300 meter till en offentlig park. Utifrån analysen har platser där allmänna parker saknas pekats ut. Privata parker ingår inte i analysen.

Koloniområdet i Hörningsnäs

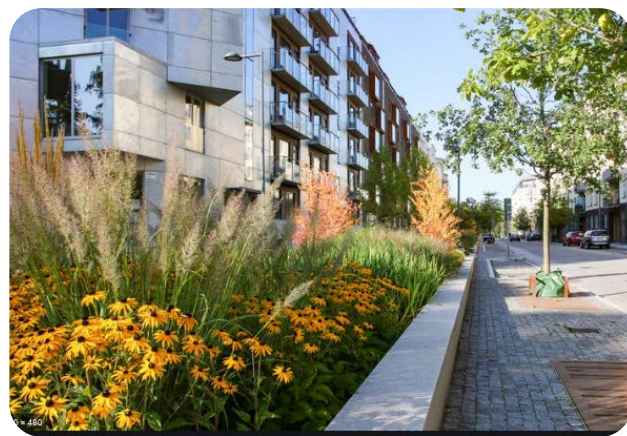
I Hörningsnäs finns ett koloniområde- och odlingslotsförening. Området har stor betydelse som rekreationsyta för boende och förskole-/skolbarn visar analyser som gjorts vid flera tillfällen. Med den stora andel boende som kommer att bo i Storängen när det är färdigutbyggt är det viktigt att värna om grönytor och även låta det bli tillgängligt för fler.

Grönblått stråk från Gömmaren till Trehörningen

Under många år har det funnits tankar om att utveckla ett grön-blått stråk hela vägen från Gömmaren till Tre-

Exempel på ett grönt promenadstråk i Norra Djurgårdsstaden som använder en platsbildning för att tillföra extra mycket grönska. (Bild: Huddinge kommun)

Exempel på grönt promenadstråk, Norra Djurgårdsstaden. (Bild: Huddinge kommun)

Främja mångfunktionell grönska och ekosystemtjänster

hörningen, längs med Fullerstaans sträckning. Parallellt med Ävägen löper Fullerstaån, från Källbrink IP i norr, under järnvägen via Kyrkdammen, för att sedan kulverteras under Huddinge centrum och Sjödalen och slutligen nå Trehörningen i söder. Stråket är viktigt för att bidra till den sammanhållande grön- och blåstrukturen i Huddinge. Då kopplas de större natur- och grönområdena samman med befintliga och framtida parker och bostadsområden. Stråket bidrar idag, och kan utvecklas ytterligare, med olika ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Det grön-blåa stråket fungerar som ett sammanbindande rekreativt grönstråk idag men behöver förstärkas. De delar av Fullerstaån som går i öppet dike/å ska bevaras öppet och de som är kulverterade ska så långt som möjligt öppnas upp. Stråket kan med sina förstärkta värden bidra till ett förbättrat stadsliv och ge ökad livskvalitet för de som bor och verkar i området. Det grön-blåa stråket kan underlätta för ett hälsosamt och aktivt liv. Stråket kan också bidra till ett promenad- och rekreationsnätverk som främjar kontakt mellan olika områden.

Inom utvecklingen av Storängen pågår redan idag planering för att förstärka det grön-blåa stråket. Till exempel planeras för mer grönska och fler ytor för synligt vatten i Sjödalsparken, ytterligare parkstråk och gröna gatumiljöer i Storängen, öppet vatten längs Sjödalsvägen, avrinningsstråk i Dalhemsvägen, kombinerad park och översvämningssytor på fastigheterna Hantverket och Aspen.

Längs Ävägen, där ån går i gatunivå, bör Fullerstaån få en tydligare karaktär, och föreslås utvecklas i samklang med den befintliga parkytan i en framtida gestaltning. För att fungera som rekreativt grönt stråk längs gatan behövs investeringar i gatuträd och planteringar för att skapa en bättre rekreativ miljö och samtidigt bidra till spridning av fåglar och insekter. I Sjödalen bör kulverteringen av Fullerstaån undersökas för att finna lämpliga platser att göra flödet synligt. Även där kulverten ligger för djupt för att på ett platseffektivt sätt synliggöra ån kan markeringar i vägbana och gångvägar visa att vattnet passerar. Stråket behöver också utformas så att det går att ta sig förbi stora barriärer som järnvägen och Huddingevägen.

Förgårdsmark

Vissa bostadsmiljöer och kvartersgator utformas med förgårdsmark som bidrar till ett levande gaturum. Grönskande förgårdsmark bidrar till varierad grönska i gaturummet. Förgårdsmarken kan även användas för dagvattenhantering. Vid planering av förgårdsmark är det viktigt med tydliga gränser mellan privat och offentligt så att halvprivata zoner som känns obekväma att använda undviks.

Överbyggda gårdar

Gårdar ska utföras med tillräckligt jorddjup för att möjliggöra god etablering av blommor, buskar, gräs och träd. Upphöjda gårdar ska ha både visuell och fysisk koppling till gatunivå och vara utformade med hög detaljeringsgrad och ge ett grönskande intryck.

Fasad- och takgrönska

Genom att utnyttja de ytor som finns på väggar och tak för grönska kan dessa bidra till en grönare stadsmiljö med gröna utsikter och ökade upplevelsevärden. Gröna väggar och tak har positiva funktioner för den ekologiska hållbarheten i stadsmiljön exempelvis genom att bidra till omhändertagande av dagvatten och kan också ha bullerdämpande effekt.

Stadsodling

Genom att möjliggöra för gemensamma odlingar på gårdar, parkmark och andra lämpliga ytor bidrar det förutom med grönska i stadsrummet till social hållbarhet genom att skapa mötesplatser för människor, och ekologisk hållbarhet och ökad biologisk mångfald.

Fickparker och gröna torg

Till karaktären är fickparken ett lummigt grönt rum med ett högt prydnadsvärde, såsom i form av blomsterplanteringar, vattenspel eller effektbelysning. Fickparkerna fungerar som platser där människor kan återhämta sig, träffa andra och blir därför en del av invånarnas vardagsmiljö. Ett tydligt mål i centrala Huddinges utveckling är att integrera grönskan mer i staden. Fickparkerna skapas därför jämnt fördelat i området, generellt kan sägas att det i var fjärde nytt kvarter bör tillkomma en fickpark.

Stadsodling, Norra Djurgårdsstaden (Bild: Huddinge kommun)

Exempel på fasadgrönska vid Karlbergs station. (Bild: wikipedia)

Främja mångfunktionell grönska och ekosystemtjänster

Bevara och utveckla ekosystemtjänster

Robusthet skapas i centrala Huddinge genom att bevara, utveckla och skapa ekosystemtjänster i samhället. Genom att exempelvis planera för mer vegetationsklädda ytor och mindre hårdgjorda områden skapas förutsättningar för vatten- och luftrening, flödes- och temperaturreglering, bullerdämpning och främjandet av biologisk mångfald.

Det finns två tydliga kärnområden med koncentrationer av flera olika ekosystemtjänster. Kärnområdena är Källbrink och Sörskogen, områden som bevaras. Bristområden för ekosystemtjänstförsörjningen utgörs av platser med stor andel hårdgjord yta. Sådana områden finns kring Huddinge station, i Storängens industriområde samt kring Kvarnbergsplan. Där behöver den kommande utvecklingen vara att främja ekosystemtjänster.

Kommunen ska tillsammans med andra aktörer inom samhällsutveckling arbeta proaktivt för att upprätthålla och skapa ekosystemtjänster efter områdets förutsättningar och behovsbild. Inslag av vegetationsklädda tak och fasader, öppna dagvattenlösningar, bärande träd och buskar samt genomsläppliga ytor är några åtgärder som formar förmåga att hantera de utmaningar som konsekvenserna av klimatförändringarna ger upphov till men som även är hälsofrämjande och socialt berikande.

Ökning av den biologiska mångfalden möjliggör spridning av flora och fauna samt fortsatt pollinering av växter och grödor. Planering av ny exploatering ska ske med utgångspunkt i att potentiella spridningssamband ska bevaras och stärkas.

Ingrepp i befintliga grönytor ska undvikas och stora sammanhängande hårdgjorda ytor ska minska. Vid exploatering bör andel hårdgjorda ytor begränsas och vegetationsklädda ytor uppmuntras för att stödja temperatur- och flödesreglering.

Plantering av blommande och bärande vegetation främjar pollination och skapar bo- och födoplastser för fåglar och insekter, dessutom kan holkar och faunadepåer med död ved placeras ut för att gynna olika djur- och växtgrupper.

Att skapa goda ljud- och luftmiljöer

Både Huddingevägen och Västra stambanan skär rakt igenom centrala Huddinge. Det är utmanande att exploatera området närmast spåren på grund av bullernivåerna. Höga byggnader längs med spåren med andra funktioner än bostäder kan skärma av och göra det möjligt att bygga bostäder bakom. I bulleråtgärdsprogrammet finns det befintliga lägenheter inom området som inte klarar riktvärden för buller idag. Vid redan bullerutsatta områden ska åtgärder ske vid bullerkällorna. Det kan till exempel betyda att bullerskärmar uppförs eller andra tekniska installationer som reducerar ljudnivåerna. Vid befintliga och framtida områden ska bevarandet och utökandet av vegetation som dämpar buller prioriteras. Som tidigare nämnts bidrar även riklig vegetation med luftrening. Buller, stömljud och vibrationer samt luftföroreningar kan vara skadligt för hälsan. Det behövs ett helhetsperspektiv för att planera för lägre bullernivåer och god luftkvalitet. Det innebär bland annat att vidta åtgärder för att minska biltrafiken och främja användandet av miljövänliga fordon och prioritera gång-, cykel- och kollektivtrafik.

För att minska den negativa påverkan på folkhälsan blir det i ett tätare samhälle viktigt att bevara områden som inte utsätts för störningar från buller samt att skapa nya ostörda platser.

Grönt bullerplank Lidingövägen (Foto: Magnus Lindqvist)

Fickpark med ekosystemtjänster (Illustration: White Arkitekter)

Säkerställ god dagvatten- och skyfallshantering

Säkerställ god dagvatten och skyfallshantering

Vid skyfall, då mycket kraftiga regn kommer under kort tid, kan stora skador och ekonomiska förluster uppstå. När det regnar så intensivt (så kallat 100-årsregn) kommer infiltrationen i grönytor snabbt att begränsas av markens mättnadsgrad, gatubrunnar och ledningsnät går fulla och vattnet däri letar sig upp i mark för att sedan avrinna vidare åt det håll gatorna lutar. Detta leder till översvämningar i olika lågpunkter och upp till en meter vatten kan bli stående på vissa ställen.

Områden som befinner sig i lågpunkter och med hög andel hårdgjorda ytor finns i Sjöddalen. Där finns mycket bebyggelse och området har låg infiltrationskapacitet vilket ökar risken för stående vatten. Även Huddingevägen riskerar att drabbas av översvämningar då den passerar genom flera lågpunkter. Vägsträckan passerar även områden med stabilitetsproblem vilket kan leda till skred och ras vid kraftiga regn. I riskområden för översvämningar behöver kommunen och byggaktörer vara särskilt uppmärksamma på frågan och göra detaljerade skyfallsutredningar i varje projekt.

För att skydda centrala Huddinge mot ett 100-årsregn och för att skapa en hållbar skyfallshantering måste vattnet ledas bort från byggnader och viktig infrastruktur till ytor som magasineras vatten tillfälligt eller till stråk som leder bort vattnet. Ytor behöver reserveras för skyfalls- och dagvattenhantering. Bebyggelsen ska anpassas efter vattnets naturliga flödesvägar för att minska risken för översvämningar. Vatten kan ledas till större och mindre grönytor till exempel Sjöddalsparken, Gymnasieområdet och området vid Trehörningen. Även torg och idrottsplatser kan utformas mångfunktionella och fungera som skyfallsmagasin vid de få tillfällen det behövs. I kartan nedan visas vilka områden som riskerar att få stående vatten vid skyfall. Vidare visas med rinnipilar varifrån vattnet kommer till dessa lågpunkter.

Vid ökade nederbördsmängder kan spridning av föroreningar öka och de kan spolas ut i sjöar och vattendrag. Storängens industriområde omvandlas och saneras vilket minskar risken för spridning av föroreningar till Fullerstaån och Trehörningen från förorenad mark. Vägtrafiken bidrar också med tungmetaller och olja i samband med ökade nederbördsmängder.

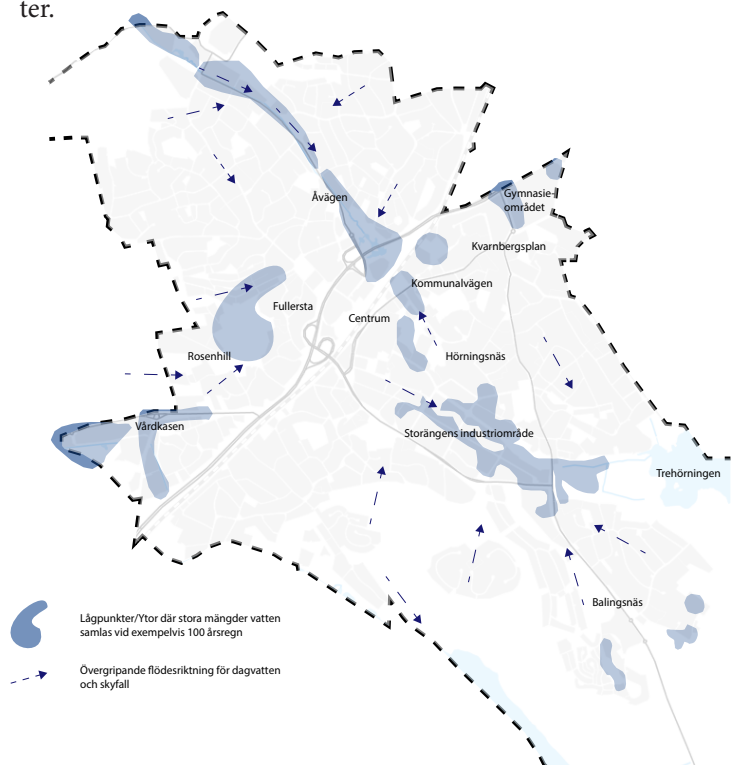
Rening av dagvatten

Inom området finns recipienterna Trehörningen och Orlången. En liten del av området ligger inom Ågestasjöns avrinningsområde. Trehörningen och Orlången är Huddinges mest övergödda sjöar. Orlången har dålig ekologisk status och uppnår inte god kemisk status. Trehörningen har ingen generell statusklassning än så länge enligt Vattenmyndighetens definition. Det pågår åtgärder enligt Trehörningens och Orlångens åtgärdsplaner för att förbättra statusen i sjöarna.

I naturmarken intill Trehörningen planeras en ny anläggning för rening av dagvatten, Kyrkdammen kompletteras med en fördamm för rening av dagvatten och för flödesutjämning (då området är känsligt för översvämningar). Funderingar finns också på att utveckla området vid Källbrinksdammen med ytterligare renings- och fördröjningsåtgärder.

Föroreningsbelastningen är störst för dagvatten som avrinner mot Trehörningen och Orlången då markanvändningen i Ågestasjöns avrinningsområde i princip är oförändrad då ingen utveckling i detta område föreslås. Den största ökningen i föroreningsbelastning finns i väg dagvattnet och särskilt för väg 226, Huddingevägen. Rening av väg dagvatten behöver prioriteras eftersom trafiken förväntas öka i framtiden. Dagvatten är den största källan till påverkan på Huddinges sjöar. Genom att följa dagvattenstrategin vid all nyplanering och ta hand om dagvattnet så lokalt som möjligt kommer sjöarna må successivt bättre. Fördelarna med att ta hand om dagvattnet där det uppstår är att grundvattenbalansen förbättras när dagvatten kan infiltrera på plats och inte förs bort från området. Flödena minskar i ledningarna och risken för översvämningar minskar. Dagvattnet renas vid källan istället för att föroreningarna i dagvattnet förs vidare till andra platser. Synligt vatten är ofta ett trevligt inslag i stadsmiljön och bidrar till att öka antalet ekosystemtjänster. Exempel på åtgärder för lokalt omhändertagande av dagvatten är olika typer av genomsläppliga beläggningar, gröna tak och väggar, diken, kanaler, dammar, växtbäddar och skelettdjorder.

I området finns två större dagvattenanläggningar, Källbrinksdammen och Kyrkdammen. Dessa anläggningar fördröjer och renar dagvatten och är samtidigt viktiga områden för rekreation och ytterligare ekosystemtjänster.

Topografiska lågpunkter i samband med en hög andel hårdgjorda ytor kan bidra till översvämningar och stående vatten vid kraftiga regn. I kartan ovanför redovisas vilka platser som får problem vid kraftiga regn.

Koppla ihop området med fokus på hållbart resande

I centrala Huddinge ska det vara lätt att ta sig mellan hemmet och arbete, skola, aktiviteter och vardagens målpunkter - helst med gång, cykel eller kollektivtrafik. På så vis blir vardagslivet enklare. I dagsläget reser mellan 60–70 procent med gång, cykel eller kollektivtrafik till sitt arbete medan 30–40 procent åker bil. Andelen som reser med kollektivtrafik är högre i Sjödalen än i Fullersta.

För att åstadkomma en hållbar utveckling i centrala Huddinge måste betydligt fler resa med gång, cykel eller kollektivtrafik i takt med att Huddinge utvecklas. Målet är att minst 80 procent av arbetsresorna ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik år 2050. Samtliga resor ska ske med fossilfria fordon. Målsättningen motiveras av att resandelen för hållbart resande redan är hög idag, samt att ny bebyggelse framförallt tillkommer i kollektivtrafiknära lägen. Andelen som går och cyklar förväntas öka mest. Andelen som åker kollektivt ska också öka, i enighet med målen i RUFSS, och framförallt behålla sin konkurrenskraft i de områden där det kollektiva resandet redan är högt.

Stärk sambanden till omlandet

Centrala Huddinge har goda kopplingar radiellt mot centrala Stockholm och mot Flemingsberg och Södertälje, tack vare pendeltåget, stombusslinje 172 samt regionala vägar och cykelvägar. Dock behöver centrala Huddinge kopplas ihop bättre till sitt övriga omland, framförallt med kollektivtrafik och för gående och cyklister.

För att skapa en bättre tillgänglighet till centrala Huddinge behövs förbättrad gång- och cykelinfrastruktur och bättre kollektivtrafik inom samt till och från centrala Huddinge. Ett särskilt svagt samband som behöver stärkas är mellan Huddinge centrum och Flemingsberg, via Solgård och Rosenhill. Rosenhill utmärker sig med dåliga busskopplingar, vilket fört med sig att biltrafikandelen är högre och kollektivtrafikandelen lägre än i övriga delar av centrala Huddinge. Solgård utmärker sig med bristande kopplingar generellt,

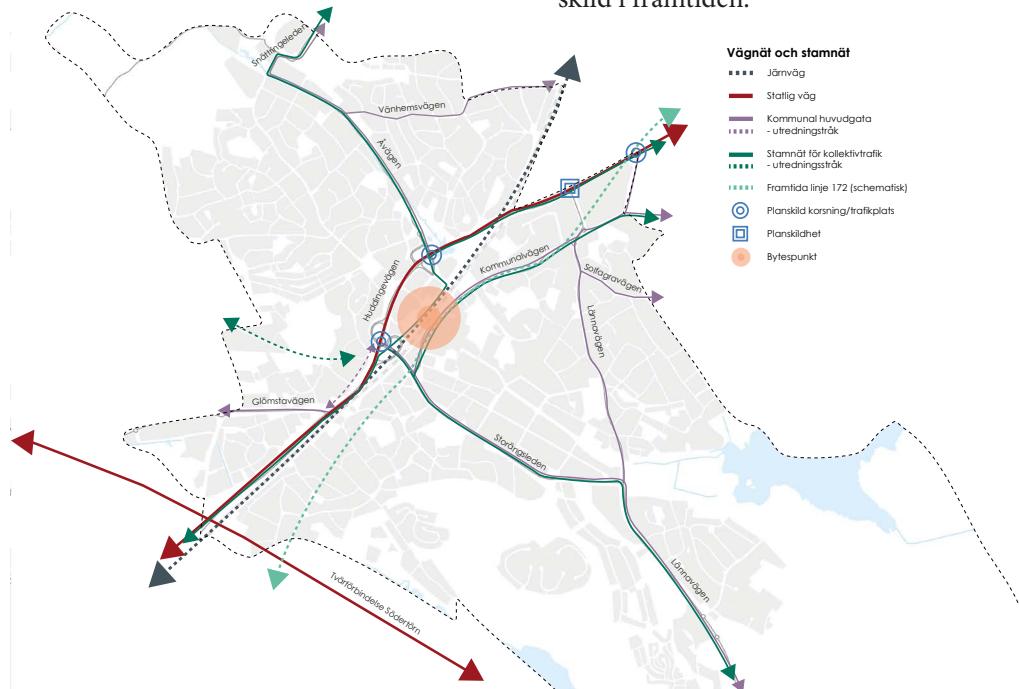
mycket på grund av dess topografiska variationer. Även sambandet mellan centrala och östra Huddinge behöver stärkas, vilket kan göras genom förbättrade gång- och cykelkopplingar.

Flemingsberg, bara några kilometer ifrån centrala Huddinge, håller på att utvecklas till en regional kärna och kommer att växa kraftigt under de kommande åren. Bland annat planeras för en storregional bytespunkt som ska trafikeras av nationella tåg, regionaltåg, pendeltåg, spårväg, regional och lokal busstrafik.

Kollektivtrafiken mellan Huddinge centrum och Flemingsberg är av stor omfattning redan idag, samtidigt som de två kommundelarna kommer att växa kraftigt de närmaste åren. Exempelvis har busslinje 172 flest resenärer av samtliga busslinjer söder om centrala Stockholm och bedöms därför på sikt behöva konverteras till annat kapacitetsstarkt trafikslag. På sikt kommer de två kommundelarna att närma sig varandra och i princip växa ihop.

Regional och lokal tillgänglighet

Idag är det smidigt och enkelt att ta sig runt i centrala Huddinge med bil. På vissa platser och tider blir dock vägsystemet hårt belastad, främst på delar av Huddingevägen och Storängsleden. Huddingevägen genom centrala Huddinge har en regional funktion, är av riksintresse samt är en sekundärled för farligt gods. I åtgärdsvalsstudien för väg 226 framgår inriktningar och åtgärder för att åstadkomma en effektiv och pålitlig vägtrafik på väg 226. Idag används väg 226 till viss del av lokala resor genom centrala Huddinge, exempelvis genom att ta sig mellan Storängen samt från Fullersta till Huddinge centrum (via trafikplats Storängen till Glömstavägen) Huddingevägen planeras få busskörfält och inriktningen är att de befintliga signalreglerade korsningarna kan behöva byggas om till planskilda korsningar för att förbättra framkomligheten och trafiksäkerheten samt för att minska barriärerna mellan östra och västra sidan. Även utfarten från Lännavägen till Huddingevägen kan behöva byggas om och bli planskild i framtiden.

Koppla ihop området med fokus på hållbart resande

Storängsleden (väg 259) är idag viktig ur ett regionalt perspektiv, då det är den enda kopplingen i öst-västlig riktning. Vägen är av riksintresse och är rekommenderad väg för farligt gods. I samband med att Tvärförbindelse Södertörn öppnas, planeras nuvarande väg 259s funktion att följa den nya vägsträckningen och Storängsleden kommer därmed att bli en kommunal gata. Trafikflödena på Storängsleden bedöms minska och trafikplats Storängen bedöms då vara överdimensionerad för sin funktion. Hur den framtida utformningen av trafikplats Storängen och hur vägsnittet mellan Storängsleden och Glömstavägen utformas är av stor betydelse för kommunens planering, när Tvärförbindelsen byggs ut, och när Flemingsberg och centrala Huddinge växer ihop. Storängsledens och trafikplatsernas framtida funktion och utformning behöver ske i samarbete med Trafikverket och regionens trafikförvaltning.

Med ett utvecklat kollektivtrafiknät som knyter ihop centrala Huddinge med sitt omland, finns stor potential att avlasta Huddingevägen, väg 226, från lokal biltrafik mellan Huddinge och Flemingsberg. Framkomligheten och tillgängligheten för lokala busslinjer som försörjer omlandet är också viktiga då Huddinge centrum är en viktig målpunkt, både för anslutning till pendeltåget och andra funktioner i de centrala delarna. Lokala busslinjenätet ska täcka behovet av god tillgänglighet och effektivitet, så att alla kommuninvånare kan nå närmaste bytespunkt snabbt och bekvämt, helst utan byte.

Skapa gångvänliga miljöer

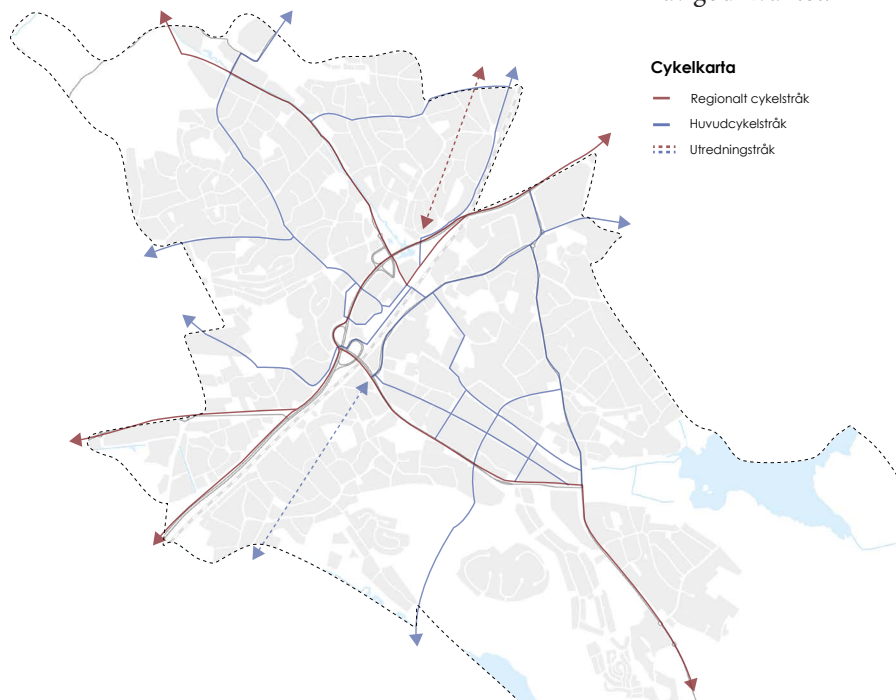
Gång ska vara det självklara färdmedlet för resor inom centrala Huddinge, till exempel till centrum eller kollektivtrafiken. Gator och bebyggelse ska därför vara utformade utifrån gångtrafikanters behov och ges tillräckligt med utrymme i den offentliga miljön.

Kommunens gator ska vara planerade för låga hastigheter så man kan gå längs och tvärs gator på ett säkert och tryggt sätt. Gångmiljöerna ska kunna nyttjas av alla gångtrafikanter, det vill säga oavsett ålder, kön och funktionsnedsättning och avsett tid på dygn och år. De utpekade rekreativa stråken, radiella stråk in mot Huddinge station och centrum samt runt målpunkter för barn och äldre, är särskilt viktiga att prioritera för gångtrafikanter.

Förbättra infrastrukturen för cyklisten

Det centrala läget tillsammans med en tät, funktionsblandad stadsdel skapar bra förutsättningar för att cykeln kan bli det självklara valet för både kortare och längre resor. För att uppnå kommunens mål om att cykelandelen krävs att det övergripande cykelvägnätet (regionala och huvudcykelvägar) är sammanhängande och av god standard.

Idag finns tre regionala cykelstråk som går igenom centrala Huddinge, längs Huddingevägen, Glömstavägen/Storängsleden och Ävägen mot Kungens kurva. Ett utredningsstråk längs Västra stambanan på Fullerstasidan finns utpekat i förslaget till regionala cykelplanen. Dagens cykelnät är av varierande kvalitet. På delar av de regionala cykelstråken och på de allra flesta huvudcykelstråken tvingas man cykla i blandtrafik, antingen tillsammans med gångtrafikanter på gemensamma gång- och cykelbanor eller i körbanan. Infrastrukturen behöver anpassas till fler typer av cyklar och för olika typer av cyklister för att fler ska välja cykeln. Kommunalvägen, Storängsleden och Huddingevägen är stråk som har identifierats med brister i ett fungerade cykelnät och som är i behov av förbättringar. Dessutom behöver villaområden närmast Huddinge centrum tillgängliggöras för cykel - såsom Solgård och Rosenhill. Cykeltrafiken behöver mer utrymme och förbättrad framkomlighet än idag. Likaså behöver det tillkomma attraktiva och tillräckliga cykelparkeringar vid bostaden och vid målpunkter. Vid Huddinge station är det särskilt angeläget att skapa betydligt fler cykelparkeringar av god kvalitet.

Utveckla Huddinge station till en attraktiv bytespunkt

Huddinge station är utpekad som regional bytespunkt i RUF5 2050, vilket innebär att platsen är strategiskt viktig för byten mellan inomregionala resor med kollektivtrafik. Huddinge station med bussterminal är idag och kommer fortsätta att vara en viktig bytespunkt för stora delar av södra Stockholmsregionen.

Med den bebyggelseutveckling som sker visar en behovsutredning som Region Stockholm gjort att behovet av hållplatser och uppställningsplatser i princip skulle behöva fördubblas omkring 2030. När centrala Huddinge växer blir det än mer viktigt att Huddinge station utvecklas och får en mer effektiv och attraktiv bytespunkt för hållbart resande. Det är särskilt viktigt att den framtida bytespunkten blir ett tillgängligt och välkomnande nav för i första hand buss-, gång- och cykeltrafik. Det är också avgörande att bytespunkten blir väl sammankopplad till centrumkärnans alla delar genom tydliga stråk. Centrumkärnan föreslås orienteras närmare stationen och på så sätt tillföra fler funktioner och service. Tillsammans med Region Stockholm och Trafikverket, behöver kommunen utveckla Huddinge station till en mer attraktiv och effektiv bytespunkt, med:

- Smidiga byten och korta avstånd
- Smidiga körvägar och angoring till bytespunkten
- Fler och bättre ytor för cykelparkering
- Minskad barriäreffekt av järnvägen
- Minskade bullerstörningar från den spårbundna trafiken
- Ökad kapacitet till pendeltågsplattformarna

En ny stationsuppgång i södra änden av plattformen skulle kunna förbättra tillgängligheten från busstationen, från centrum och från det regionala cykelstråket, samt från Storängen, Solgård och Fullersta. Den skulle även innebära en avlastning av den nuvarande stationsuppgången. En ny mötesplats skulle kunna skapas i samband med den nya entrén till pendeltågsplattformen. Det behöver finnas tillräcklig med cykelparkering och god kvalitet, både för långtid- och korttidsparkering. I dagsläget är restiderna via trafikplats Storängen långa för bussarna att angöra den befintliga bussterminalen. Genom att samla busshållplatserna på en och samma sida om järnvägen, samt anpassa trafikplatserna Storängen och Fullersta till den framtida stadsutvecklingen i centrala Huddinge, kan körvägen för bussarna in till bussterminalen förkortas och bytena bli smidigare. Då skulle även ny tillgänglig mark mellan nuva-

rande stationsplan och Storängsleden kunna exploateras med till exempel kontor, verksamheter, service och mobilitetslösningar.

Minska barriäreffekten av järnvägen och Huddingevägen
Järnvägens och Huddingevägens barriäreffekt är tydlig vilket begränsar tillgängligheten och rörelsefriheten. Barriäreffekten består delvis i att vissa av kopplingarna ligger utspridda utan att riktigt landa på någon tydlig plats/målpunkt. Orienterbarheten för att hitta vidare in till de centrala delarna är dålig, och i vissa fall leds gående och cyklister förbi centrum. Bristerna består framförallt av:

- Få kopplingar för gång- och cykeltrafikanter över/under Huddingevägen och järnvägen
- Trafikplats Storängen där gående och cyklister idag leds över Huddingevägen och järnvägen på södra sidan, det vill säga bortom stationen och Huddinge centrum.
- Bristande framkomlighet för gång- och cykeltrafikanter över Huddingevägen, vid Lännavägen

Från Järna och in mot Stockholm C utreder Trafikverket att anlägga två nya spår för att öka kapaciteten på Västra stambanan. För att undvika ingrepp i befintlig bebyggelse och för att inte utgöra ett hinder för utvecklingen i centrala Huddinge, är kommunens inriktning att hela eller delar av spåren behöver läggas i tunnel genom centrala Huddinge. Utökning av riksintresset genom fler spår behöver därför samplaneras mellan Huddinge kommun och Trafikverket.

FORTSATT PLANERING

För att åstadkomma en regional bytespunkt i centrala Huddinge behöver fortsatt planering ske i tätt samarbete med Trafikverket och Trafikförvaltningen, i form av en åtgärdsvalsstudie (ÅVS). Samtliga parter har intressen på platsen och stora behov av att utveckla bytespunkten. Trafikverket äger järnvägsanläggningen och de statliga vägarna som ansluter till bussterminalen och Trafikförvaltningen ansvarar för pendeltågsperrongen och kollektivtrafikens utbud. Bytespunkten, trafikplats Storängen och väg 226 mellan trafikplatsen och nuvarande väg 259, behöver lösas i ett sammanhang.

Inspirationsbild över Lund station. (Bild: CF Möller)

Skapa smarta och flexibla parkeringslösningar samt godstransporter

Smart bilparkering

Ett av de starkaste verktygen för att nå hållbart resande är hur parkering för bilar ordnas. Flexibla parkeringsantal ska uppmuntras och bör tillämpas i de stationsnära områdena (cirka 1200 meter från Huddinge station). Genom medveten utformning av parkering, kvartersmark och offentliga rum kan resenärers beteende och attityd förändras för minskad bilanvändning och minskat bilinnehav. Bilparkering för verksamma, boende och långtidsbesökare ordnas i första hand i parkeringshus eller mobilitetshus i strategiska lägen till exempel i ytterkanten av bebyggelse, i nära anslutning till huvudgator och/eller längre bort än närmaste kollektivtrafik-hållplats. Mobilitetshus är en anläggning ovan mark där andra mobilitetstjänster förutom bilparkering erbjuds, till exempel bilpool och cykelpool. Mobilitetshusen är oftast öppna anläggningar och kan också vara mångfunktionella byggnader, exempelvis där tak nyttjas för park/aktiviteter och bottenvåningarna används för publika verksamheter, återvinning och återbruk. Öppna anläggningar innebär även större möjligheter att samnyttja parkeringsplatserna. I stationsnära lägen ska ytkrävande markparkering undvikas.

Kostnaden för att bygga en bilparkeringsplats i ett parkerings-/mobilitetshus är ungefär hälften jämfört med en plats i källargarage. Bilparkering i samlade anläggningar ovan mark ger även en flexibilitet inför framtiden genom att byggnaden kan omvandlas om efterfrågan av bilparkeringsplatser minskar.

Parkeringsanläggningar som kan nyttjas av nya boende ska etableras tidigt för att undvika oplanerade markparkeringar, medverka till en hållbar parkeringslösning och god stadsmiljö. Efterfrågan på parkering bör följas upp etappvis under exploateringen för att ta hänsyn till förändrade resvanor.

Idag finns två parkeringshus med cirka 850 platser som försörjer centrum och inom området finns också en infartsparkering med cirka 200 platser. I ljuset av den utveckling som pågår med omställning mot hållbart resande liksom ändrade resvanor med bland annat mer distansarbete är det troligt att dessa ytor kommer att utvecklas och få annan användning, både för parkeringshus och infartsparkering.

Övergripande rekommendationer gällande planering av bilparkering inom centrala Huddinge är:

- Bygg i första hand bilparkering på befintliga parkeringsytor och se över samnyttjandemöjligheter
- När ny bilparkering byggs bör denna förläggas i yteffektiva lösningar som parkerings- eller mobilitetshus
- Skapa flexibla lösningar för bilparkering som tar höjd för förändrat resande och en ökad elektrifiering av fordonsflottan

Infartsparkering för cykel och bil

Antalet cyklar som parkerar en vardag i Huddinge centrum är idag cirka 750 stycken, och efterfrågan på cykelparkering är idag större än utbudet. Det kommer att krävas fler och olika typer av cykelparkeringar vid pendeltågstationerna för att säkerställa efterfrågan på parkering.

Infartsparkering för bil är ett bra komplement för de som bor i kommunens mer glesa områden utan någon attraktiv busstrafik till stationer och större hållplatser. Undersökningar visar dock att majoriteten av de som idag parkerar på infartsparkeringarna i centrala Huddinge bor cirka 1–2 km ifrån stationen. Potentialen för dem att istället gå, cykla eller åka buss till stationen är stor. På sikt bedöms därför behovet av infartsparkering för bil minska i centrala Huddinge, i takt med att kollektivtrafiken och cykelinfrastrukturen förbättras. Infartsparkering för bil bör förläggas i mobilitetshus.

PARKERINGSMÅL

Vid all bebyggelse i centrala Huddinge ska övergripande parkeringslösningar eftersträvas. De bör utformas som mobilitetshus med fler funktion än bara bilparkering. Våningshöjderna bör också vara högre än i konventionella parkeringshus för att möjliggöra en flexibilitet.

Inspirationbild från Skellefteå parkeringhus med plats för både bilar och barn, pulkaåkning och musikfestivaler. (Bild: Åke E:son Lindman)

Skapa smarta och flexibla parkeringslösningar samt godstransporter

Godstrafik

Behovet av gods kommer att öka i centrala Huddinge, framförallt i samband med ökad befolkning. Dock behöver dessa transporter ske på ett mer effektivt och klimatsmart sätt. I centrala Huddinge kommer det att finnas handel, verksamheter och service som kräver godstransporter, vilket kan innebära att det krävs samordningslösningar för hantering av gods.

För att möjliggöra för effektiva godstransporter till centrala Huddinge behövs samlingscentral i närheten där större lastbilstransporter har möjlighet att lasta om till mindre och fossilfria transporter som sedan levererar till verksamheter och utlämningsställen. En hublösning skulle kunna placeras i direkt närhet till Tvärförbindelse Södertörn och Huddingevägen som då även kan försörja Flemingsberg, till exempel i Vårdkasen.

I Sjödalen och Fullersta finns flera villaområden. Trender visar att e-handeln ökar och således transporter av gods till hemmet. Det kommer krävas samordning för att minimera antalet stora transporter på villagator, både ur ett trafiksäkerhets-, miljö- och markanvändningsperspektiv. Utplacering av paketboxar eller hubbar för e-handel kan vara ett sätt att minimera de tunga godstransporterna i bostadsområdena. Möjligheten till detta studeras på kommunövergripande nivå.

Vistaberg (Bild: Johan Bokström)

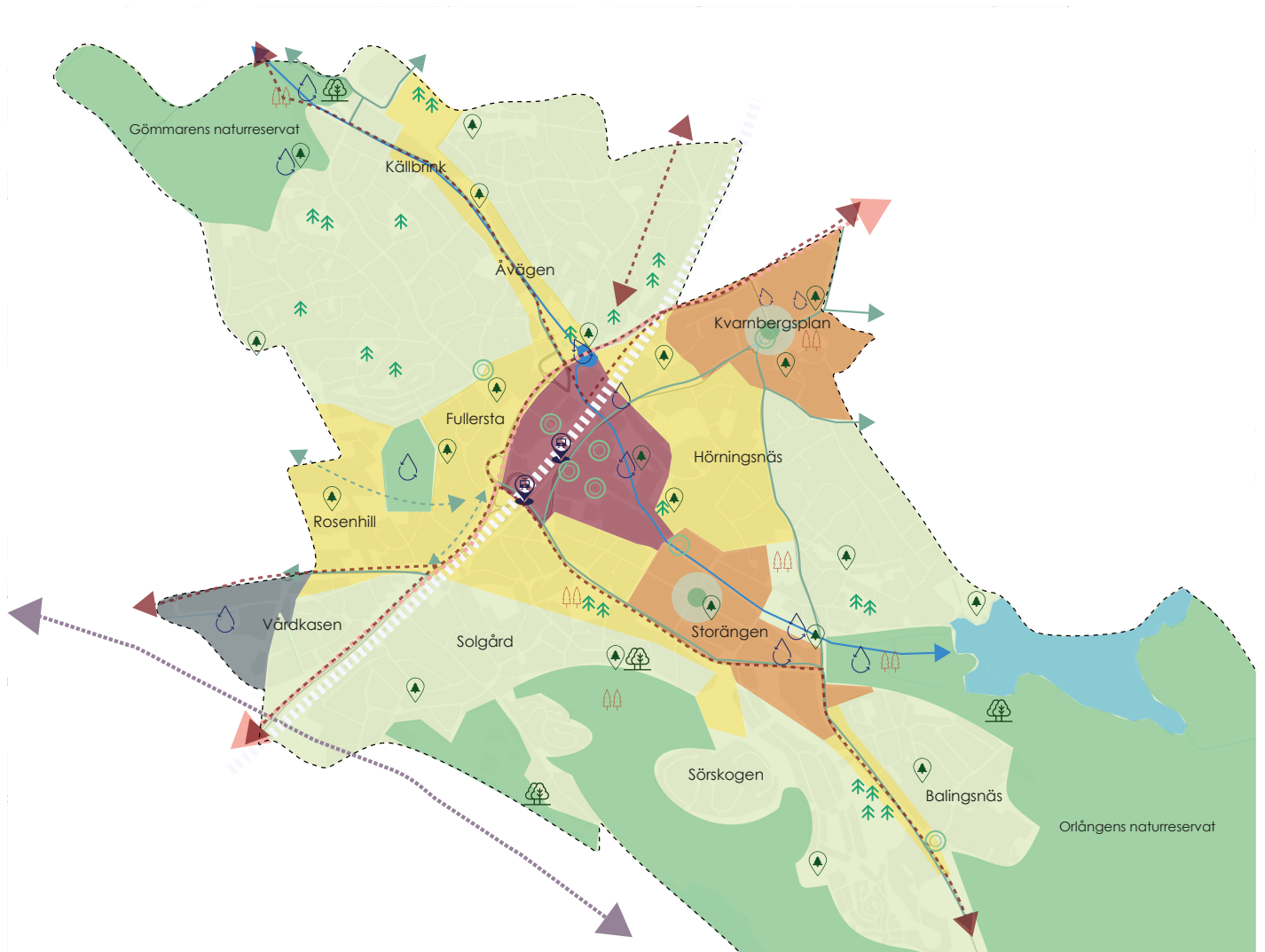
Flera åtgärder har identifierats i kommunens godstrafikplan som behöver utredas och som kommer få genomslag på hur centrala Huddinge utvecklas. Med många pågående exploateringsprojekt och långa byggprojekt kommer det behövas en samlad planering för kommunen med fastighetsägare och andra viktiga aktörer (såsom trafikverket, SRV, näringslivet). Högt prioriterat är det att utreda möjligheten att systematisera masshanteringen i de stora infrastruktur- och exploateringsprojekten. Likaså att utreda bygglogistikcenter för att hantera byggtransporterna i de stora projekten.

Inspirationsbild för leveranser i stadsmiljöer. (Bild: Trivector)

4. MARKANVÄNDNING 2050

Markanvändningskarta - Centrala Huddinge 2050

Tätt och blandat ger småstadens fördelar

- Stadsdelscentrum
- Stadsutvecklingsområde för större utveckling
- Stadsutvecklingsområde för mindre utveckling
- Verksamhetsområde
- Småskalig utveckling

Tillgängligt och nära för ett enklare vardagsliv

- Stationsuppgång
- Regionala cykelstråk
- Tvärförbindelse Södertörn
- Huddingevägen
- Järnväg
- Kommunala huvudgator

Plats för möten i attraktiva och trygga miljöer

- Parker
- Torg
- Lokalt centrum

Hälsosamt med grönskan inpå knuten

- Större naturområden
- Ungefärlig plats för större dagvatten- och skyfallsåtgärder
- Entréer till större naturområden
- Gröna rekreationsområden
- Nätnatur

Utvecklingsplanen i siffror

- 10 500 nya bostäder
- 25 000 nya invånare
- 1 ny pendeltågsuppgång och utvecklad bytespunkt
- 12 nya parker
- 5 nya torg

Förklaring markanvändning

Förhållningsätt och definitioner markanvändning

Markanvändningskartan pekar övergripande ut hur utvecklingen fram till 2050 kan se ut. Gränserna är inte definitiva utan ger en generell överblick.

Stadsdelscentrum

Området ligger i direkt anslutning till spårstation. Här prioriteras främst arbetsplatser, samhällsservice och kommersiell service, men även många bostäder bedöms kunna tillskapas här. Här byggs det högst och tätast i relation till den omgivande bebyggelsen. Stor vikt läggs vid att skapa levande stadsmiljöer samt tillgängliga offentliga miljöer.

Stadsutvecklingsområde för större utveckling

En stor del av den kommande bebyggelsen ska tillkomma i dessa områden. Här byggs det mycket och högre hushöjder tillåts för att dra nytta av läget nära spårstationer och god tillgång på kollektivtrafik. Det byggs tätare i relation övriga delar av området. Ny bebyggelse består främst av flerbostadshus blandat med arbetsplatser och samhällsservice. Stor vikt läggs vid att skapa levande stadsmiljöer samt tillgängliga offentliga miljöer i form av exempelvis torg och parker.

Stadsutvecklingsområde för mindre utveckling

I stadsutvecklingsområden för mindre utveckling utvecklar vi i huvudsak med bostäder i flerbostadshus och tät småhusbebyggelse. Här byggs det medelhögt och medeltätt i relation till närliggande områden. Tillgång till grundläggande samhällsservice skapas i områdena. God tillgång till parker och mindre grönytor skapas i områdena.

Småskalig utveckling

Delar av centrala Huddinge består av bebyggelse som inte bedöms lämplig att förändra i större skala. Detta kan vara på grund av ett antal faktorer så som exempelvis deras läge i stadsdelen, typ av befintlig bebyggelse, områdets gestaltning, omkringliggande förutsättningar eller andra faktorer. I dessa områden kan det fortfarande ske en utveckling med tillskott av ny bebyggelse. Det sker då i en mindre omfattning än det som nämns ovan.

Verksamhetsområde

Detta område är avsett för olika typer av stadsstödjande verksamheter. Med sitt strategiska läge kan detta område i framtiden bli en distributionshub.

Parker

Parker är viktiga mötesplatser och rekreationsområden och består av anlagda ytor ofta med inslag av lekytor. Befintliga parker har pekats ut i kommunens parkprogram.

Torg

Ett torg är en öppen plats som ofta ligger i anslutning till byggnader. Torgen används ibland för torghandel, uteserveringar eller evenemang och är viktiga platser för möten mellan människor.

Lokalt centrum

Dessa områden bedöms kunna innehålla mindre centrumfunktioner i samband med den tillkommande bebyggelsen som förväntas tillföras i områdena.

Större naturområden

Större naturområden omfattar naturreservat som är skyddade enligt lag och i övrigt större sammanhängande naturområden. Flera av områdena har höga naturvärden och är viktiga för rekreation. Dessa områden ska bevaras och det är inte tänkt att det ska ske någon exploatering inom dessa områden.

Ungefärlig plats för större dagvatten- och skyfallsåtgärder

Dessa platser ligger i lågpunkter där det samlas mycket vatten vid regn. På dessa platser behöver det i samband med kommande planering byggas dagvatten- och skyfallsåtgärder, till exempel översvämningssytor.

Entréer till större naturområden

Dessa platser är viktiga entréer bort till naturområdet. Här kan det bli aktuellt att tillskapa ytterligare kvaliteter som en övergång från bebyggelsen in i naturen. Det kan till exempel handla om rastplats och naturlekplats.

Gröna rekreationsområden

Gröna rekreationsområden är tätortsnära natur som ibland har kompletterats med parkliknande kvaliteter som sittplatser, picknickbord och grillplatser.

Närnatur

De nära naturområdena inom bebyggelsen har natur- eller friluftsvärden där inriktningen är att de ska bevaras och utvecklas. I dessa områden är det möjligt att uppleva naturen och de har en stark friluftskaraktär.

Stationsuppgång

Detta avser ingångar till pendeltågsstationen.

Regionala cykelstråk

Regionala cykelstråk är av regionalt intresse och förbinder flera kommuner och regionala målpunkter.

Tvärförbindelse Södertörn

En planerad statlig väg, 259 som planeras av Trafikverket. Det blir en två mil lång mötesfri motortrafikled. Tvärförbindelsen sträcker sig från väg 73 till E4:an, från Haninge, genom centrala Huddinge till Masmo.

Huddingevägen

En statlig väg, 226, som Trafikverket ansvarar för. Den sträcker sig i sin helhet från Årsta till Vårsta.

Järnväg

På järnvägen går både nationell och regional tågtrafik samt pendeltåg. I framtiden kan det bli aktuellt med ytterligare spår längs med befintliga spår för att göra det möjligt för ytterligare trafik och snabbtåg.

Kommunala huvudgator

Kommunala vägar och gator som är viktiga för det kommunala vägnätet.

5. INZOOMNINGAR

Utveckling av centrala Huddinges delområden

De olika delarna av centrala Huddinge utvecklas utifrån sina förutsättningar för att på så sätt bidra till en helhet med utgångspunkt från strategierna. Hur befintlig bebyggelse och dess kvaliteter kan integreras i utvecklingen hanteras i den fortsatta planläggningen. Utformningen av de olika områdena ska bidra till att bygga på olika identitet och karaktär. Huddinge centrum, Storängen och Kvarnbergsplan beskrivs på en fördjupad nivå för att tydliggöra utvecklingspotential, funktioner och stadskvaliteter som eftersträvas och som är viktiga att uppmärksamma i den fortsatta planeringen. Övriga områden beskrivs övergripande; Rosenhill, Ävägen samt Balingsnäs.

Ävägen

Ävägen utgör den del av det blågröna stråket som går från Källbrink ner till Kyrkdammen och är en viktig länk i den sammanhållna grönstrukturen. Ävägen utgör också ett tydligt stråk mot Huddinge station och bedöms ha god potential att få en ökad stadsmässighet.

Längs med delar av Ävägen föreslås komplettering av bebyggelse för att skapa en tydligare inramning och en mer effektiv markanvändning. Vid naturområdet väster om Rosendalsparken finns det också möjlighet att tillskapa bostäder. På sikt bedöms det kunna tillkomma cirka 300 bostäder i flerbostadshus och stadsradhus genom komplettering och omvandling i området. Ett äldreboende, en ny förskola och en park behövs också i området i takt med att bostäder tillförs.

Den tillkommande bebyggelsen behöver hantera mötet med befintlig småhusbebyggelse varsamt samt ta hänsyn till de höga naturvärden som finns i området.

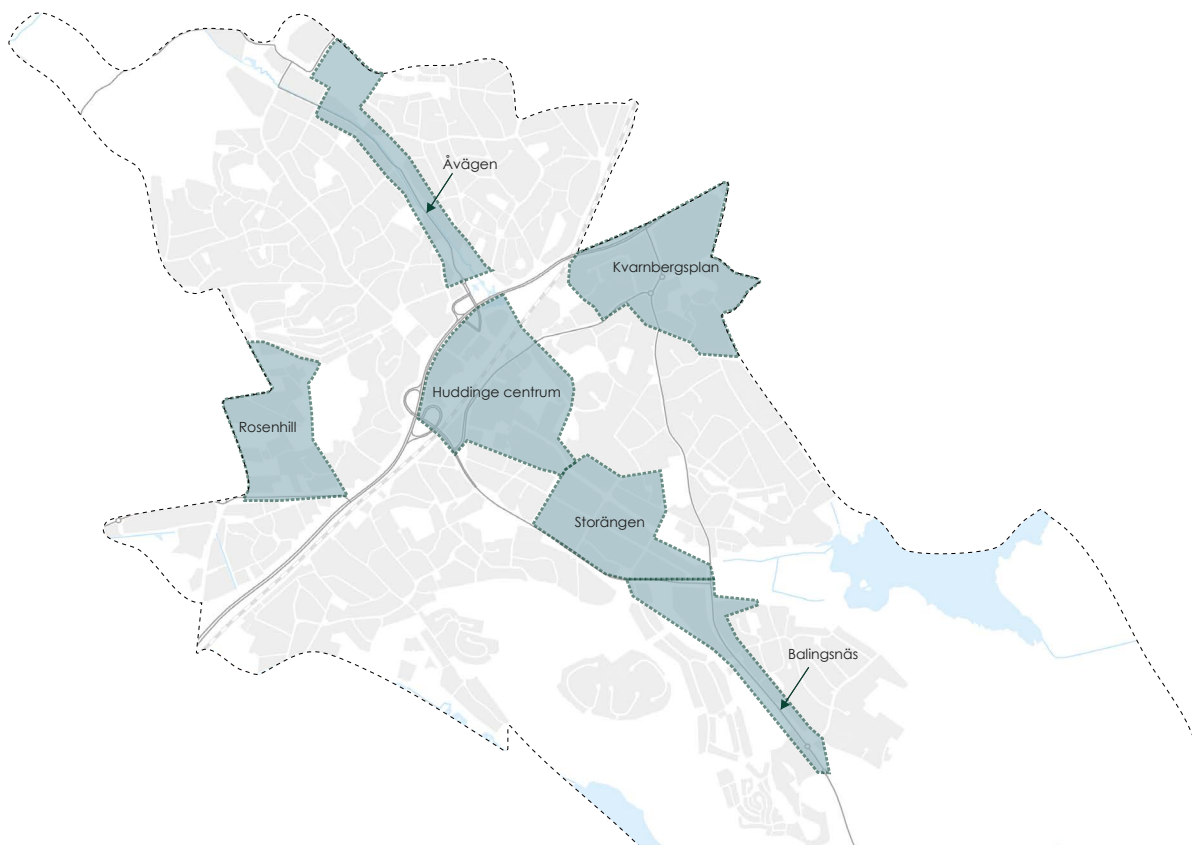
Vid skyfall riskerar Ävägen samt områden intill vägen att översvämmas. Då området ligger i en lågpunkt kommer åtgärder krävas för att det ska gå att bygga på platsen. Från Källbrink avrinner stora flöden av vatten mot Ävägen. Befintlig å längs Ävägen kan behöva breddas. Där Fullerstaån går i en kulvert bör den om möjligt lyftas fram för att skapa ett blågrönt rekreativt stråk. Stråket bör kompletteras med gatutråd och planteringar.

Den nya park som föreslås bör utformas för att kunna hantera stora mängder skyfallsvatten. Genom att skapa ytterligare översvämningssytor i Källbrinksområdet kan ån avlastas nedströms.

Ävägen är utpekad som stamnät för kollektivtrafik och regionalt cykelstråk. Det kan uppstå målkonflikter mellan stamnätet och regionala cykelstråket med korsande trafik (utfarter och korsande GC) vilket behöver säkerställas i efterföljande planering.

Medskick till fortsatt planering:

- Skyfallsfrågan behöver utredas vidare och åtgärder som till exempel översvämningssytor genomförs
- Delar av området består av natur med höga naturvärden där exploatering ska undvikas
- Hänsyn behöver tas till befintliga bostäder och värdefull kulturmiljö
- Det blå-gröna stråket längs med Ävägen ska utvecklas
- Säkerställ busstrafikens och cykeltrafikens framkomlighet och utrymme längs Ävägen

Rosenhill

Rosenhill ligger centralt beläget cirka en kilometer från Huddinge centrum och Huddinge station. Området ligger i direkt anslutning till Vistabergs trädgårdstad men består till stora delar av enbostadshus med stora trädgårdar. Kommunalt vatten och avlopp saknas i området.

Området har potential att på sikt förtätas med cirka 500 nya bostäder i flerbostadshus, stadsradhus och en mindre del småhus. Bebyggelse bedöms framförallt kunna tillkomma i anslutning till Rosenhillsvägen och på så sätt möta upp bebyggelsen längs med Vistabergs Allé.

Ambitionen är att skapa en egen karaktär i Rosenhill som ska utgöra en övergång mellan det tätbebyggda Vistaberg med trädgårdsstadskaraktär i väst och villabebyggelsen i Fullersta österut. Ny bebyggelse ska utgå från områdets topografi och natur.

Vid utveckling i området behöver både en park och en förskola byggas. I östra delen av Rosenhill finns en mosse som idag används för rekreation. Tillgängligheten till mossen utvecklas och sammanhängande stråk genom naturområdet anläggs. Den befintliga lekplatsen Mosssparken utvecklas för att bli en del av ett större parksammanhang och som en aktivitets- och mötesplats i området.

Det finns behov av ett stärkt samband mellan Flemingsberg och centrala Huddinge och medskicket är möjliggöra för bättre koppling mellan Rosenhill och Huddinge centrum, framförallt med busstrafik. Idag kör bussen långa omvägar vilket gör att hela Glömstaområdet har en ineffektiv kollektivtrafiksörjning (och därav en låg andel som reser med kollektivtrafik). En gen koppling mellan Rosenhill och centrala Huddinge skulle förbättra tillgängligheten för ett större omland (inklusive Flemingsberg och Glömsta). Det finns även ett behov av en kommunal huvudgata som kopplar Glömstavägen med Storängsleden, för att man inte ska behöva köra ut på Huddingevägen för att ta sig områdena emellan.

Medskick till fortsatt planering

- Då området idag saknar kommunalt vatten och avlopp behöver området utvecklas i ett större sammanhang
- Sulfidberg finns i området, vilket behöver hanteras i kommande skeden
- Stärk sambandet mellan Flemingsberg och centrala Huddinge genom att möjliggöra för bättre koppling till Rosenhill/Vistaberg
- Behovet av en parallell huvudgata till Huddingevägen ska utredas innan detaljplanläggning

Balingsnäs

Balingsnäs nära Ornlångens naturreservat utgör ett naturnära område. Området är starkt kuperat med några markanta höga bergspartier med branta sidor. Möjligheter till ett attraktivt bostadsområde med arkitektoniska kvalitéer nära kopplat till naturen och terrängen är mycket goda.

Huddinge Centrum och Balingsnäs kollektivtrafiksörjs idag med buss. Storängsleden och Lännavägen mellan Huddinge centrum och Balingsnäs är utpekade i stamnätet för kollektivtrafik. Här kommer det att finnas behov av kollektivtrafik med god framkomlighet och hög kapacitet för att möta ett ökat resande.

På sikt bedöms det finnas potential för cirka 650 tillkommande bostäder främst i flerbostadshus och stadsradhus. Bebyggelsen bedöms framförallt tillkomma i korsningen Lännavägen/Storängsleden och möta upp bebyggelsen i Storängen. Viss bebyggelse bedöms kunna tillkomma genom komplettering i befintlig struktur samt längst med delar av Lännavägen.

Den tillkommande bebyggelsen behöver hantera mötet med befintlig småhusbebyggelse varsamt samt ta hänsyn till de höga naturvärden som finns i området.

I höjd med Balingsnässkolan kan ett lokalt entrétorg placeras. Entrétorget bör ligga i anslutning till buss och skola samt utgöra en trivsamt platsbildning i området. En ytterligare grundskola, en ny park och utveckling av entrén mot Ornlångens naturreservat behöver också komma till i området på sikt.

Medskick till fortsatt planering

- Befintlig kraftledning behöver tas bort innan exploatering är aktuell i korsningen Lännavägen/Storängsleden
- Stora delar av området består av natur med höga naturvärden där exploatering ska undvikas
- Skyfallsfrågan behöver utredas vidare i korsningen Lännavägen/Storängsleden
- Lännavägen kommer få en förändrad funktion när Tvärförbindelsen byggs och blir en kommunal huvudgata samt inte längre primärled för farligt gods. Utformning av Lännavägen ska anpassas därefter

Naturnära bebyggelse i Balingsnäs. (Bild: Småa)

Huddinge centrum

Huddinges historiska och administrativa centrum

Centrala Huddinge utgör kommunens historiska och administrativa centrum. I området pågår planering och byggnation av cirka 900 bostäder. Utöver dessa bostäder finns det potential att förtäta området runt Huddinge centrum med ytterligare cirka 2000 bostäder fram till 2050.

Utveckla centrum och koppla samman med stråk

Huddinge centrums kärna med en blandning av boende, handel och service ska utvecklas. För att kunna tillföra ny bebyggelse i området och bygga vidare på centrumets kvaliteter föreslås att centrumkärnan expanderar, öppnas upp och kopplas samman med sin omgivning på ett bättre sätt, och växer främst mot Huddinge station.

Den förtätning och komplettering som föreslås sker främst på redan ianspråktagen mark och syftar till att skapa en tryggare och mer lättorienterad centrummiljö. I området närmast Huddinge station finns ytor med potential för kontor, handel och service.

Vissa befintliga byggnader och ytkrävande markparkeringar bör på sikt kompletteras och omvandlas till tätare och högre bebyggelse. För att optimera förutsättningarna för demografin, handel och service bör det närmast stationen tillkomma till exempel studentbostäder. De obbyggda ytorna i området och ytor kring trafikplatserna och Huddinge station ska aktivt tas till vara för att stödja utvecklingen. Samtidigt är målsättningen att en stor andel av de arbetstillfällen som behöver tillkomma i centrala Huddinge sker här. Att både kommunhuset och huvudbiblioteket ligger i och även fortsättningsvis kommer att ligga i centrala Huddinge är mycket positivt eftersom det åtminstone innebär cirka 1300 arbetstillfällen. Kommunhusets och huvudbibliotekets nya placering vid det befintliga Sjödalsgymnasiet bedöms bidra till utvecklingen av Huddinge centrum. Anledningen till val av placering är att det centrala läget är mer attraktivt ur både ett invånarperspektiv och medarbetarperspektiv.

För att förbättra centrumets konkurrenskraft behöver serviceverksamheter som inte direkt konkurrerar med e-handel kompletteras med verksamheter, målpunkter och aktiviteter som ger fler besök och upplevelser. Förändringar inom handeln och transportsektorn måste i vidare planering beaktas, särskilt utifrån ökad digitalisering och e-handel.

Det historiska stråket som föreslås ska bidra till att knyta ihop Huddinge centrum och Kvarnbergsplan. Det föreslagna kulturstråket ska binda ihop Huddinge centrum med Fullersta. Sjödalsvägen blir ett viktigt stråk för att knyta ihop Storängen och Huddinge centrum.

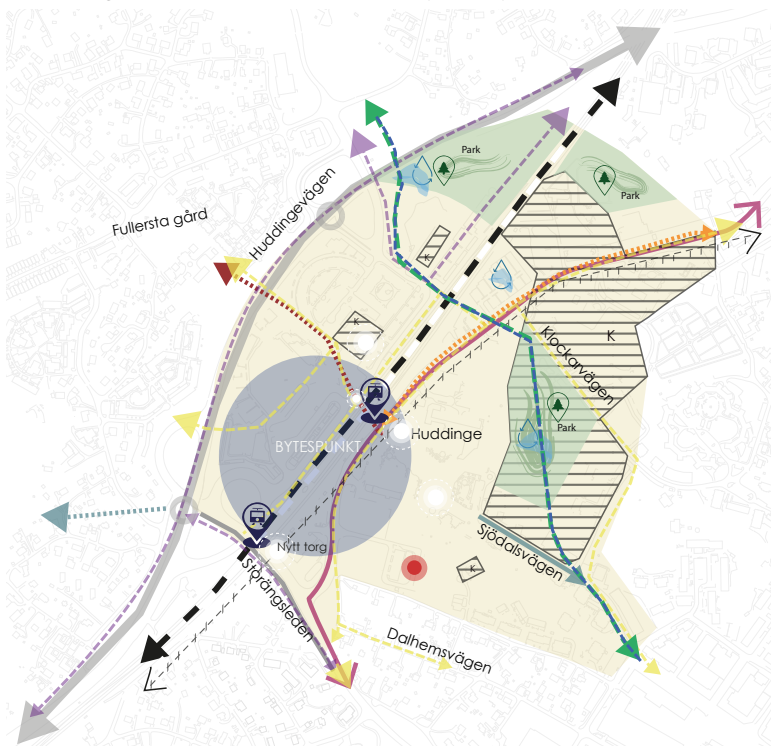
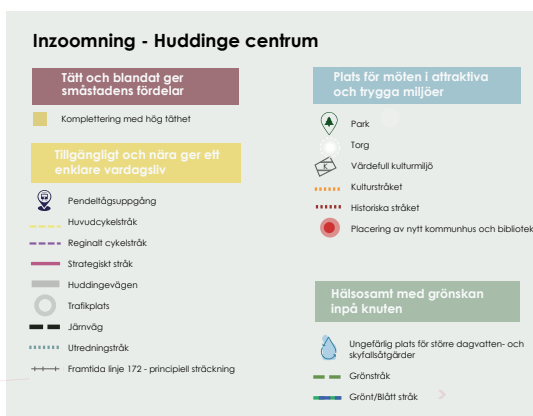
Utveckla befintliga och nya mötesplatser

I Sjödalsparken finns idag en mångfald av aktiviteter och parken nyttjas som hela Huddinges vardagsrum med evenemang och aktiviteter för olika målgrupper.

Rådsparken, aktivitetsparken, är med sin variation av innehåll redan idag en självklar målpunkt i centrala Huddinge. Framförallt föreslås en utveckling i mötet mellan bebyggelsen och parken, för ökad trygghet och tydligare entréer från Rådsstigen och Kommunalvägen. Ytterligare bullerskydd längs Huddingevägen och järnvägen bör skapas för att förbättra parkens ljudmiljö.

Fullerstaparken har en historisk karaktär med Fullersta gård från 1750-talet som mittpunkt. Parken ska utvecklas med tydligare entré, ljussättning, temalek, konst, sittplatser och gångstigar. Parkeringsplatsen framför Fullersta bio föreslås i framtiden utvecklas till ett torg med aktiviteter som kopplar mot Fullerstaparken och stärker platsens kulturella värde i form av historiska inslag.

Kyrkdammen, föreslås utvecklas ytterligare till att bli en centralt belägen naturpark som hanterar dagvatten. Här möjliggörs för fler variationer av promenader i området. Även här finns behov av bullerskydd längs Huddingevägen för att förbättra parkens ljudmiljö.

Sjödalsstorget i centrum omges redan idag av bebyggelse med anslutande passager och grändliknande gaturum och många funktioner vilket bidrar till torgets attraktivitet. Kopplingen till Paradistorget och Centrumkyrkan föreslås framöver stärkas. Paradistorget bör utvecklas i samband med tillkommande bebyggelse i området. Möjlighet till fler sittplatser och uteservering bör ordnas på delar av Sjödalsstorget. Entrétorget från Kommunalvägen till Huddinge centrum utvecklas.

Även på Fullerstasidan finns en mindre platsbildning i entrén till Huddinge station. Här föreslås ny bebyggelse bidra med trygghet och aktivitet mot Fullersta och dess funktion och attraktivitet förstärks. Fullersta torg föreslås att öppnas upp och få mer gröna inslag.

Stärk de gröna sambanden

Det grön-blåa stråket, som sträcker sig från Källbrink till Trehörningen, passerar centrala Huddinge. Då stora delar av Huddinge centrum har (förutom Sjödalsparken) hårdgjorda ytor behöver kommande planering ta alla chanser att bevara och utveckla grönskan. Detta kan i detta område till exempel handla om att tillföra gröna tak och väggar, fickparker och gröna takterasser. Stråket ska i centrala Huddinge utvecklas från Kyrkdammen till Sjödalsparken till exempel genom att tillföra mer grönska. Behov av en större dagvatten- och skyfallshantering på ytan närmast spåret behöver utredas

Underlätta för gång-, cykel och kollektivtrafik

I dagsläget är Västra stambanan (pendeltåget) en tillgång och en förutsättning för kommunens planering för hållbara resor. Samtidigt som spåren ger stora fördelar så ger de också upphov till störningar. Längs hela det befintliga spårområdet råder problem med bullerstörning. Befintlig bostadsbebyggelse utsätts för buller över uppsatta riktvärden. Bullerskydd längs Huddingevägen och järnvägen bör skapas för att förbättra ljudmiljön.

I Trafikverkets förstudie Stockholm - Järna redovisas det ökade riksintresset för Västra stambanan ytterligare norr ut från Flemingsberg förbi Huddinge som ett extra spår parallellt placerat på vardera sidan av de befintliga. Det skulle innebära en ökning av störningarna på redan utsatta platser och att ytterligare befintliga bostäder drabbas. De markanspråk de parallella spårdragningarna ger upphov till tar inte bara

befintlig infrastruktur och boende- och kulturmiljöer i anspråk utan försvårar också ytterligare för Huddinges möjligheter att utveckla attraktiva områden. Det skulle vara önskvärt om behovet av nya spår kan lösas genom placering i tunnel eller på annat sätt som möjliggör fortsatt utveckling av centrala Huddinge och området kring Huddinge station.

En effektivisering av bussterminalen, en ny pendeltågsentré samt en ny mötesplats vid nya entrén utgör förutsättningar för att göra Huddinge station och Huddinge centrum till en attraktiv målpunkt. Likaså att det finns gena cykelkopplingar till Flemingsberg, mot Stockholm, Rosenhill och Storängen. Kommunalvägen ska utvecklas till att bli en stadsgata med mer bebyggelse framförallt på den norra sidan. På sikt kan stombusslinje 172 behöva omvandlas till ett mer kapacitetstarkt trafikslag. Vart denna linje ska gå behöver studeras vidare, tillsammans med bytespunkten.

Det behövs ett stort antal nya cykelparkeringar i centrum både vid den nya och den befintliga pendeltågsentrén. Båda gång- och cykeltunnlarna under spåren behöver utvecklas. Ytkrävande parkeringslösningar ska undvikas.

Medskick till fortsatt planering

- Huddinge centrum bör utvecklas genom ett större sammanhang och möjliggöra flexibla lösningar för centrumet och handelns fortsatta utveckling
- Se över möjligheten till besöksparkeringar för att understödja de tillkommande verksamheterna
- Utvecklingen ska ske med hänsyn till kulturmiljön
- Det historiska stråket och kulturstråket utvecklas
- Bevara och utveckla grönskan i området (då mycket av ytan är hårdgjord)
- Det grön-blåa stråket ska utvecklas samt behov av större dagvatten- och skyfallsanläggning utreds
- Möjliggör för en genare och förbättrad dragning av regionala cykelstråket längs Huddingevägen
- Ta hänsyn till riksintresset och risker för farligt gods på Västra stambanan och Huddingevägen
- Omöjliggör inte en framtida omvandling av stombusslinje 172 till ett mer kapacitetstarkt trafikslag genom centrala Huddinge
- Utveckla Huddinge station med ny pendeltågsgång med en mer effektiv bussterminal, cykelparkering samt effektivare anslutningar/körvägar till bytespunkten. Även trafikplatsernas funktion behöver ses över. Samplanering ska göras med trafikverket och trafikförvaltningen

Illustration nytt kommunhus i Huddinge centrum (Bild: White arkitekter)

Kvarnbergsplan

Kvarnbergsplan

Kvarnbergsplan är centrala Huddinges främsta aktivitets- och skolområde. Här finns flera skolor och idrottsanläggningar som utgör viktiga målpunkter. Kvarnbergsplan har potential att förtätas med mellan 1100–1400 bostäder med tillhörande behov av förskolor. Ny simhall kan inrymmas inom gymnasieområdet, alternativt att den befintliga Huddingehallen finns kvar i det befintliga läget.

Aulan vid Huddinge gymnasium utgör en solitär som ska värnas ur kulturmiljösynpunkt. Vid utveckling av gymnasieområdet ska torgets öppenhet bevaras och utvecklas för att utgöra samlingsplats för de olika verksamheterna i området.

Högst täthet och funktionsblandning längs med Gymnasievägen

För att integrera Kvarnbergsplan med övriga bostadsområden bör tillkommande bebyggelse vända entréer mot gatan och publika verksamheter möjliggöras i bottenvåningarna längs Gymnasievägen/Lännavägen. På gymnasieområdet, och längs med Gymnasievägen och Kommunalvägen föreslås den tätaste bebyggelsen med bostäder i flerbostadshus. På gymnasieområdet planeras det för både bostäder, arbetsplatser och en ny förskola samt ett nytt torg. I övriga områden föreslås förtätning med flerbostadshus men på sina håll kan stadsradhus föreslås för att få in en blandning av olika boenden i området.

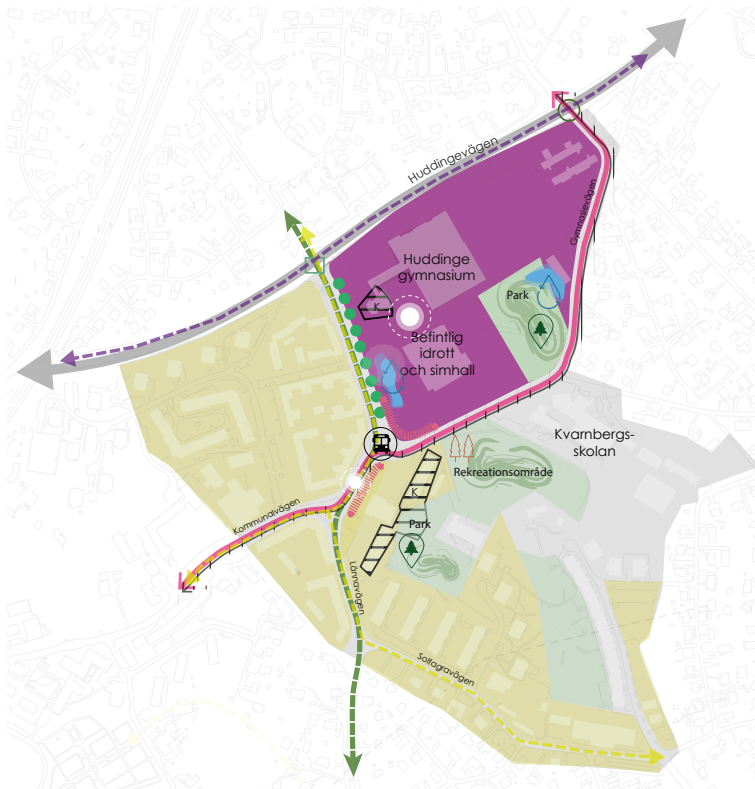
Utveckla Kvarnbergsplans kärnplats med välkomnande entréer och nytt torg

Utveckling av Kvarnbergsplans kärnplats krävs med komplettering av urbana kvaliteter för att vara en välkomnande entré med nya torg, aktiva bottenvåningar längs med fasaderna med hög arkitektonisk nivå. Mötesplatser av både kommersiella och ickekommersiella slag bör utvecklas här såsom mer handel, service och restaurang. Kopplingen till gymnasieområdet behöver förbättras.

Ny stadsdelspark, naturpark och gröna promenadstråk

En ny park föreslås anläggas när området kring Huddinge gymnasium förtätas med bostäder och verksamheter. Sociala värden ska ges stort utrymme och parken bör inrymma exempelvis platser för lek för små och större barn, mötesplatser för ungdomar och äldre, aktivitetsytor och öppna gräsytor vilket ger flexibilitet och kan användas på olika sätt.

Inom närnaturområdet Kvarnberget föreslås en utveckling av naturområdet för att öka möjlighet till rekreation för kringliggande skolverksamheter och för att minska trycket på Rådsparken. Kvarnberget har ett flertal fornlämningar och höga naturvärden som behöver tas hänsyn till vid utveckling av området.

Utöver det bör Solfagraparken utvecklas i takt med Kvarnbergsplans utveckling och få en tydlig entré och koppling till framtida exploatering.

För att koppla samman Huddinges grönområden ska Kommunalvägen och Gymnasievägen utvecklas till att bli gröna promenadstråk – där tillgängligheten ökar och barriärerna minskar. Stråken bör bland annat stärkas med gatuträd och planteringar för att skapa en rekreativ miljö. Trädallén längs med Lännavägen har mycket stort värde för grönstrukturen i centrala Huddinge och bör sparas.

Avsätt ytor för dagvatten- och skyfallshantering

Inom området finns översvämningsrisker som uppstår vid ett 100-årsregn. Längs Lännavägens sträckning mot Huddingevägen uppstår vattensamling vid ett skyfall, men även vid befintlig parkeringsyta vid Huddingegymnasiet samt söder och norr om befintlig ICA-butik. Ytor behöver reserveras för omhändertagande av skyfallsvatten i den fortsatta utvecklingen.

Möjliggör för kapacitetsstark kollektivtrafik

Kopplingarna i och runt Kvarnbergspan kommer att förändras framåt i och med bland annat utvecklingen av Huddingevägen. Inriktningen i ÄVS för väg 226 är att korsningen Lännavägen/Huddingevägen föreslås bli en planskild korsning och att Björkängsvägen/Huddingevägen föreslås bli en trafikplats. Det skulle innebära att det inte längre kommer vara möjligt att ansluta till Huddingevägen från Lännavägen. Mer trafik förväntas därför belasta Gymnasievägen och korsningen Björkängsvägen/Huddingevägen.

Längs med Gymnasievägen och Kommunalvägen kommer andelen kollektivtrafik att öka. På sikt kan stombusslinje 172 behöva omvandlas till ett mer kapacitetsstarkt trafikslag.

Medskick till fortsatt planering

- Värdefull allé längs med Lännavägen bör bevaras
- Kommunalvägen och Gymnasievägen utvecklas till gröna promenadstråk
- Skyfallsanläggningar behöver komma till
- Lokalplaneringsfrågor behöver redas ut innan gymnasieområdet kan exploateras
- I de mest centrala delarna, på Kvarnbergspan, ska tillkommande bebyggelse bidra till ökad stadsmässighet
- Ta hänsyn till kulturmiljön
- Omöjliggör inte en framtida omvandling av stombusslinje 172 till ett mer kapacitetsstarkt trafikslag genom Kvarnbergspan
- Samverka med Trafikverket gällande utvecklingen av väg 226 gällande korsningar, cykelstråk och busskörfält

Kvarnbergspan, (Bild Wikipedia)

Innergård i nybyggnation i centrala Huddinge. (Bild: Maja Brand)

Storängen

Storängen - kvarterstaden

Storängen är idag ett område med varierat innehåll. Det pågår en stegvis omvandling av verksamhetsområdet till en centralt belägen, blandad stadsdel med en stor andel bostäder. Sjödalsvägen utgör huvudstråket och binder ihop Storängen med Huddinge centrum.

I Storängen bedöms det finnas potential att skapa 4 500 bostäder fram till 2050, varav detaljplanering i dagsläget pågår för drygt 3 500. På lång sikt kan en omvandling av villaområden till mer stadsmässig bebyggelse närmast centrum ske. Efter utveckling av den nya stadsdelen kan det i Storängen bo upp till 12 000 invånare år 2050.

Tät och blandad kvartersbebyggelse

Den planerade bebyggelsen utgörs till största del av bostäder. Byggnaderna är mellan 5–7 våningar höga och i vissa fall 8-10 våningar hög. I den sista etappen av området, öster om Björkholmsvägen, föreslås en lägre exploatering med hänsyn till områdets förutsättningar och skyfallsproblematik. En utveckling av ett skolområde pågår med en stor grundskola, idrottshall, förskola och idrottsplan. Det kommer att vara en viktig framtida målpunkt i området. Planering av sista etappen i Storängen kan påbörjas först när utredningar för hantering av skyfall och dagvatten är färdigutredda för hela Storängen.

Sjödalsvägen är områdets viktigaste stadsstråk med offentlig och aktiv karaktär som signaleras av tydliga bottenvåningar med lokaler samt stora gatuträd.

Platser att mötas på

I anslutning till Sjödalsvägen – Björkebovägen/Förrådsvägen planeras ett torg som blir en viktig entré till området och en välkomnande mötesplats. Det är en strategisk punkt och ska fungera både orienteringsmässigt, socialt och kommersiellt med intilliggande lokaler i bottenvåningarna. Bostadsentréer och restaurang riktar mot torget och solläget ska tas tillvara genom plats för uteserveringar och andra vistelseytor.

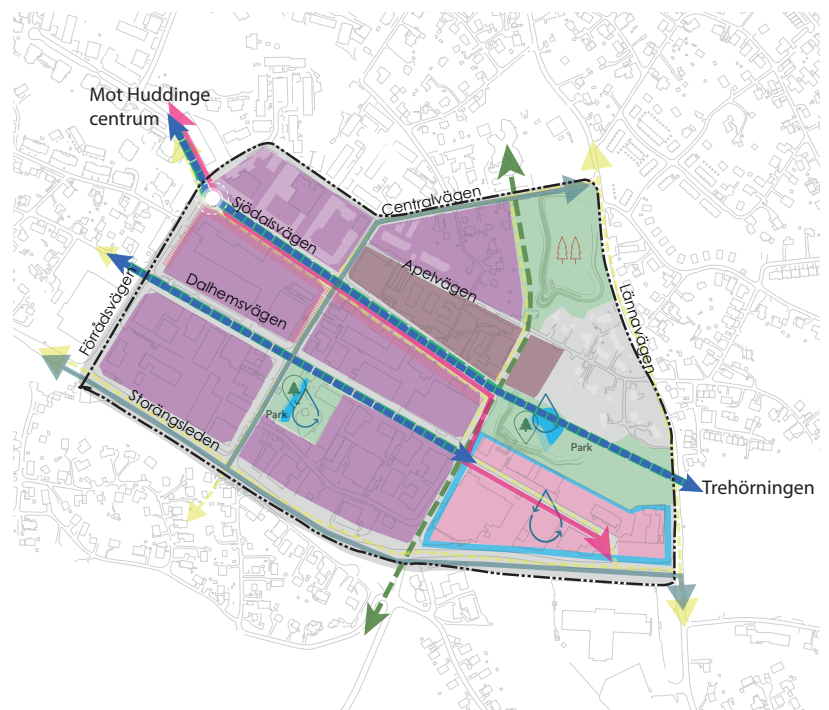
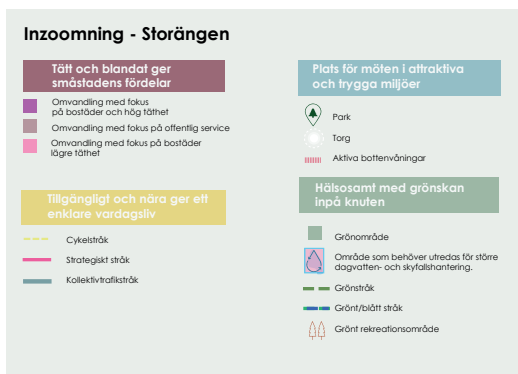
I och med omvandlingen av Storängen till ett stadsutvecklingsområde kommer ungdomsgården 'Huset' flyttas från området. Det är önskvärt att ersätta de kvaliteter som försvinner vid en flytt med en ny kulturell/fritidsaktivitet i området Storängen

Centralt i området planeras en ny park om cirka 0,7 hektar. Parken kommer att utgöra en naturlig samlingspunkt i området med aktiviteter som vänder sig till många olika målgrupper och inrymmer ytor för lek och rörelse samt plats för avskildhet, lugn och ro. Parken kommer också att fylla en viktig funktion för hantering av skyfall samt fördröjning och rening av dagvatten. Parkens grönska bidrar även med ekosystemtjänster.

Ett parkstråk planeras i Sjödalsvägens förlängning mot Lännavägen med höga värden för rekreation och biologisk mångfald. Tydliga entréer, gång- och cykelväg samt olika mötesplatser aktiverar stråket. I anslutning till parken finns ett naturområde delvis med höga naturvärden med inslag av gamla lövträd. Här finns en stor potential för naturpedagogik med platsens närhet till bostäder, skolor och förskolor. Befintlig skog med stora och gamla träd bidrar med ekosystemtjänster.

Mellan Lännavägen och sjön Trehörningen utvecklas det befintliga grönområdet med tillhörande parkstråk. Närmast Lännavägen och vid Glimmervägen planeras för mer ordnade parkytor som fungerar som närparker och entréplats till det större grönområdet ner mot sjön. Området är under utredning för dagvattendammar.

Strax norr om Trehörningens grönområde, i anslutning till Solfagravägen, finns en udde som ägs av kommunen och som delvis är planlagd som parkmark. I detta vattennära läge finns möjlighet att skapa en mötesplats med ytor för rekreation.

Trehörningen har potential att bli en trevlig badsjö på sikt. Idag är sjön övergödd och det blir lätt algblooming. För att Trehörningen ska kunna bli lämplig som badsjö måste sjön bli renare och det behöver säkerställas att vattenkvaliteten visar ett varaktigt, gott resultat.

Norr om Storängens industriområde, mellan Lännavägen och Centralvägen finns ett kolonilottsområde. Koloniområdet fyller en viktig funktion i området och behöver utvecklas och vara en integrerad del av stadsplaneringen.

Koloniområdet ska vara tillgängligt för allmänheten och på så sätt vara en tillgång för hela centrala Huddinge. För att öka tillgängligheten till området behöver det finnas flera entrépunkter till området och utformas promenadstråk genom området. Koloniområdet bör avgränsas tydligare mot omkringliggande vägar och skärmassas av för att skapa en mindre bullerutsatt miljö och möjliggöra för lotter närmare Lännavägen och Centralvägen.

Utmaningar att hantera skyfall och dagvatten

Storängen ligger i en lågpunkt och området är ett så kallat instängt område. Vatten och avloppssystemet har stora utmaningar. Det är bland annat underdimensionerat och anläggningsförhållandena komplicerade. Detta kommer att kräva omfattande och kostsamma åtgärder. Vid skyfall rinner stora mängder av vatten till Storängen från angränsade områden. Flera olika åtgärder behövs för att det ska gå att bygga i området till exempel en väl genomtänkt höjdsättning, avrinningsstråk i gator och på gång- och cykelbanor, stora och små översvämningssytor i parker och i rekreationsstråk. Ytterligare åtgärder kommer att behövas för att möjliggöra utbyggnad av i den sista etappen närmast Lännavägen.

God orienterbarhet och tydliga stråk

Gatunätet i Storängen ska ha en kontinuitet och god orienterbarhet. Sjödalsvägen kommer att vara områdets viktigaste huvudstråk som kopplar ihop Storängen med Huddinge centrum. Det utgör också ett urbant grönt blått stråk genom området. Ett annat grönt stråk genom området föreslår i nordsydlig riktning via koloniområdet och Björkängsvägen och knyter an mot Solgård.

Förslaget är också att låta ett cykelstråk längs med Dalhemsvägen bli en alternativ väg in till Huddinge station.

När Tvärförbindelsen är utbyggd kommer den regionala trafiken att flyttas från Storängsleden, som då också blir en kommunal gata. Detta gör att kommunen får rådighet över att utveckla leden till att bli en kommunal huvudgata och ett attraktivt offentligt rum.

Medskick till fortsatt planering

- Innan planering för bebyggelse i den sista etappen kan påbörjas måste övergripande åtgärder för skyfallshantering komma till för hela Storängen
- Tillkommande bebyggelse ska bidra med stadskvaliteter med mer än bara bostäder
- Det blågröna stråket ska utvecklas
- Sanering av markföroreningar ska ske innan bebyggelse sker
- Storängsleden kommer få en förändrad funktion när Tvärförbindelsen byggs, genom att den blir en kommunal huvudgata och inte längre en primärled för farligt gods. Utformning av Storängsleden bör anpassas därefter

Illustration över Storängen, (Bild:Total Arkitektur)

6. HÅLLBAR UTVECKLING ÖVER TID

Utvecklingsplanen ska ge stöd för den vision och de mål som tagits fram för centrala Huddinge. Planen föreslår en utveckling som innefattar både ny bebyggelse och ny infrastruktur samt genererar behov av både kommersiell och offentlig service såsom skola, förskola samt rekreativsmöjligheter. Ett bra genomförande förutsätter ett bra samarbete mellan berörda parter kring en gemensam målbild.

Successiv utveckling

Utvecklingsplanen redovisar en möjlig utveckling inom centrala Huddinge. Huvuddelen av planområdet består av planlagd, bebyggd mark i enskild ägo. De kommunala bolagen äger i dagsläget mark på gymnasieområdet vid Kvarnbergsplan och i Huddinge centrumområdet. Kommunen äger utöver det några mindre obebyggda markområden som kan utvecklas och byggas. När och om utveckling faktiskt sker beror dels på marknadens intresse av utveckling genom initiativ från i huvudsak privata fastighetsägare och dels på kommunens resurser och ekonomiska förmåga att genomföra förändringen. För att utvecklingen ska ske på ett långsiktigt hållbart sätt behöver förändringen ske successivt.

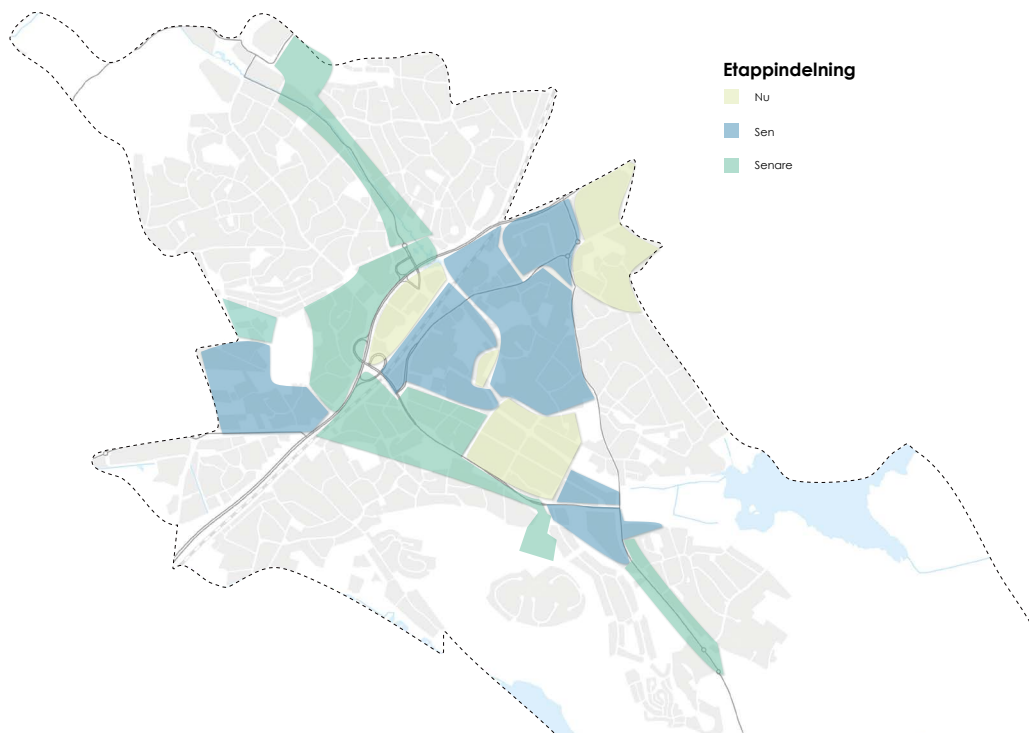
Ett förslag till ordning som utvecklingen kan ske redovisas i nedanstående bild. Där redovisas vilken utveckling som är tänkt att ske i närtid, och som till viss del redan pågår, vad som kommer senare och vilken utveckling som bedöms ligga längst bort i tid. Det innebär att den pågående förtätningen närmast stationen/centrum och omvandlingen av Storängens industriområde fortsätter. Sen sker kommande förtätning genom att knyta samman de centrala delarna med Storängen och utvecklingsområdet vid Kvarnbergsplan. Utvecklingen av områdena som ligger längre ut kommer senare i planeringen. Vissa områden är beroende av varandras utveckling och av att viss övergripande infrastruktur byggs ut först medan annan utveckling kan ske utan beroende av andra områden.

Planområdets omfattning och dess successiva utveckling innebär att det kommer att behöva tas fram flera olika detaljplaner och att en etappvis utbyggnad sker.

Genomförande

Nya invånare till följd av ny bostadsbebyggelse ger kommunen ökade skatteintäkter. Nya invånare genererar också behov av olika typer av investeringar. I vissa delar kan kommunen skapa intäkter, exempelvis genom att ny exploaterbar mark frigörs eller att omvandling av befintlig bebyggelse medges. I andra delar genererar stadsutvecklingen stora kostnader genom exempelvis investeringar i ny infrastruktur. Det är viktigt att det finns en balans mellan de delar som ger intäkter och de delar som genererar investeringsbehov. Det är också viktigt att ha kunskap om de olika systemens tröskelnivåer, det vill säga när exempelvis ytterligare bostäder ger upphov till behov av investeringar i vatten- och avloppsinfrastrukturen eller i skolor, förskolor och kulturverksamheter eller idrottsanläggningar.

Planförslagets genomförande omfattar också en utveckling av befintlig övergripande infrastruktur för att passa i en framtida mer urban miljö. För att möjliggöra en högklassig kollektivtrafik behövs en omvandling av Huddinge station samt att trafikplatserna Storängen och Fullersta på sikt behöver utformas mer effektivt och anpassas till stadsutveckling. Gång- och cykelvägnätet utvecklas och kopplingarna till det regionala cykelvägnätet föreslås förstärkas. Det finns behov av kapacitetshöjande åtgärder för vatten- och avloppshantering samt fjärrvärmeförsörjningen till följd av föreslagen utveckling i centrala Huddinge. Samordning behöver ske mellan kommunen och ledningshavare i området, både för att säkerställa fungerande lösningar under utbyggnadstiden samt för att möjliggöra den framtida utvecklingen av bostäder och verksamheter. Åtgärder som renar och fördröjer dagvattnet inom planens område är nödvändigt i Fullerstaån för hantering av påbörjade exploateringen i Storängen, oavhängigt planförslaget. Åtgärder för klimatanpassning kan också krävas på fler platser i planområdet. Omfattning och utförande av dessa behöver utredas vidare.

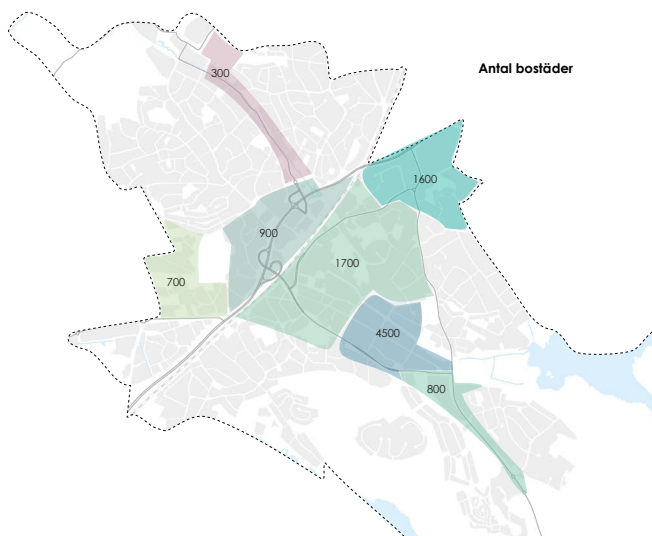
Finansieringen av genomförande av planförslagets innehåll beror på vem som är ansvarig aktör för de olika typerna av infrastrukturanläggningar. De enskilda fastighetsägarnas möjlighet och vilja till genomförande av planförslaget är beroende av kostnaden för området som helhet. Fastighetsägare som vill exploatera och utveckla sitt markinnehav, Huddinge kommun samt Trafikverket och Trafikförvaltningen kommer att behöva ha en fortsatt dialog kring kostnadsfördelning av dessa delar som gagnar en hållbar stadsutveckling mer övergripande.

Utifrån de initiala kostnadsutredningar som gjorts för den utveckling och utbyggnad som utvecklingsplanen medger gör kommunen bedömningen att det finns exploateringsekonomiska förutsättningar att arbeta vidare med utvecklingsplanen som grund. I det efterföljande arbetet med planering av utvecklingen av centrala Huddinge kommer frågorna kring ekonomi och genomförande att fördjupas i varje enskilt projekt och i frågan om finansieringen av bland annat större infrastrukturanläggningar. Utgångspunkten är att exploateringen inom planområdet kommer att finansiera utbyggnaden av allmänna anläggningar.

Goda livsmiljöer under byggtiden

Centrala Huddinges utveckling kommer att spänna över många år. På sina håll kommer områden att vara byggarbetsplatser under lång tid. I centrala Huddinge behöver det ändå vara möjligt att skapa goda livsmiljöer under byggtiderna. Tydlig skyltning och information behövs under hela utbyggnadstiden för att informera och skapa förståelse för vad som händer i centrala Huddinge och som ska hjälpa de som bor och passerar genom området att hitta rätt. Informationen ska lyfta fram det positiva som kommer att tillföras platsen så att man förstår till exempel varför det är avstängt och att en annan väg behöver väljas.

Vid arbetsområden i samband med byggnation som angränsar till område där allmänheten vistas eller passerar bör skalskydd såsom plank präglas av en kreativ gestaltning. Där möjlighet finns bör tidiga-

relagda och temporära mötesplatser skapas som kan samla människor i väntan på att området tar form och annonsera ett nytt torg/ park och så vidare. Platserna ska erbjuda information om områdets utveckling och bör ha sittplatser, grönska, sopkorgar, belysning och cykelservice. Temporära mötesplatser får gärna anknyta till den permanenta platsen när det gäller material och utrustning.

För att säkerställa en god livsmiljö under byggtiden behöver samarbete ske mellan Huddinge kommun, byggtörer, ledningsägare, Trafikverket och Trafikförvaltningen och samtliga entreprenörer. Genom att arbeta aktivt med dessa frågor stärks tryggheten för besökare samt barn och vuxna boende i området.

Samarbete

Utvecklingsplanen föreslår en utveckling inom planområdet som innefattar både ny bebyggelse och ny infrastruktur. Utvecklingen inom området kommer att pågå under många år med många olika aktörer inblandade. Ett bra genomförande förutsätter ett bra samarbete kring en gemensam målbild. Utvecklingsplanen anger grunden för denna målbild och pekar ut kommunens viljeinriktning för utvecklingen. Samarbete mellan aktörer behövs både för helheten och inom respektive kommande delprojekt. Det kan gälla såväl framtagandet av idéer och finansiering som själva genomförandet och kan därför se olika ut i olika skeden av processen.

Projekt Slussen. (Foto: Jenny Simonson)

Sommartorg i Skogås. (Foto: Maja Brand)

Förutsättningar och konsekvenser

Ett genomförande av utvecklingsplanen för centrala Huddinge kommer att innebära ett flertal förändringar och konsekvenser. Samtidigt finns det ett antal utmaningar som behöver belysas tidigt som kan komma att påverka genomförandet.

Buller, stömljud, vibrationer och luftföroreningar

Huddingevägen och järnvägen går rakt igenom centrala Huddinge. Befintliga bullerutredningar visar att det är utmanande att exploatera området närmast vägen och spåren på grund av bullernivåerna. Eventuella ytterligare tillkommande spår kan komplicera situationen ytterligare. Bullersituationen (även stömljud och vibrationer) behöver utredas och analyseras i tidigt skede (planprogram eller tidigt i detaljplaneskedet) för att se hur bebyggelsen kan utformas och anpassas för att ge en god ljudnivå för framtida invånare. Luftföroreningar kan främst vara ett problem vid Huddingevägen där det finns en risk för överskridanden av miljökvalitetsnormen. Det bör uppmärksammas vid planering av cykel- och gångvägar samt bebyggelse i anslutning till vägen.

Riksintressen för trafik och transporter samt farligt gods

Huddingevägen, Storängsleden och Västra stambanan är statliga riksintressen och därmed nationellt betydelsefulla områden. Dessa är dessutom transportleder för farligt gods. När Tvärförbindelse Södertörn är byggd föreslås att riksintresset och farligt godsled följer den nya vägen, istället för Storängsleden och Glömtavägen som då övergår till kommunal ägo.

Riksintressena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Utvecklingen av riksintressena, till exempel ytterligare spår, kan påverka hur centrala Huddinge kan utvecklas i framtiden. I den fortsatta planeringen behöver fördjupade riskanalyser genomföras för att bedöma riskavstånd, hänsyn till individ- och samhällsrisiker och krav på utformning av byggnader utifrån riskerna med farligt gods.

Kulturmiljö

Motstående intressen i form av att bevara och förändra kan vara en utmaning när det gäller kulturmiljöer. Kommunen kommer att behöva göra avvägningar mellan olika intressen vid detaljplanering av olika projekt. Vid eventuella åtgärder i kulturmiljöer är det viktigt att ta fram kompensationsåtgärder. Alla åtgärder i kulturmiljöer behöver stämmas av med länsstyrelsen.

Geotekniska förhållanden

Stora delar av centrala Huddinges bebyggelse till exempel vid Tingshuset, Huddinge centrum och Storängen ligger på gammal sjöbotten. Detta gör att de geotekniska förutsättningarna är utmanande och behöver

utredas detaljerat i varje detaljplan. I dessa områden ligger även grundvattennivån högt. Delar av centrala Huddinges mark innehåller sulfidlera eller sulfidberg. Detta kan innebära komplicerade förhållande om sprängning eller grävning ska ske, då miljöfarliga ämnen bildas då sulfid kommer i kontakt med vatten eller syre. Detta behöver därför utredas i tidigt skede i detaljplanen så att bebyggelsestrukturen eventuellt kan justeras utifrån dessa förutsättningar och den ekonomiska aspekten vad gäller borttransport av sulfidlera/berg kommer med i kalkylen för planen.

Skyfall

Topografiska lågpunkter tillsammans med en hög andel hårdgjorda ytor kan leda till översvämningar och stående vatten vid kraftiga regn. Flera sådana områden finns i planområdet till exempel i Storängen och längs med Ävägen. Detaljerade skyfallsutredningar kommer att behöva göras i alla projekt som sker i lågpunkter och det kommer att bli en stor utmaning att klara av att hantera frågan i kommande planering. Gemensamma lösningar, till exempel översvämningssytor, för ett större område kan också bli aktuella till exempel i Storängen och vid Ävägen.

Miljökvalitetsnormer för sjöar

Sjön Trehörningen är områdets recipient. Trehörningen har än så länge inga fastställda miljökvalitetsnormer (MKN) men Vattenmyndigheten utreder detta. Alla vattenförekomster omfattas av kravet i vattendirektivet om att inga vatten får försämrats. Trehörningen, som är kommunens mest påverkade sjö, påverkar i sin tur vattendrag och sjöar nedströms (som har MKN), vilket gör att vattenkvaliteten i Trehörningen måste förbättras. Åtgärder som renar och fördröjer dagvatten inom utvecklingsplanens område är därför nödvändiga i fortsatt planering.

Teknisk försörjning

Vid fortsatt planering av projekten i centrala Huddinge behöver statusen och kapaciteten för de tekniska försörjningssystemen ses över.

Vatten och avloppssystemet i området är delvis gammalt och underdimensionerat. Det är en stor utmaning, tekniskt, tidsmässigt och ekonomiskt, att uppgradera dessa system för den kommande utvecklingen. Det kommer att krävas kontinuerlig samordning mellan kommunen och Stockholm Vatten och Avfall AB. Detta är frågor som måste lyftas tidigt i planeringen och utredas i större sammanhang än för enskilda detaljplaner till exempel vid Ävägen. Inom utvecklingsplanens område har Svenska Kraftnät en 220 kV-ledning. Ledningen avses avvecklas inom några år. Till dess att ledningen är riven behöver regler och riktlinjer för åtgärder och verksamheter i närheten av kraftledningen beaktas i planeringen.

7. HÅLLBARHETSBEDÖMNING OCH KONSEKVENSER

Inledning

Att utveckla centrala Huddinge i den riktning utvecklingsplanen föreslår innebär konsekvenser både för människa och miljö. Genom att tillföra fler bostäder och arbetsplatser i centrala Huddinge ökar möjligheten att skapa en hållbar utveckling i hela Stockholmsregionen. Fler människor innebär per automatik en större belastning på infrastruktur och service men när fler personer kan både bo och arbeta i närområdet uppstår positiva effekter både för individen och för klimatet. Dock innebär utveckling och konsumtion också en belastning på miljön.

Denna hållbarhetsbedömning är en konsekvensbedömning av genomförandet av utvecklingsplanen för centrala Huddinge. Bedömningen förutsätter att de strategier som finns i planen genomförs. Kommunen har ingen skyldighet enligt lag att göra en hållbarhetsbedömning för en utvecklingsplan, men för att se att utvecklingsplanen leder i riktning för att uppfylla

Hållbart Huddinge 2030 och i förlängningen de globala målen har det gjorts. Syftet med hållbarhetsbedömningen är att bidra till en helhetssyn och en hållbarhetsanpassning för den utveckling som utvecklingsplanen föreslår.

Hållbarhetsbedömningen har skett utifrån målen i Hållbart Huddinge 2030. Varje mål har sedan kopplats till de globala mål som målet hanterar.

Ansvar för naturresurser

Planering enligt utvecklingsplanen skapar möjlighet för invånarna att bo och leva nära kommunikationer, service, arbetsplatser och mötesplatser. Detta leder bland annat till minskat vardagsresande. Ett resurseffektivt och hållbart byggande tillsammans med minskat resande minskar det ekologiska fotavtrycket¹ och koldioxidfotavtrycket². Med ökad befolkning kan dock ökad konsumtion leda till att fotavtrycken ökar.

Exploatörer bygger tillkommande bebyggelse energisnål och värmer bebyggelsen i första hand med fjärrvärme. Fjärrvärmens är till största delen baserad på återvunnen och förnyelsebar energi. Bebyggelsen får lösningar som skapar energieffektiv drift och materialen är miljöanpassade och giftfria. Livscykelperspektiv är i fokus. Jämfört med den befintliga bebyggelsen blir den tillkommande mer hållbar. Dock innebär en ökad bebyggelse generellt att påverkan sker på miljön.

Befolkningsökningen i centrala Huddinge bidrar till att trafiken ökar. Huvuddelen av den tillkommande exploateringen sker genom förtätning i kollektivtrafiknära lägen till exempel i en radie runt Huddinge station och Kvarnbergsplan. Detta underlättar för invånarna att resa hållbart. Övergången till fordon som drivs med alternativa drivmedel kan leda till att utsläppen mins-

kar totalt sett. Alla prognoser pekar på att godstransporterna och dess miljöpåverkan fortsatt kommer att öka på grund av ökande befolkning, ökad produktion och handel. I utvecklingsplanen tar kommunen hänsyn till detta och skapar förutsättningar för samordning av privata godstransporter och effektiva leveranser. Med ny bebyggelse kommer stora mängder schaktmassor att behöva hanteras. Masshantering genererar mycket transporter och således ökade koldioxidutsläpp. Utvecklingsplanen pekar inte ut någon plats för masshantering eftersom frågan behöver lösas i ett större sammanhang.

Det är också viktigt att en hållbar avfallshantering utvecklas. Det handlar både om effektiva system för hantering av hushållsavfall och möjlighet till fastighetsnära källsortering.

Utvecklingsplanen föreslår inga nya områden för större industrier som påverkar växthusgasutsläpp eller luftkvalitet negativt. Den småskaliga industrin i Storängen avvecklas och området omvandlas till bostadsområde, vilket är positivt ur störningssynpunkt. Marken i Storängen, som är förorenad, saneras i samband med exploateringarna. Övriga platser med förorenad mark ska saneras om markanvändningen ändras till bostadsbebyggelse. Detta minskar risken för läckage av föroreningar till grundvatten, Fullerstaån och Trehörningen.

I centrala Huddinge skapas en mer utvecklad grön- och blåstruktur än idag. Många av invånarna i området har nära till större naturområden men med kommande utveckling får de även närmare till mindre grönområden och parker. Tillgången på kvalitativ grönyta blir för utvecklingsplanen i helhet god, vilket främjar den biologiska mångfalden och integrerar ekosystemtjänster. Utvecklingsplanen har tagit hänsyn till de platser som har höga naturvärden och föreslår att den marken lämnas orörd. På så sätt bevaras värdefulla miljöer, rödlistade arter och viktiga spridningssamband.

Ytterligare bebyggelse bidrar till ökad mängd dagvatten som ska tas om hand så lokalt som möjligt. Det är en utmaning att klara detta, men ett krav för att bebyggelse ska kunna tillkomma. Miljökvalitetsnormerna för sjöar och vattendrag får inte försämrats. Huddinge är beroende av grannkommunerna för dricksvattentillgång och omhändertagande av avloppsvatten. Ökad befolkning kommer att ställa högre krav på den servicen.

Gemenskap och delaktighet i samhällslivet

Utvecklingsplanen skapar förutsättningar för att olika utövare för verksamhet som kommunen ansvarar för ska kunna etablera sig. Detta skapar en blandning av kommunala och privata initiativ som invånarna kan välja emellan.

Centrala Huddinge utvecklas så att det blir mer inbjudande och tillåtande än idag. Ett varierat utbud för

¹ Det ekologiska fotavtrycket mäter hur mycket av naturens produktiva områden som har behövts för invånarnas konsumtion, oavsett var i världen produktionen sker.

² Koldioxidfotavtrycket mäter den mängd utsläpp av fossil koldioxid som vi orsakar, direkt eller indirekt, via konsumtion av varor och tjänster, oavsett var i världen utsläppen har skett.

många skapas. Särskilda ytor och lokaler bevaras och skapas för invånarnas möjlighet till medskapande. Lokala initiativ, erfarenheter och engagemang tas till vara i högre grad än idag.

I centrala Huddinge erbjuds fler mötesplatser på olika nivåer till exempel torg, parker, gator, bibliotek, föreningslokaler och andra offentliga platser. De ger bättre möjligheter än idag till möten mellan människor för utbyte av idéer, kultur och skapar förutsättning för integration. Mötesplatserna kommer att utvecklas och utformas med varierande innehåll för olika målgrupper och erbjuda aktiviteter hela året.

Centrala Huddinge har idag ett varierat föreningsliv inom många olika områden till exempel idrott, konst, kultur, musik, dans, funktionshinder, pensionär, religiös, hjälpverksamhet, hembygd och natur. I den framtida planeringen är det viktigt att lokaler och platser för föreningslivet bevaras och utvecklas.

Centrala Huddinge har en identitet som präglas av en småstadskänsla. Det finns blandad bebyggelse och ett lokalt centrum som bidrar till den känslan. Den framtida utvecklingen ska förstärka och utveckla den känslan genom fortsatt utveckling av Huddinge centrum och att komplettera med en blandad bebyggelse bestående av hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter i olika storlekar.

Attraktiva bostadsområden

I centrala Huddinge är fokus att förtäta i kollektivtrafiknära lägen. Den nya bebyggelsen ger möjlighet för boende och verksamma att resa hållbart och att få bo och verka i lokaler som är byggda på ett miljövänligt och hälsosamt sätt. Utvecklingen leder till att blandningen av funktioner (boende, handel, service, skola m m) förstärks jämfört med idag. Detta leder till en levande stadsmiljö både på dagen och kvällen. Det ger ökad attraktivitet och ökad trygghet i området. Blandningen leder också till att fler kan gå och cykla till sina dagliga målpunkter. Det är enkelt att ta sig mellan lokala målpunkter och trafiksäkerheten är hög.

I framtida centrala Huddinge kommer offentliga och privata verksamheter dra nytta av varandra, vilket inte sker i så stor utsträckning idag. Teater och bio gynnar kvällsöppna restauranger. Parker och idrottsanläggningar kan samverka och samnyttja lokaler med föreningar och skolor.

Den stora trafikutvecklingen ska ske med kollektivtrafik, gång och cykel vilket främjar attraktiviteten i stadsmiljön och bidrar till att klimatpåverkan inte ökar. Den utvecklade bytespunkten kring Huddinge station ger ett stort utbud av tåg- och busslinjer. Gång- och cykelnätet byggs ut så att de felande länkarna ordnas och att det blir ett sammanhängande nät. Detta underlättar för invånarna att ta sig gent och snabbt till bland annat stationen. Hastigheten blir lägre än idag vilket förbättrar luftkvaliteten och ljudmiljön. Det skapas förutsättningar för samnyttjande av parkeringsplatser och attraktiva mobilitetslösningar som till exempel bilpool.

I framtida centrala Huddinge skapas trygghet bland annat genom att ha lokaler i bottenvåningarna, öppna fasader och flera entrépunkter, god belysning, överblickbarhet, trygga offentliga miljöer, mötesplatser och social kontroll. Ett centrum med tätare och större blandning av aktiviteter bidrar till att fler människor är ute på gatorna kvällstid än idag, vilket kan verka både inspirerande och skapa trygghet. Attraktiva mötesplatser och möjlighet till planerade eller oplanerade möten skapar sociala kontakter.

Tillgången till park kommer att utvecklas jämfört med idag, vilket är positivt ur flera olika perspektiv till exempel mötesplats, rekreation och ekosystemtjänster. Till utvecklingsplanen har en ekosystemtjänstanalys och en naturvärdesinventering tagits fram och dessa har legat till grund för bebyggelsestrukturens utveckling. I den framtida planeringen kommer ekosystemanalys att användas som ett redskap för att säkerställa att gröna kvaliteter uppnås vid byggande. Syftet är att bidra till goda livsbetingelser för människor, djur och växter genom att skapa bra mikroklimat och luftkvalitet, god jordkvalitet och vattenbalans samt rekreativa och lämpliga friytor. Friytor för barn att leka på är en viktig fråga. Med tillkommande bebyggelse riskerar friytorna att minska i direkt anslutning till förskolor. Detta beror på att det i större utsträckning byggs förskolor i flerbostadshus än tidigare.

I topografiska lågpunkter finns risk för översvämningar vid kraftiga regn. En särskild skyfallsrapport har tagits fram för utvecklingsplanen och där visas platser och vattenmängder som behöver hanteras vid 100-års regn. Det blir en komplicerad och utmanande fråga att hantera i den fortsatta planeringen.

Centrala Huddinge utvecklas för att ge barn och unga möjlighet att ta mer plats än idag. Det skapas bland annat genom att utveckla fler lek- och idrottsplatser, torg, parker och platser för rörelse och kultur, bygga nya skolor och förskolor i centrala lägen, lokalisera platser och service för barn och ungdomar så att det är möjligt att ta sig dit på egen hand, låta stadsmiljön innehålla roliga spännande byggnader och detaljer som stimulerar barn och underlättar deras orientering i staden.

De framtida centrala Huddinge kommer att utvecklas med utgångspunkt i dess kulturmiljöer. Befintliga byggnaders och platsers historiska kvaliteter ska vara en utgångspunkt vid exploatering och utveckling. Platserna ska ges identitet och karaktär som underlättar orientering. Arkitektur och konst bidrar till reflektion och upptäckarglädje hos invånare.

God utbildning och kreativt näringsliv

Målet för kommunen som helhet är att det ska finnas en arbetsplats per förvärvsarbetande (arbetsplatskvot 1,0). Centrala Huddinge har idag en arbetsplatskvot på 0,9 och strävan i utvecklingsplanen är att skapa arbetsplatser så att arbetsplatskvoten kan närma sig 1,0. Jämfört med idag tillkommer arbetsplatser i Vårdkasen, Huddinge centrum och Kvarnbergsplan. Storängens industriområde omvandlas till bostadsområde och arbetsplatser försvinner där. Dock tillkommer andra typer

av arbetsplatser, inom service och offentlig verksamhet, men i ett mindre antal än idag. Sammantaget minskar dock arbetsplatskvoten då antalet arbetsplatser inte bedöms kunna utvecklas i samma takt som bostadsutvecklingen. Närheten till Flemingsberg bedöms hindra en större etablering av arbetsplatser i centrala Huddinge. I övrigt sker små förändringar i näringslivets utveckling. Utöver detta tillkommer arbetsplatser inom den kommunala servicen såsom förskolor, skolor, äldreboende med mera. E-handeln växer snabbt, vilket påverkar den fysiska handeln. Den fysiska handelsförutsättningar i Huddinge centrum är en framtidsfråga. Utbudet kan komma att påverkas av e-handels framväxt.

I och med utvecklingsplanen kommer cirkulär ekonomi³ att främjas mer än idag bland annat genom att området utvecklas med bilpool, cykelpool, lokaler/ytor för återbruk och hyr/delningsverksamheter.

Utvecklingsplanen pekar ut nya platser för förskolor och skolor, men pekar även ut förslag på platser för kapacitetshöjning för de befintliga. Skolor och förskolor integreras i stadsmiljön, men med särskild hänsyn till barn och ungas behov av rörelse och lek.

Rik fritid och god hälsa

Boende i centrala Huddinge har idag nära till större grönområden och naturreservat och i och med den framtida utvecklingen även nära till mindre grönområden och parker av olika slag. Naturen ger en variation i upplevelser till exempel motion, lugn och ro, fiske, vandring, skidåkning med mera. Naturområden och parker utvecklas vidare för att bli ännu mer tillgängliga och välkända. Utbudet av fritidsaktiviteter utvecklas

för att bli brett och diversifierat. I det ingår tillgängliga rekreationsområden, idrottsanläggningar, lekplatser och tillgång till bostadsnära aktivitetsytor för spontanidrott. Till exempel planeras en idrottshall i Storängen och en ny fotbollsplan. Utvecklingsplanen utvecklar möjligheterna till hållbart resande. Detta främjar folkhälsan. Utvecklingen av gröna stråk och fler gröna inslag längs gatorna gör det mer inbjudande för människor att röra sig i utemiljöerna, vilket är viktigt för ett mer aktivt och hälsosamt liv. Forskning visar att barn som går eller cyklar till skolan är piggare och presterar bättre i skolan.

Förtätning skapar förutsättningar i de centrala delarna för till exempel en ny biograf samt en utveckling av biblioteket. Det befintliga utbudet av kultur som till exempel Huset, Fullersta gård, kulturskolan, Rådsparkens parklek värnas. Kultur är viktigt för den sociala sammanhållningen och en del i en attraktiv stadsmiljö och kommer i och med utvecklingsplanens förverkligande att bli bättre än i dag.

Områden runt främst Huddingevägen, Lännavägen, Storängsleden och järnvägen är de som påverkas mest av buller från trafiken. Enligt utvecklingsplanen ska det förtätas och byggas i kollektivtrafiknära lägen. Detta är positivt ur många perspektiv, men just ur bullerperspektiv är det svårt att få till goda ljudmiljöer när man bygger så nära bullerkällorna. Det blir en utmaning i kommande byggprojekt.

Vid Huddingevägen förekommer förhöjda halter av partiklar och kväveoxider. De framtida planerna är att den stora trafikutvecklingen ska ske med gång, cykel och kollektivtrafik. Om så sker kommer luftkvaliteten att förbättras lokalt.

³ Det ekologiska fotavtrycket mäter hur mycket av naturens produktiva områden som har behövts för invånarnas konsumtion, oavsett var i världen produktionen sker.

8. UNDERLAG OCH ORGANISATION

Särskilt framtagna underlag och utredningar, medverkande konsulter:

Handelsutredning, HUI Research, 2018
Skyfallsanalys, Norconsult, 2019
Naturvärdesinventering centrala Huddinge, Ekologi-
gruppen, 2018
En strategisk grönstruktur för Sjödalen och Fullersta,
Ekologigruppen, 2019
Barnkonsekvensanalys, Ettelva, 2019
Nulägesbeskrivning- underlag till utvecklingsplan
centrala Huddinge trafik, WSP, 2019
Dialog på Huddingedagen, 2018
Vision, strategier och illustrationer, Ettelva, 2019

Projektgrupp:

Karin Segerdahl, plansektionen, projektledare och enhetschef
Gunilla Sundström, strategiska sektionen, processledare och områdesstrateg
Albin Lindeskär, plansektionen, planarkitekt
Annika Colbengtson, plansektionen, planarkitekt
Evelina Öberg, plansektionen, planarkitekt
Johanna Pettersson, plansektionen, miljöplanerare
Robin Hansson, plansektionen, miljöplanerare
Julia Pütsep, trafik- och landskapssektionen, landskapsarkitekt
Karin Hagström, mark- och exploateringssektionen, exploateringsamordnare
Jack Lu, trafik- och landskapssektionen, trafikplanerare
Emma Hirsch, trafik- och landskapssektionen, trafikplanerare
Åke Dufström, konsult, M4Traffic

Referensgrupp:

Utvecklingsplanen har tagits fram i samarbete med referenspersoner från näringslivssektionen, stabs och utvecklingsenheten, miljö- och byggslovförvaltningen, social- och äldreomsorgsförvaltningen, trygghet- och säkerhetssektionen, budget- och kvalitetssektionen samt representanter från Huga bostäder och Huddinge Samhällsfastigheter.

Dokumentnamn: Utvecklingsplan för centrala Huddinge

KS-dnr: KS-2018/279

Utvecklingsplanen finns att läsa på kommunens hemsida: www.huddinge.se

Dokumenttyp: Styrdokument

Ansvarig förvaltning: Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumentinformation: Utvecklingsplanen är en fördjupning av översiktsplanen och anger Huddinge kommuns långsiktiga ambition för kommundelarna Sjödalen och Fullersta

Huddinge kommun
Samhällsbyggnadsavdelningen
www.huddinge.se

Adress
Kommunalvägen 28
141 85 Huddinge